Poštnina plačana v gotovini.

Leto XVIII., št. 85

Ljubljana, torek 13. aprila 1937

Cena 2 Din

Upravništvo: Ljubljana, Knaflјeva ulica 6 — Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125, 3126.
Inseratni oddelek: Ljubljana, Selenburgova ul. 6 — Tel. 3392, 3492.
Podružnica Maribor: Gosposka ulica št. 11 — Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ul. št. 2 Telefon št. 190.
Računi pri pošt. ček. zavodih: Ljubljana št. 11.842, Praga číslo 78.180, Wien št. 105.241.

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka.
Naročnina znaša mesečno Din 25.—
Za inozemstvo Din 40.—

Uredništvo:
Ljubljana, Knaflјeva ulica 5, Telefon 3122, 3123, 3124, 3125, 3126. Maribor, Gosposka ulica 11, Telefon št. 2440. Celje, Strossmayerjeva ulica štev. 1. Telefon št. 65.

Rokopisi se ne vračajo.

Dr. Milan Srškić †

Ljubljana, 12. aprila.

Vso Jugoslavijo je danes presenetila novica, da je v Beogradu umrl bivši ministrski predsednik dr. Milan Srskić. Izgubili smo z njim enega najbolj znanih politikov, moža, ki je tudi po svoji impozantni pojavi bil krepak predstavnik zdravega bosanskega rodu. Pred par dnevi je hripa priklenila prej vedno odpornega moža na posteljo. Razvila se je pljučnica, oslabelo je srce in nobena zdravniška pomoč ni več mogla rešiti bolnika, ki je davi izdihnil, star šele 57 let.

Srskićev oče Stevan je bil leta 1879. s svojo družino pregnan iz Bosne in Hercegovine in sicer zaradi odločnega puntarskega delovanja proti avstrijskim okupatorjem. Kot izgnanec je prebival v Beogradu, kjer se mu je leta 1880. rodil sin Milan. Po zasedbi Bosne in Hercegovine, ko so si okupatorji že kolikor toliko učvrstili tla pod nogami, se je Srskićeva družina smela vrniti v Sarajevo. Milan Srskić je bil eden izmed najodličnejših dijakov sarajevske gimnazije. Ko je pred nekaj leti kot ministrski predsednik obiskal Slovenijo in se ustavil tudi v Celju, ga je pozdravil vladni svetnik g. Emilijan Lilek, bivši profesor na sarajevski gimnaziji, kot svojega nekdanjega najodličnejšega maturanta.

Pravno fakulteto je dovršil na dunajski univerzi, kjer je bil tudi promoviran. Vrnil se je v Sarajevo, da započne odvetniško prakso. Začel je takoj sodelovati v politiki in je bil izvoljen v bosanski sabor, kjer so ga pravoslavni poslanci postavili na čelo Srbskega kluba. Ob pričetku svetovne vojne je moral z bosanskim polkom na fronto, vendar je kmalu prišel v rusko ujetništvo.

Iz Rusije se mu je posrečilo s pomočjo svaka dr. Spalajkovića, ki je takrat bil srbski poslanik v Petrogradu, priti v Srbijo. Pridružil se je jugoslovenskemu odboru in je odločno sodeloval pri propagandi za samostojno jugoslovensko državo. Ko je nastopil prevrat, je bil dr. Srskić kot član Narodnega sveta postavljen za predsednika začasne pokrajinske vlade v Bosni in Hercegovini. L. 1921. je bil izvoljen v konstituanto in je živahno sodeloval pri ustvarjanju vidovdanske ustave. Politično se je udejstvoval v radikalni stranki. Vsa leta je potem zastopal sarajevsko okrožje v Narodni skupščini. Opetovano je bil minister, tako v l. 1922 do 1924 minister za šume in rudnike, pozneje notranji minister in minister pravde. Sodeloval je tudi l. 1927/28 v Vukičevićevi vladi.

Izredna inteligenca in velika politična spretnost sta pokojnemu dr. Srskiću omogočila velik vpliv ter mu pridobila tudi zaupanje blagopokojnega kralja. Tako je mogel dr. Srskić pri pripravah za 6. januar igrati važno vlogo ter je v prvi šestojanuarski vladi g. Petra Živkovića zavzemal posebno važno mesto »ministra pri predsedništvu vlade«. V odlični meri je v tem svojstvu sodeloval pri pripravah za novo ustavo ter je bilo njegovo mnenje v marsiem merodajno. V prvem ustavnem kabinetu g. Živkovića je bil dr. Srskić minister notranjih zadev ter je ostal na tem položaju tudi v vladi pokojnega dr. Marinkovića. Ko je dr. Marinković demisijoniral, je kralj 29. januarja 1932 poveril sestavo nove vlade dr. Srskiću. Takrat so bili na dnevnem redu veliki in težki politični in gospodarski problemi. Dr. Srskić je pri obravnavanju teh vprašanj pokazal veliko razumevanje in mnogo dobre volje, ali nesoglasja, ki jim ni bil kos, so oslabila njegovo energijo. Zlasti mu ni uspelo rešiti vprašanja samouprav, ki se ga je bil lotil z veliko energijo i zdravim optimizmom. Dne 24. januarja 1934 je podal demisijo ter se je razočaran umaknil v ozadje. Ko je po marsejski tragediji g. Uzunović ojačil svoj kabinet z bivšimi predsedniki vlade je tudi dr. Srskić zopet vstopil v vlado kot minister brez portfelja. V Jevtićevi vladi ni več sodeloval.

Dr. Srskić je sodeloval pri ustanovitvi JNS in je bil do drugega kongresa eden izmed njenih podpredsednikov. Po nastopu Jevtićeve vlade pa se je stvarno umaknil iz vodstva. Poskušal je obnoviti svoje nekdanje strankarske zveze s staro radikalsko stranko, toda ostalo je pri poskusu. Zadnje mesece je dr. Srskić bil politično popolnoma rezerviran in je vzdrževal stike le še s svojimi starimi osebnimi prijatelji.

Že nekaj let je pokojnik bolehal na sladkorni bolezni, ki je slabila odporne sile tega sicer tako vitalnega in krepkega moža. Napad hripe mu je zlomil srce in ga pahnil v prerani grob.

Dr. Srskićevo ime je ozko spojeno z zgodovino nacionalnih borb v Bosni, a tudi z razvojem političnih prilik naše države. Bil je eden onih državnikov, ki jim je dano razumevanje za naše najbolj delikatne probleme, in imel je vedno mnogo najboljše volje, da jih rešuje v modernem duhu in na osnovi resnične enakopravnosti. Iskreno je dr. Srskić osvojil jugoslovensko ideologijo, toda v odločilnih trenutkih je bil često preslab, da bi svoje prepričanje tudi uveljavil. Tako je tudi njegov umik iz prvih vrst JNS, potem ko je stranka prešla v opozicijo, izzval vtis slabosti, ki mu je mnogo škodoval in je tudi v vrstah njegovih nekdanjih ožjih somišljenikov izzval neugoden občutek, da se izmika mož, ki so mu v jugoslovenski politiki bile poverjene velike naloge, in dana velika oblast, a tudi velika odgovornost. Zahrbtna bolezen je lomila v dr. Srskiću ono energijo, brez katere človek ne more vzdržati do kraja, in omajala odločnost v trenutkih, ki so bili za uspeh praktične jugoslovenske politike tako ogromnega pomena.

Osebno je bil dr. Srskić mož izredno simpatičnega značaja, velike izobrazbe in širokega obzorja. Od srca dober in ljubezniv, si je pridobil nebroj osebnih prijateljev in tudi s političnim nasprotnikom ni izgubil družabnih stikov. Njegova smrt je iz našega političnega življenja izbrisala moža velikih sposobnosti, ki bi bil mogel domovini še dobro služiti in mnogo koristiti.

Slava njegovemu spominu!

IZMET INENI IN RUŽDI ARAS ŠTIRI DNI NAŠA GOSTA

Predsednik turške vlade in turški zunanji minister sta se včeraj razgovarjala z dr. Stojadinovićem o balkanskih in sredozemskih problemih

Beograd, 12. aprila. p. V kratkem razdobju pičlih treh tednov je postala naša prestolnica že četrtič pozorišče važnih mednarodnih diplomatskih in državniških sestankov ter razgovorov. Sedaj sta v gosteh turška državnika, min. predsednika Izmet Ineni in zunanji minister dr. Ruždi Aras. Tudi njun prihod, ki velja prav za prav za vrnitev obiska našega min. predsednika in zunanjega ministra dr. Stojadinovića v Ankari, spada v okvir nove politike jugoslovenske vlade, ki jo je započela s sklenitvijo bolgarsko-jugoslovenskega prijateljskega pakta ter s sporazumom z Italijo. Nedvomno se imajo poglobiti odnošaji med državami Balkanske zveze, v kateri sta Jugoslavija in Turčija, kakor je dejal predsednik turške vlade pred svojim odhodom iz Ankare, zvesti zagovornici načel balkanskega sodelovanja. Aktualno je tudi sredozemsko vprašanje, glede katerega imajo članice Balkanske zveze, kolikor se smatrajo za sredozemske države, zavzeti še svoje skupno, enotno stališče. Prisrčen sprejem v jugoslovenski prestolnici, kakor tudi iskrene izjave turškega ministrskega predsednika pred odhodom iz Ankare, so že kot zunanji znak dokaz, da bodo v Beogradu doseženi pomembni uspehi in zaključki.

Prisrčen sprejem

Turška državnika sta že od snoči gosta našega predsednika vlade dr. Stojadinovića in naše prestolnice. Že včeraj se je Beograd njima v čast okrasil z jugoslovenskimi in turškimi zastavami, posebno svečano pa je bila okrašena železniška postaja. Prihod obeh turških državnikov je bil napovedan za 9.40, ko redno prihaja v Beograd orientni ekspres. Že mnogo prej se je razvrstila na peronu častna četa 18. pešadijskega polka z vojaško godbo in zastavo na čelu. Okrog 21.20 so se zbrali na postaji vsi člani vlade z dr. Stojadinovićem na čelu, poslaniki ter drugi diplomatski zastopniki držav Male antante in Balkanske zveze, vodilni funkcionarji zunanjega ministrstva, osebje turškega poslaništva, mnogi generali in drugi odličniki.

Točno ob 21.39 je ob zvokih turške himne obstal na postaji orientni ekspres. Iz salonskega vagona je izstopil najprej min. predsednik Izmet Ineni, vidno dobro razpoložen in prijetno presenečen nad prisrčnim sprejemom. Njemu je sledil zunanji minister dr. Ruždi Aras, nato naš poslanik v Ankari Branko Lazarević, njihove spremstvo in ostalo spremstvo. Z obema turškima državnikoma je prispel v Beograd tudi pomočnik turškega zunanjega ministra Menemendžoglu.

Predsednik vlade dr. Stojadinović je takoj pristopil k turškemu min. predsedniku in ga prisrčno pozdravil, enako tudi dr. Arasa. Gospe Stojadinovičeva in Behmenova sta soprogama obeh turških ministrov poklonili lepe šopke cvetja. Oba predsednika vlade in naš vojni minister so nato pregledali častno četo. Vsi so postali pozorni, ko je turški ministrski predsednik pozdravil naše vojake v srbohrvaščini: »Pomoz' Bog junaci!« Gromko so mu odgovorili: »Bog ti pomogao!« Turškima državnikoma so bili nato predstavljeni vsi člani vlade in ostali odličniki, ki so se zbrali na postaji. Za nekaj trenutkov so se nato umaknili v dvorsko čakalnico. Pred postajo, odkoder so se z avtomobili odpeljali v mesto, je turška državnika sprejela veljka množica ljudstva s prisrčnimi ovacijami. Odpeljali so se v Teokarovičevo vilo, ki je gostoma na razpolago za ves čas bivanja med nami.

Prvi razgovori

Davi sta bila min. predsednik Izmet Ineni in zunanji minister dr. Ruždi Aras najprej v maršalatu dvora, kjer sta se vpisala v dvorsko knjigo. Ob 11. sta se odpeljala v zunanje ministrstvo, kjer ju je že pričakoval min. predsednik dr. Stojadinović. V njegovem kabinetu so se takoj pričeli prvi razgovori, ki so trajali do 13. Sestanku sta delno prisostvovala tudi turški poslanik na našem dvoru Ali Hajdar in jugoslovenski poslanik v Ankari Branko Lazarević.

Na konferenci so obravnavali predvsem vprašanja, ki se tičejo neposredno obeh držav in ki so v tesni zvezi z diplomatsko aktivnostjo, ki se je v zadnjih dneh razvila v naši prestolnici. Zvedelo se je, da se bodo v teh dneh pričeli tudi razgovori o eventualni sklenitvi širšega sporazuma glede sredozemskih vprašanj med Turčijo, Jugoslavijo in Grčijo na eni ter Italijo na drugi strani, prav za prav o razširjenju italijansko-angleškega gentlemenskega sporazuma na države Balkanske zveze.

Pozdrav predsednika Kemala Atatürka

Predsednik turške vlade Izmet Ineni je sporočil tudi našemu min. predsedniku, da je prejel od predsednika turške republike Kemala Ataturka brzojavko, v kateri pravi: »Poročilo o vašem prihodu v prestolnico prijateljske države me je močno razveselilo. Vam in našim prijateljem pošiljam prisrčne pozdrave!«

Avdienca pri knezu namestniku

Po konferenci v zunanjem ministrstvu sta se gosta skupno z min. predsednikom Stojadinovićem odpeljala v Beli dvor, kjer ju je takoj sprejel Nj. Vis. knez namestnik Pavle. Po avdienci ju je pridržal na obedu. Razen turških državnikov in njunih soprog so se ga udeležili dr. Stojadinović, predsednik narodne skupščine Stevan Čirić, ministri dr. Spaho, general Marić in dr. Behmen, turški poslanik Ali Hajdar, naš poslanik v Ankari Branko Lazarević, turški vojaški ataše Nedžati Sezeri, prvi adjutant Nj. Vel. kralja general Hristić, maršal dvora Boško Čolak-Antić in upravnik dvora polkovnik Leko.

Pri Nj. Vel. kraljici Mariji

Ob 17. sta bila min. predsednik Izmet Ineni in zunanji minister dr. Ruždi Aras v avdienci pri Nj. Vel. kraljici Mariji, ki je njima in njunima gospema priredila zakusko. Prisotni so bili tudi člani turške delegacije, min. predsednik dr. Stojadinović, oba poslanika, general Hristić in dvorni minister Antić.

V narodni skupščini

Ob 18. sta se Izmet Ineni in Ruždi Aras v spremstvu ministrskega predsednika dr. Stojadinovića odpeljala v novo palačo narodne skupščine, kjer ju je sprejel predsednik Čirić, ki jima je razkazal razne prostore. Bila sta tudi v novinarskem klubu in se vpisala v spominsko knjigo.

Drugi sestanek

Okrog 19. so se turški min. predsednik in zunanji minister ter naš min. predsednik znova sestali v zunanjem ministrstvu. Konferenca je trajala približno eno uro. Zvečer je predsednik vlade v čast turškima državnikoma priredil večerjo v Gardijskem domu, ki ji je sledil svečan sprejem. V domu se je zbralo mnogo uglednih gostov.

Oba državnika ostaneta v Jugoslaviji na uradnem obisku štiri dni. Kakor se je zvedelo, namerava na to min. predsednik Ineni s svojo soprogo in hčerko odpotovati na naš Jadran, kjer bo najbrže prebil več dni.

Zdravici v Gardnem domu

Beograd, 12. aprila. AA. Na nocojšnjem banketu v Gardijskem domu je predsednik vlade in zunanji minister dr. Stojadinović pozdravil predsednika turške vlade z naslednjo zdravico:

Ekscelenca! Dragi tovariš in prijatelj! Zelo sem zadovoljen in srečen, ker morem pozdraviti v prestolnici Jugoslavije kot dragega gosta predsednika vlade in enega izmed najavtoritativnejših zastopnikov prijateljske republike Turčije.

Pred šedmimi meseci sem imel čast prebiti nekaj nepozabnih dni v prestolnici Turčije v osebnih stikih z vami in onimi, ki so novo Turčijo povedli po poti napredka in jo dvignili na današnjo zavidanja vredno višino. Teh nekaj dni mi je zadoščalo, da se je utrdila v meni vera v moč vaše domovine in obenem v trajnost čustev iskrenega in resničnega prijateljstva, ki druži turško republiko s kraljevino Jugoslavijo. To prijateljstvo, čegar temelje sta v zgodovinskem trenutku postavila dva velika poglavarja naših držav, se je razvijalo in napredovalo zadnja leta sporedno z našimi zavezniškimi in prijateljskimi zvezami z drugimi državami Balkanske zveze. Danes doživlja nov sijajen dokaz v obisku vaše ekscelence v Beogradu skupaj z mojim dragim prijateljem Ruždijem Arasom.

Ekscelenca in dragi tovariš! Mnogo prej, kakor sta stopila na tla Jugoslavije, je glas o redkih in velikih vrlinah, ki so se tako srečno združile v vaši osebnosti, prodrl do še tako oddaljenih krajev naše kraljevine. Jugoslovenski narod vidi in spoštuje v vas hrabrega vojaka, modrega državnika in velikega domoljuba. Vse to so vrline, ki so srcu našega ljudstva blizu in drage. Zato naš narod v vaši ekscelenci z iskrenim občudovanjem pozdravlja dragega in spoštovanega gosta in odličnega zastopnika Kemalove Turčije.

Toda obisk vaše ekscelence v Beogradu ni samo manifestacija trajnega in iskrenega prijateljstva med obema državama, temveč je obenem tudi izraz naše vzajemne želje, naj se nadaljuje, utrdi in razširi miroljubna in ustvarjalna politika, ki smo jo razvijali v okviru Balkanske zveze in ki jo tako srečno dopolnjuje Mala antanta. Naši dve državi sta dali zadosti dokazov, da želita iskreno in dejansko sodelovanje s svojimi zavezniki in trajen mir z vsemi sosedi brez razlike. Sestanek zastopnikov naših dveh držav je že sam po sebi dejanski prispevek miru in radosten pojav za vse, ki si miru resnično žele.

Dvigam čašo na čast Nj. eksc. Kemalu Atatürku, predsedniku turške republike, na vaše zdravje, na zdravje gospe Ineni, na zdravje svojemu prijatelju Ruždiju Arasu in za napredek in veličino prijateljske in zavezniške turške republike!

Odgovor Izmeta Inenija

Predsednik turške vlade Ismet Ineni je na zdravico odgovoril:

Gospod predsednik in dragi prijatelj! Zahvaljujem se vam za simpatijo, ki jo je pokazal jugoslovanski narod do moje domovine in za prijateljstvo, s katerim me je počastila.

Prepričani smete biti, da bo ta gesta jugoslovanskega naroda in plemenite besede, ki ste jih izgovorili, imele čvrst odmev v vsej Turčiji in v srcih in mislih vseh Turkov. Srečen sem, da morem ugotoviti, da se Balkanska zveza, h katere ustanovitvi in razvoju sta Jugoslavija in Turčija s svojimi dragimi zaveznicami toliko pripomogli, nahaja v polnem poletu in da je do najvišje stopnje sposobna za pomembno nalogo, ki jo ima. Balkanska zveza je bila nesporno činitelj, čigar delovanje se je zmerom manifestiralo v duhu upanja, in nikoli v duhu skrbi. Njena politika prijateljskega sporazuma in miru, politika, ki jo vodimo z vsemi svojimi sosedi brez razlike, je karakterizirana s čvrstostjo, kar nam daje možnost, da koeficient svojih prijateljstev zmerom krepimo, nikoli pa ne znižujemo. Tudi oba sporazuma, ki ju je Jugoslavija tako srečno sklenila z dvema državama, ki sta obenem njeni sosedi in sosedi Turčije in s katerima vzdržujemo iste prijateljske odnose, sta sklenjena v okviru obstoječih obveznosti članic naše zveze in v medsebojnem zaupanju.

Dvignem svojo čašo v slavo Nj. Vel. kralja Petra II., na čast Nj. kr. Vis. knezu namestniku Pavlu, čigar blagodejna daljnovidnost inspirira občudovanja vredne ostvaritve in čigar pojav navdaja z radostjo srca vseh prijateljev Jugoslavije, v čast njihovih ekscelenc članom namestništva. Pijem za blagostanje in srečo, ki jo želimo od dne do dne večjo prijateljski in zavezniški Jugoslaviji in plemenitemu jugoslovanskemu narodu ter v vašo osebno srečo dragi predsednik in prijatelj in v srečo naše ljubke domačice ge. Stojadinović.

Angleški ukrepi za varstvo svobodne plovbe

Angleške vojne ladje bodo odgovorile na vsak napad na trgovske parnike, namenjene v Španijo

London, 12. aprila. br. Blokada severozapadne španske obale, zlasti pa bilbajske luke po Francovih vojnih ladjah je izzvala v angleških trgovskih, pa tudi političnih krogih veliko vznemirjenje. Francove vojne ladje so v soboto kljub ponovnim protestom angleške vlade zopet ustavile neko angleško trgovsko ladjo, ki je bila s tovorom živil namenjena v Bilbao in so jo nameravale zapleniti. Le intervenciji angleškega rušilca je pripisati, da je angleški trgovski parnik ušel zaplembi in se je mogel vrniti v najbližjo francosko luko.

V angleških vladnih krogih smatrajo, da se je zaradi tega izzivalnega postopanja francovcev položaj zaradi Španije izredno poostril. Min. predsednik Baldwin je zato včeraj na nedeljo sklical izredno sejo vlade, kar se že več let ni zgodilo ako se izvzame permanentno zasedanje vlade o priliki abdikacije kralja Edvarda VIII. Vlada je na seji proučila položaj in sprejela primerne sklepe.

Že včeraj se je zvedelo, da se je angleška vlada odločila za energične ukrepe, da zaščiti svobodno trgovino in neovirani promet trgovskih ladij. Pozornost v javnosti je zbudilo dejstvo, da je več vojnih ladij tako zvane domovinske mornarice dobilo nalog, naj takoj odplujejo v španske vode.

Te ukrepe je potrdil popoldne ministrski predsednik Baldwin na seji spodnje zbornice, kjer je poslanec delavske stranke Sinclair naslovil nanj vprašanje, kako misli vlada zavarovati svobodno morsko plovbo.

Min. predsednik Baldwin je v svojem odgovoru izjavil, da je vlada na svoji včerajšnji seji podrobno proučila ves položaj ter prišla do zaključka, da generalu Francu ne more priznati značaja vojskujoče se stranke in da zaradi tega tudi ne priznava zakonitosti blokade španske obale in španskih luk. Ker pa je položaj v Španiji izredno kočljiv, se vlada ni mogla odločiti, da bi aktivno posegla v razvoj dogodkov. Kljub temu je trdno odločena zaščititi svobodo morske plovbe in angleške trgovine. Zato je odposlala potrebno število vojnih ladij z nalogo, da zaščitijo angleške trgovske ladje, namenjene v Španijo. Iz praktičnih razlogov se vlada ni mogla odločiti za intervencijo angleške vojne mornarice, pač pa je naročila vojnim ladjam, naj zaščitijo angleške trgovske ladje na odprtem morju in jih spremljajo vse do 3 milje od obale segajoče španske cone. Na vsak napad izven tega pasu bodo angleške vojne ladje odgovorile z orožjem. Vojne ladje imajo strog nalog preprečiti vsako pregledovanje in zaustavljanje angleških trgovskih ladij izven španskega obalnega pasu.

V zvezi s sklepi včerajšnje seje angleške vlade so prispele danes v Saint Jean de Luz tri angleške vojne križarke ter štirje rušilci, ki imajo nalogo odpremiti v tej luki čakajoče angleške trgovske ladje do španske obale.

Turški komentarji

Ankara, 12. aprila. AA. Listi objavljajo obširne članke o prisrčnem sprejemu predsednika turške vlade Izmeta Inenija in zunanjega ministra dr. Ruždi Arasa v prestolnici prijateljske Jugoslavije.

Poluradni »Ulus« poudarja iskrenost, ki označuje izjave Izmeta Inenija pred njegovim odhodom iz Carigrada in pravi, da bi tudi brez teh izjav imeli komentarji jugoslovenskih listov, ki niso nič manj iskreni, pomembne reperkusije na vseh področjih. List poudarja dejanski pomen teh manifestacij, ki spremljajo obisk Izmeta Inenija, in pravi, da predstavljajo najboljši izraz solidarnosti in globokega vzajemnega razumevanja med obema državama. Balkanske države so preživele vojno kot sateliti velesil in kot elementi nesloge, toda v bodočnosti bodo prav tako kakor danes vodile svojo lastno balkansko politiko in nadaljevale poslanstvo za obnovo in utrditev splošnega miru.

»Džumhurijet« pravi: Italijansko-jugoslovenski sporazum je dogodek, ki ne pomeni niti najmanjše žrtve za prejšnje obveznosti Jugoslavije, temveč vsebuje morda celo novo poroštvo miru. Ne bi bilo netočno, če bi ga s stališča Sredozemskega morja spravljali v zvezo z gentlemanskim dogovorom, z italijansko-britanskimi in z milanskimi razgovori. S spoštovanjem je treba sprejeti na znanje ukrepe, ki služijo miru, in bilo bi pravično smatrati vredne pohvale tiste, ki se kažejo sposobne, da ustvarjajo takšne ukrepe. Katastrofo vojne je treba pojmovati kot eno izmed skrajnih možnosti. Pravi državniki so tisti, ki služijo miru, kolikor le morejo. Jugoslavija je pa prav tako kakor Turčija prepričana, da s tem, ker služi miru, najbolje dela tako za svoj lastni narod kakor za človeštvo.

Pred ukinitvijo egiptskih kapitulacij

Montreux, 12. aprila. AA. Davi so se sestali k neuradnemu posvetovanju zastopniki glavnih držav, zastopanih na konferenci v Montreuxu. Glavni namen uvodne konference je bil dogovor o sestavi predsedstva konference.

Na predlog francoske delegacije bo sejam predsedoval predsednik egiptske vlade Nahas-paša, grški poslanik v Parizu. Politis pa bo predsedoval splošni komisiji, bo proučevala vprašanje kapitulacij.

Po splošni debati na popoldanski otvoritveni seji konference so izvolili dve podkomisiji. Prva se bo bavila s kapitulacijami in mešanimi sodišči, druga pa z ustanovami in drugimi vprašanji, ki bodo predložena konferenci.

Po ekspozeju Nahas-paše na otvoritveni seji konference je egiptska delegacija objavila listine, ki vsebujejo med drugim vprašanje ureditve sodišč za prehodno dobo, kazenski zakonik in kazenski postopek.

Uvodni razgovori so pokazali, da imajo vse delegacije željo po prijateljski ureditvi vseh vprašanj. Nobena delegacija ne bo nasprotovala ukinitvi režima kapitulacij, ki spada pa soglasni sodbi vseh je še v zgodovino.

Maršal Jegorov novi šef GPU

London, 12. aprila. o. »Daily Express« poroča iz Rige, da se je večmesečna zakulisna borba med rdečo armado in GPU končala z zmago sovjetske vojske. Včeraj je bil po šest ur trajajoči konferenci na Kremlju pod predsedstvom Staljna kot naslednika aretiranega Jagode določen za novega šefa GPU maršal sovjetske vojske in eden izmed najožjih sotrudnikov Vorošilova, maršal Jegunov. Začasno sta mu kot pomočnika prideljena dosedanji vrhovni državni tožilec Višinski in začasni namestnik Jagode kot šef GPU Ježov. Ta dva bosta ostala na tem mestu le tri tedne, dokler Jegorov ne bo prevzel vseh poslov šefa GPU. Jagoda je po informacijah angleškega lista pričel izvajati gladovno stavko v znak protesta proti vrhovnemu državnemu tožilcu Višinskemu, ki mu očita, da potvarja njegove izpovedi in zapisnike o njegovem zaslišavanju. Jagoda je proglašen za ujetnika druge vrste ter ne sme v zaporu ničesar čitati, a že ob 7. zvečer ugasnejo v njegovi celici luč.

Prodajalna Ta-Ta v Zagrebu zaprta

Zagreb, 12. aprila. o. Nocoj je bil končno rešen spor zaradi zagrebške podružnice znane beograjske veleprodajalnice Ta-Ta. Mestna obrtna oblast je nocoj odredila, da se ima zagrebška podružnica zapreti. Odredba je bila že nocoj izvršeno. Obrtna oblast se je postavila na stališče, da je Ta-Ta po § 3. uredbe o prepovedi veleblagovnic iz leta 1934 dejansko podjetje, ki po tej uredbi ne sme obstojati. Zastopniki podjetja se bodo seveda pritožili. Vest o uradni zapori Ta-Te se je naglo razširila po vsem mestu in izzvala zelo živahne komentarje, nedeljeno zadoščenje in odobravanje pa je izzvala v trgovskih krogih.

Načrt zakona o elektrifikaciji države

Beograd, 12. aprila. p. V ministrstvu za gradbe je bil te dni dovršen načrt novega zakona o elektrifikaciji države. Minister dr. Kožul je ta načrt danes razposlal v izjavo vsem interesiranim zbornicam ter gospodarskim in tehniškim strokovnjakom.

Skupščinski odbor za prošnje in pritožbe

Beograd, 12. aprila. p. Skupščinski odbor za prošnje in pritožbe se sestane v sredo 14. t. m.

Obisk poslanika Purića v Beogradu

Pariz, 12. aprila. AA. Jugoslovenski poslanik dr Božidar Purić je davi odpotoval v Beograd.

Dr. Milan Srškić

Beograd, 12. aprila. p. Na svojem domu v Lamartinovi ulici 47 je davi ob 6. umrl jugoslovenski državnik, bivši ministrski predsednik in večkratni minister dr. Milan Srškić. Čeprav je bil že dalj časa bolehen in zadnje tedne huje bolan, je vest o njegovi smrti vso javnost presenetila in povsod vzbudila najglobljі vtis.

Že več let je dr. Srškić trpel za sladkorno boleznijo, ki je razjedala njegov krepki organizem. Toda odpor njegove nature je bil tako močan, da bi bil tej zavratni bolezni najbrže kos. V začetku marca pa se je dr. Srškić prehladil in dobil hripo. Tudi to bolezen je prebolel, sledilo pa ji je vnetje možganske mrene. Položaj je postal resen in tudi bolnik, ki je poprej kljub svarilom in prošnjam zdravnikov vsak dan hodil od doma in po Beogradu, si je dal končno dopovedati, da je potrebno, da ostane v postelji. Napori zdravnikov in odporna sila čvrste narave so zadrževali razvoj bolezni, a popolnoma zadržati ga niso mogli. Cele tedne se je zdelo, da je stanje stacionirano, sredi preteklega tedna pa se je pojavila močna oslabelost srca. Bolnik je popolnoma onemogel in tudi ni mogel več govoriti, čeprav je bil do sinoči pri polni zavesti. Okrog polnoči je padel v agonijo. Proti šesti uri zjutraj je izdihnil.

Na bolnikovem domu je bila zadnje dni zbrana vsa njegova rodbina, poleg soproge ge. Krune, ki mu je med boleznijo požrtvovalno stregla, sin Stjepan ter hčerki Ksenija in Milica. Srškićeva mati je še živa, a ker šteje že 85 let, si do večera še niso upali jo obvestiti o sinovi smrti, ker se boje, da bi mogla ta vest postati tudi za njo usodna.

Dr. Srškića bodo pokopali na državne stroške jutri popoldne. Na predsedstvu vlade in na poslopjih vseh ministrstev, katerih resor je pokojnik kdaj upravljal, so izvesili črne zastave. Njegovi rodbini prihajajo neštete žalne brzojavke iz vseh krajev države in iz inozemstva. Osebno je izrazil ge. Srškićevi svoje sožalje tudi predsednik JNS Peter Živković.

Sožalje Nj. Vel. kraljice

Beograd, 12. aprila. Dvorna dama Hadžićeva je obiskala danes popoldne rodbino pokojnega državnika dr. Srškića in ji izrazila sožalje v imenu Nj. Vel. kraljice Marije.

Velika zmaga demokracije nad reksisti v Bruslju

Vodja belgijskih fašistov Degrelle je bil pri nedeljskih parlamentarnih volitvah uničujoče poražen

Bruselj, 12. aprila. d. Po živahni agitaciji, ki je trajala več tednov in kakršne Belgija v svoji notranji politiki še ni doživela, je bila včeraj izvojevana velika volilna bitka med min. predsednikom Van Zeelandom in voditeljem reksistov, Leonom Degrellom. Nadomestne parlamentarne volitve v Bruslju so se končale s tako silno Van Zeelandovo zmago, kakor je niso pričakovali niti največji optimisti. **Van Zeeland je zbral 275.840 glasov, torej 75.89 odstotkov vseh oddanih glasov, vodja fašistov Leon Degrelle pa je dobil 69.242 glasov ali 19.05 odstotkov. Praznih glasovnic je bilo oddanih 18.358 ali 5.05 odstotkov. Volilna udeležba je bila izredno velika in je glasovalo 363.440 volilcev, približno 80 odstotkov vseh volilnih upravičencev.**

Van Zeelandova zmaga pomeni, da se je Belgija notranjepolitično zopet pomirila. Reksistični pokret je bil precej nevaren, ker je razpolagal s skoro neizčrpnimi propagandnimi sredstvi in se je posluževal metod, s katerimi so slična gibanja drugod zmagala. Pri prejšnjih volitvah se je Degrellu posrečilo doseči uspehe, po katerih so nekateri že prerokovali, da bo desničarsko radikalno gibanje napredovalo nevzdržno. Zato je včerajšnji izid volitev tem važnejši. Pokazalo se je, da se je sličnim pokretom mogoče upreti, če se v odločilnem trenutku združijo zastopniki pravnega reda proti prevratnim poizkusom. V Belgiji vladajo liberalci, socialisti in katoličani skupno ter so tudi v včerajšnjem volilnem boju predstavljali strnjen blok.

Belgijci odklanjajo izredne eksperimente

Degrelle ni opustil nobenega sredstva za pomnožitev svojih glasov, ki jih je dobil pri prejšnjih volitvah. Lani so pri splošnih volitvah v parlament dobile stranke, ki so včeraj volile Van Zeelanda skupno približno 250.000 glasov, dočim so reksesti, flamski nacionalisti in drugi priveski dosegli 86.000 glasov. Degrelle je napovedal, da bo dobil tokrat v Bruslju mnogo nad 100.000 glasov, v resnici pa je izgubil 16.255 glasov, dočim so stranke Van Zeelanda pridobile 21.644 glasov. Če računamo samo glasove reksistov in flamskih nacionalistov, je Degrelle izgubil 4.479 glasov. L. 1936 ni glasovalo 28.795 volilcev, včeraj pa le 10.657.

Degrellu niso pomagala niti njegova sredstva, ki se jih je posluževal v volilnem boju, niti njegov sporazum s Flamci, ki jim je obetal avtonomijo, niti njegovo sklicevanje na kralja, ki ga je ta sam kmalu razkrinkal kot laž, niti denar, ki ga je dobil iz belgijskih industrijskih krogov za pokritje stroškov svoje propagande. Belgija je pokazala, da si kot mala država ne sme privoščiti nobenih izrednih eksperimentov.

Vlada bo mogla sedaj nadaljevati svoje delo, ki bo predvsem posvečeno ponovni nevtralizaciji Belgije. Reksisti so sicer napovedovali, da bodo včerajšnje volitve samo prva borba in da bodo izzvali še nadaljnje posamezne volitve na ta način, da bi pregovorili še druge pristaše svojega pokreta za odložitev mandatov, vendar pa splošno dvomijo, da bi še nadalje nameravali po včerajšnjem porazu uresničiti te svoje načrte.

V volilno borbo je dva dni pred volitvami posegel tudi malineški kardinal z važnim proglasom, v katerem se je zavzel za Van Zeelanda, in ni nobenega dvoma, da je bilo njegovo stališče odločilno tudi za bruseljske katolike, v kolikor so bili še neodločeni.

Miren potek volitev

Volitve so potekle brez večjih izgredov. Le tu pa tam so se pojavili spopadi med levičarskimi in desničarskimi radikalnimi elementi, vendar je policija te male incidente kmalu likvidirala. Volitve so trajale od 8. do 13. Agitacija je bila tudi še včeraj dopoldne izredno živahna ter so v zadnjih urah razširili še v ogromnem številu razne agitacijske letake, posebne izdaje listov in drugega propagandnega gradiva.

Popoldne so se zbirale ogromne množice pred poslopjem notranjega ministrstva in uredništvi listov, da bi zvedele za izid volitev. Štetje glasovnic je bilo končano ob 19. Takrat se je pojavil navdušeno sprejet od množice pred notranjim ministrstvom, ministrski predsednik Van Zeeland, ki je po kratkem razgovoru z več ministri sprejel novinarje in jim izjavil:

Ni potrebno poudariti, koliko sem navdušen. Volilni izid je presegel vse moje upe.

Degrelle o svojem porazu

Leon Degrelle je novinarjem izjavil, da je volilni izid dokazal, da je ostalo vse pri starem. Borba se bo nadaljevala. Nikdar ni bil njegov namen spuščati se v kak spor s cerkvijo in prav tako ne, vezati se s kakšno versko stranko. Priznal je, da je obsodba njegovega gibanja po malineskem nadškofu dejansko onemogočila abstinenco volilcev, s katero je računal.

Ostavka pravosodnega ministra Bovesseja

Bruselj, 12. aprila. d. Že dolgo pričakovana ostavka pravosodnega ministra Bovesseja, je bila snoči uradno objavljena. Bovesse ni odstopil samo kot minister temveč tudi kot poslanec in občinski svetnik v Namurju. V prihodnjih dneh bo bržkone imenovan za guvernerja v Namurju.

Francoski in angleški odmevi

Pariz, 12. aprila. AA. Vsi listi mnogo komentirajo Van Zeelandov uspeh. »Petit Parisien« pravi: V Franciji, Veliki Britaniji in Ameriki, povsod, kjer vlada ljudska volja, proslavljajo Van Zeelandovo ime kot simbol prave odgovornosti in zvestobe svojemu narodu. Degrellov poraz pa bo hudo odjeknil v državah drugačnih režimov. Hitlerjevska Nemčija, ki je že skoraj bila prepričana, da je do neke meje zajela s svojimi idejami Belgijo, mora danes videti v bruseljskem rezultatu svoj neuspeh.

»Echo de Paris« piše: Van Zeeland bo imel sedaj potrebno avtoriteto za dločitev nove belgijske zunanje politike, ki bo v korist mednarodnim zakonom in mednarodne mu miru.

»Petit Journal« naglaša, da se je belgijski narod zgrnil za poštenim človekom, ki ga odlikujejo bister razum, neutrudljiva delavnost in iskrena volja za obnovo domovine.

»Ordre« piše: Van Zeeland je zastavil svoje ime, ugled in svojo vlado ter pokazal popoln državljanski pogum, zato je pravo zadovoljstvo gledati, kako dobiva tudi zasluženo nagrado. Belgijsko nacionalno čustvo triumfira nad lažnim nacionalizmom.

London, 12. aprila. AA. »Daily Telegraph« pravi, da je bruseljski volilni izid ohrabril vse, ki po svetu še verujejo v ohranitev demokracije.

»Times« naglašajo: Van Zeeland je zmagal v lastnem imenu in v imenu belgijske demokracije. Belgija je včeraj dokazala, da se prebivalstvo njene prestolnice zaveda pomena gesla na belgijskem kraljevskem grbu, da ustvarja sloga moč.

»Morningpost« čestita Van Zeelandu, ki bo mogel sedaj po volilni zmagi brez vsakih ovir nadaljevati svojo blagodejno politiko, za katero mu mora biti belgijsko ljudstvo le hvaležno.

Delavski »Daily Herald« napoveduje, da se bo Belgija sedaj dokončno rešila fašistične nevarnosti.

Razočaranje v Berlinu

Berlin, 12. aprila. AA. Berlinski listi pravijo, da se je Degrelle dovolj dobro odrezal, čeprav se je malineski kardinal-nadškof odkrito postavil na stran Van Zeelanda, kar je seveda vplivalo na stroge katoličane.

»Völkischer Beobachter« piše: Borba v Bruslju se je končala z zmago kardinala nadškofa v Malinesu. Vodja reksistov se doslej ni hotel vtikati v moralno in politično moč nadškofa in kardinala v Malinesu. Vedno je kazal, da je dober sin katoliške cerkve. Sedaj se mora Degrelle odločiti, ali naj še nadalje dopušča, da bo cerkev brez vsake potrebe izrabljala svoj politični vpliv, ali pa da začne odkrito borbo proti političnemu katolicizmu.

»Montag« piše: Van Zeeland in Degrelle sta se borila samo za glasove strogo vernih katoličanov, ker je min. predsednik imel za seboj že vse glasove liberalnih in marksističnih elementov. Degrellovo borbo proti boljševizmu so odobravali vsi katoličani, toda kardinal-nadškof se je dvignil proti njemu in izrekel svojo besedo kljub jasnim načelom njegovega programa. Teh dogodkov se v Nemčiji še dobro spominjajo iz časov centrumove vlade.

»Frankfurter Zeitung« pravi, da so reksisti hoteli izvojevati volilni uspeh v prestolnici sami in prisiliti vlado tako k razpustu sedanjega parlamenta in razpisu novih volitev, ker bi bila njihova zmaga dokaz znatne izpremembe razpoloženja v državi po zadnjih volitvah. To se jim ni posrečilo in zato so bruseljske volitve velik uspeh za Van Zeelandovo vlado.

»Berliner Zeitung am Mittag« pripisuje izid včerajšnjih volitev v Bruslju v glavnem vplivu duhovščine.

Beležke

Maščevanje razočarane fašistične duše

Opozorili smo že čitatelje, kako je »Slovenski dom« kot opoldanska izdaja »Slovenca« po neprevidnosti zopet enkrat odkril klerofašistična čustva svoje okolice, ko je poročal o srditi volilni borbi med belgijskimi fašisti in demokratičnim taborom. Fašisti so doživeli v nedeljo v Bruslju silen poraz in ogromno blamažo. »Slovenski dom« poroča zato o izidu volitev zelo skromno in pod nedolžnim naslovom, ki se mu takoj pozna velika zadrega: »Po nadomestnih volitvah v Bruslju«. Da vendar da duška svojemu razočaranju in svoji jezi, pa je na drugem mestu prinesel naslednjo beležko:

»Senator je prodajal list svoje stranke na cesti med volilnim bojem v Bruslju. Bil je to reksistični senator Giets. Dober nauk n. pr. za senatorja dr. Alberta Kramerja, ki bi lahko prodajal po ljubljanskih ulicah »Jutro«, zdaj, ko ni prilike, da bi za korisi slovenskega plemena in jugoslovanske nacije »deloval« v senatu z večurnimi fašistično-demokratskimi govori.«

Siromak dr. Kramer, ki je sedaj naenkrat odgovoren za poraz gospoda Degrella v Bruslju! Vsekakor pa je prodajanje časopisov mnogo bolj pošten posel, kakor pa so zafrkacije gotove ljubljanske gospode na račun onega narodnega edinstva, o katerem govorijo isti gospodje v Beogradu s toliko vnemo in navdušenjem. In končno »Slovenskemu domu« še prav prijateljsko svetujemo, naj nikar preveč radodarno ne oddaja mest za prodajanje časopisov. Kaj pa bo potem s kandidati iz lastnih vrst?

Učitelji JRZ

V soboto popoldne je bila v Beogradu v prostorih strankinega glavnega odbora seja vodstva učiteljske organizacije JRZ. Kakor poročajo listi, sta seji prisostvovala tudi ideolog stranke minister Djura Janković in senator Franc Smodej. Minister Janković je govoril o delu, uspehih in zaslugah sedanje vlade in med drugim razpravljal tudi o gmotnem položaju državnih nameščencev. Priznal jim je, da so »pred letom dni doprinesli veliko žrtev v obliki znižanja svojih plač in to brez nevolje in mrmranja, ker so razumeli potrebe države«. Končno je obljubil: »Mi bomo to upoštevali in, kakor hitro nam bodo razmere dopuščale, bomo uradništvu zopet zboljšali njegov položaj.«

Zbranim učiteljskim somišljenikom je govoril tudi senator Smodej, vendar pa iz listov ni razvidno, kaj jim je povedal.

Hrvatski klerikalci in radičevci

Borba med hrvatskimi klerikalci in radičevci se nadaljuje z nezmanjšano srditostjo. Po večini se vodi z izključitvijo javnosti po vaseh, od časa do časa pa se odraža tudi v listih. Največkrat se to zgodi v obliki napadov, ki jih glavno hrvatsko klerikalno glasilo »Hrvatska straža« objavlja proti raznim sodelavcem in zaupnikom dr. Mačka, zlasti proti voditeljem radičevske kulturne organizacije Seljačke sloge. V nedeljski številki ta list zopet ostro napada radičevskega kmečkega poslanca Miškina, ki mu očita, da podpira v svojih predavanjih po vaseh brezverstvo. Ta greh je storil s tem, ker baje ljudem pripoveduje da svet ni nastal v šestih dneh, marveč v dolgi dobi razvoja. Še bolj pa mu zameri, da v svojih govorih odreka katoliškim duhovnikom na Hrvatskem pravico, da bi delali politiko, in zahteva, naj se umaknejo v cerkve.

Še bolj zanimivo je, da sta začeli proti predavanjem Seljačke sloge nastopati tudi glasili splitskega in sarajevskega nadškofa. Splitska »Katolička riječ« pravi, da je »pretežni del Miškinovih predavanj prežet napadov na katoliške duhovnike«. Po mnenju lista je poslanec Pavel Miškin prikrit komunist, ki z zlorabo dr. Mačkovega imena razširja boljševiške misli in pripravlja teren za ljudsko fronto med Hrvati. Sarajevski »Katolički tjednik« pa se pritožuje, da je »tudi med Hrvati mnogo takih, ki bi raje danes nego jutri postavili pred vrata katoliške duhovnike povsod, kjer prihajajo v neposreden stik z ljudstvom.«

Staroradikalski shod v Kragujevcu

Pristaši Ace Stanojevića so začeli v zadnjem času z živahnejšo akcijo na terenu in prirejajo vsako nedeljo par shodov. Dva večja shoda sta se vršila v zadnjem času v Kraljevu in v Kragujevcu, v Kraljevu prejšnjo, v Kragujevcu pa predvčerajšnjo nedeljo. Kragujevski shod je bil v veliki dvorani hotela Jadran, ki je bila po zatrjevanju beograjskih listov čisto napolnjena. Glavna govornika sta bila znana staroradikalska voditelja Miša Trifunović in dr. Laza Marković. Prvi je govoril o notranjem, drugi pa o zunanjem političnem položaju, nato pa je poslanec Špadijer dokazoval potrebo vztrajne in odločne borbe ljudskih množic za demokracijo in politično svobodo.

Prepovedan ljotićevski shod

Za nedeljo je bil v Novem Sadu napovedan velik shod zborašev, na katerem bi kot glavni govornik nastopil sam Dimitrije Ljotić. V soboto pa je dobil predsednik ljotičevska stranka »Zbor« izpolnila vse poda shod ni dovoljen, ker še ni jasno, ali je ljotičevska stranka »Zbor« izpolnla vse pogoje, ki so po zakonu predpisani za definitivno odobritev politične stranke. Policijski odlok pravi, da tako dolgo ne bo dovoljeno nobeno javno zborovanje zborašev, dokler njihova stranka ne bo v smislu zakona dokončno odobrena.

Aretacije jugoslovenskih komunistov v Rusiji

Zagrebški »Jutarnji list« poroča, da je bil nedavno aretiran in prepeljan v moskovske zapore znani hrvatski komunist in književnik Avgust Cesarec. Mudil se je v Rusiji že dalj časa in predstavljal tam jugoslovenske komuniste. Sedaj so ga aretirali zaradi njegovih zvez s trockisti in rovarjenja proti Stalinovemu režimu. Slična usoda je zadela baje še nekatere pravoverne jugoslovenske komuniste, ki so odšli pred časom v Rusijo.

Živković v Hercegovini

Sarajevska »Jugoslovenska pošta« poroča, da bo v nedeljo, 25. aprila, v Mostarju sestanek zaupnikov JNS iz severozapadne Hercegovine. Na sestanek bosta prišla tudi predsednik in podpredsednik stranke Peter Živković in Jovan Banjanin. Za ostali del Hercegovine bo sestanek delegatov strankinih organizacij par dni kasneje v Bijelem polju. Poleg tega pa bo še več shodov in sestankov po raznih hercegovskih krajih. Na vseh bosta govorila gg. Živković in Banjanin.

Umor v Javoru

Neznan zločinec je umoril župnikovo kuharico Jožefo Martinčičevo in izginil brez sledu

Ljubljana, 12. aprila.

Po vaseh v kotu med Golovcem, Zalogom in Štepanjo vasjo se je davi razširila vest o strašnem umoru, ki ga je izvršila neznana zločinska roka v Javoru, hribovski vasici nad Sv. Lenartom, ki jo tudi izletniki iz Ljubljane dobro poznajo. V večernih urah je neznanec umoril 66 let staro župnikovo kuharico Jožefo Martinčičevo in izginil brez sledu.

Župnišče v Javoru je za kakšen streljaj oddaljeno od vasi. Ker je župnik Janez Klinec star že blizu 70 let in znan kot gospodarski človek, ki si je prihranil prilično vsotico gotovine, so župnišče precej pogostokrat obiskovali tatovi. Še na lanski božični večer so vlomilci skušali svojo srečo v njegovem domu. Ko je župnik maševal za polnočnico, in je bila tudi kuharica v cerkvi, so se vlomilci prikradli do hiše in z vitrihom skušali vdreti skozi vežna vrata vanjo, toda vitrih se je v ključavnici zalomil in tatovi so morali oditi brez plena.

Od takrat je bil župni kše brez primere previdnejši. Nikdar več ni šel niti sam niti kuharica od doma, ne da bi bila hiša ostala od znotraj zaklenjena. Tako je ravnal tudi kadar je kuharica odhajala zvečer pokladat živini in molzt. Samo ta previdnost ga je obvarovala, da ni snoči tudi sam izgubil življenje, pa morda tudi dobršnega dela svojega imetja.

Vlomilec, ki je na sveti večer poizkušal svojo srečo, pa je očitno še zmerom upal na uspeh. Snoči je kuharica okrog 18. kakor vsak večer, odšla v hlev. V šupi, ki stoji med župniščem in stajo, je neznanec čakal skrit, nato pa je stopil za njo. Še preden je utegnila postreči živini, jo je s topim koncem težke rovnice udaril najprej čez pleča, potem pa je štirikrat neusmiljeno zamahnil po glavi. Več udarcev je prebilo lobanjo, da je starka v nekaj trenutkih izdihnila.

Toda neznanec je zaman iskal ključev pri njej, da bi mogel v hišo. Ko je videl, da se je v svojem računu vštel, je z nastiljem pokril svojo žrtev in pobegnil. Tako je župnik našel kuharico šele nekaj ur pozneje, ko se mu je zdelo, da je že predolgo ni iz hleva in ko je že zdavnaj prišel čas večerje.

O zločinu so bili še snoči obveščeni orožniki v Spodnji Hrušici, od koder je do Javora skoraj tri ure hodain že snoči se je odpravila patrulja pod vodstvom komandirja narednika - vodnika Maligoja v hrib. Ob 12.50 pa se je iz Ljubljane odpeljala tudi sodna in zdravniška komisija pod vodstvom preiskovalnega sodnika dr. Kresnika. Komisija je izvršila obdukcijo in je še vse popoldne raziskovala žalostne podrobnosti dogodka na terenu. Šele pozno zvečer se je vrnila v mesto.

Srditi boji pred Madridom

Frankova vojska je doslej zaman skušala zlomiti ofenzivo vladnih čet

Madrid, 12. aprila. d. Včeraj ob 14. se je tik pred Madridom pričela nova velika bitka, ki se je razvijala z vso srditostjo. Na Casi Velasques, Monte Garabitas, na hribu Pedrix, predvsem pa na Casi de Campo so se ves dan vrstili napadi in protinapadi. Posebno srdita je bila borba za hrib Pedrix. Ob 17. je republikansko topništvo začelo srdito obstreljevati Francovo fronto, zlasti na višinah pri Garabitasu.

Včeraj so vladne čete izvršile uspešen napad južno od Escoriala. Sličen napad so izvedle v severnem delu fronte pri Guadalajari. Pri tem napadu so uničile eno protiletalsko baterijo in dve strojnici Republikanske čete so na fronti pri Guadalajari izvršile iz Val Formose izvidniške operacije na aragonski cesti in se jim je posrečilo zajeti precejšen vojni materijal in dva tovorna avtomobila.

Republikanski komunike

Vladni komunike poroča, da so bile tudi danes najhujše borbe pri Casi de Campo, ki je že ves v posesti vladnih čet. Francovci so zbrali svoje poslednje rezerve ter so skušali s protinapadom popraviti poraz, ki so ga doživeli zadnje dni, in zopet osvojiti svoje izgubljene postojanke, njihov napad pa je bil odbit, pri čemer so imeli hude izgube. Na področju proti Escorialu in izza Carabanchela Alto ter pri Huesci so vladne čete pričele drugi del zasnovane ofenzive. Po temeljiti topniški pripravi so začeli na teh odsekih prodirati oddelki tankov, ki so prodrli celo izza glavne postojanke francovcev ter jih tako prisilili k umiku. Vladne čete so prodrle danes za več kilometrov daleč v ozemlje, ki je bilo doslej v posesti francovcev. Številni ujetniki in begunci soglasno pripovedujejo, da vlada med četami generala Franca popolno razsulo in da se bore le pod najhujšim pritiskom, ker jim pri umiku groze s strojnicami v zaledju.

Vladna ofenziva na jugu

Andujar, 12. aprila. AA. Republikanske čete prodirajo proti Penarroyi in Fuente Ovejunu. Nacionalistični čete se močno upirajo. Republikansko topništvo je z letalstvom včeraj močno bombardiralo okolico Fuentesa. V vasi Loperagde so nacionalisti zgradili močne utrdbe.

Na biskajski fronti nič novega

Bilbao, 12. aprila. AA. Baskovski obrambni odbor poroča, da je bilo danes samo topovsko streljanje pri Guipuzcoi. Na drugih bojiščih ni bilo ničesar novega.

Nacionalistično letalstvo je začelo bombardirati Bilbao, ker je potekel ultimatum, ki ga je general Molla poslal prebivalstvu, da naj se preda. Mnogo bomb je padlo na tovarne in skladišča okoli mesta. Goreti je začelo neko skladišče bencina.

Francovo vojno poročilo

Salamanca, 12. aprila. AA. Uradno poročilo nacionalističnega vrhovnega poveljstva pravi:

Severno bojišče: Na fronti 5. divizije ni bilo pomembnih dogodkov. Na fronti 6. divizije je sovražnik napadel postojanke pri Siganu, toda naše čete so ga zavrnile in je pustil na bojišču 15 mrtvih. Zajeli smo 7 sovražnikov.

Biskajska fronta: Pri Araldi smo pokopali 77 sovražnih trupel, ki so ostala na bojišču, ko smo odbili včerajšnji napad vladnih čet. V tem odseku je prešlo k našim četam okoli 20 miličnikov v popolni vojaški opremi in 40 kmetrov. Na fronti 8. divizije je bilo samo streljanje iz pušk in topniški dvoboj.

Avilska divizija: Sovražnik je ponovno napadel odsek Robledo de Cavel. Napad smo odbili. Sovražnik je pustil na bojišču 37 mrtvih, 56 pušk in mnogo vojnega materijala, ki ga še nismo vsega popisali.

Sorijska divizija: Na guadalajarski cesti smo odbili sovražni napad, pri čemer je posebno učinkovito delovalo naše avtomatsko orožje. Pri umiku so rdeči pustili na bojišču mnogo mrtvih.

Fronta armadne skupine pred Madridom: Rdeči so na tej fronti doživeli hud poraz. Po dolgi in zelo srditi topniški pripravi je sovražnik večkrat prešel v napad. Vse napade smo odbili. Sovražne napadalne oddelke smo dobesedno uničili. 42 sovražnih tankov smo z našim ognjem popolnoma paralizirali. Zaplenili smo 7 tankov. Boj je bil posebno ogorčen pri Serodelu in pri Questi de la Perdise. Tu so pri napadu sodelovale zlasti tuje brigade, ki imajo imena kakor Lister, Kharo in Dimitrov. V boj sta posegli tudi 54. in 58. kmetska brigada. Izmed 16.000 mož, kolikor jih je sodelovalo pri tem napadu, jih je našlo smrt nad 3000. V najusodnejšem trenutku napada so naše sile, ki branijo univerzitetno naselbino prešle iz utrjenih jarkov, prepevajoč himno legije, in navalile na sovražnika z boka. S tem smo mednarodne brigade odbili, na begu pa so bile izpostavljene strahovitemu ognju svojih lastnih strojnic, ki so z naglim ognjem hotele zadržati njihov beg.

Včerajšnji dan je bil dan slave in zmage za naše čete pred Madridom in dan poraza za rdeče.

Južno bojišče: Poizkuse sovražnih napadov smo zadušili že v kali.

Nj. Vis. kneginja Olga odpotovala v Pariz

Beograd, 12. aprila. AA. Snoči ob 22.50 je Nj. Vis. kneginja Olga odpotovala v Pariz.

Zborovanje ljubljanskih medicincev

Ljubljana, 12. aprila.

Dopoldne so zborovali akademiki Aleksandrove univerze na dvorišču poslopja, da povedo svoje mnenje o novi medicinski uredbi. Zborovanje je otvoril predsednik Društva ljubljanskih medicincev g. Pleterski, potem pa dal besedo zastopniku združenja medicincev iz Beograda g. Boškoviću. Ta je izrazil soglasje beograjskih akademikov z ljubljanskimi, katerim se beograjski akademiki priključujejo v upravičenem boju za popolno medicinsko fakulteto v Ljubljani. Zastopnik Društva ljubljanskih medicincev g. Marko Dostal je obširno razlagal novo uredbo, ki onemogoča študij revnejšim akademikom ter uvaja ekonomski numerus clausus. Izpiti se polagajo po novi uredbi po izpitnih skupinah. Redni izpitni termin je zdaj samo eden, v primeru pa, da slušatelj napravi prva dva izpita iz prve izpitne skupine z odličnim uspehom in pri tretjem izpitu pade, se mu razveljavita prejšnja dva izpita. Akademiki odklanjajo novo uredbo tudi zato, ker ne določa popolne medicinske fakultete v Ljubljani in ji jemlje še 5. semester, ki je bil doslej sicer toleriran, ne pa uzakonjen.

Odgovor nacionalističnih akademikov

Že več mesecev se akademiki medicinci zaman bore proti novi medicinski fakultetni uredbi. Medicinci v Ljubljani so o svojih zadevah obvestili medstrokovni odbor, ki je sedaj vrhovni predstavnik akademske omladine na Aleksandrovi univerzi v Ljubljani. Medstrokovni odbor je sklenil podpreti medicince v njihovi borbi. Slovenec je dne 10. t. m. prinesel izjavo Akademske zveze kot predstavnice »katoliških« akademikov. Izjava apelira na »treznost nacionalističnih akademikov«, da se ne dado speljati na led, če so količkaj zvesti svojemu nazoru in svoji časti, češ da gre pri vsej stvari za akcijo »komunistične partije Jugoslavije«. Veseli nas, da akademska zveza priznava nacionalističnim akademikom odločilen vpliv na univerzi, saj je ravno »Slovenec« bil tisti, ki je stalno dokazoval, kako nacionalističnih akademikov na univerzi skoro da že ni več. Kako pa je bilo s takimi akcijami v prejšnjih letih, ko jih je članstvo »Akademske zveze« vneto podpiralo, čeprav so mnogokrat res imeli izrazito komunistično obeležje?!

Sicer pa o borbi proti novi medicinski uredbi ne odločajo nacionalistični akademiki, ampak vodi vso borbo »Društvo medicincev«, ki ga »Medstrokovni odbor le podpira.

Nacionalistični akademiki.

Vremenska napoved

Zemunska: Prevladovalo bo oblačno vreme, ponekod utegne tudi nekoliko deževati. Temperatura brez posebne izpremembe.

Zagrebška: Oblačno, v zapadnih pokrajinah deževno.

Dunajska: Zelo oblačno, na južnem robu Alp deževno, sicer pa milo vreme.

Naši kraji in ljudje

Delovanje inženjerske zbornice

Zanimivi predlogi, sodelovanje pri zakonih in uredbah

Ljubljana, 12. aprila.

V soboto dopoldne je bila v sejni dvorani magistrata letna skupščina inženjerske zbornice. Skupščino je vodil predsednik inž. Milko Pirkmajer. Pozdravil je posebej zastopnika ministra za zgradbe in obenem zastopnika banske uprave, načelnika inž. Skaberneta. Pozval je vse prisotne, da izkažejo čast spominu pokojnih članov: inž. Sodnika in inž. Šukljeta. Delo obeh je nato orisal v lepem spominskem govoru. Po počastitvi umrlih članov je predstojnik podal še svoje poročilo, med tem ko poslovno poročilo uprave ni bilo prečitano, ker so ga prejeli člani razmnoženega.

Pooblaščeni inženjerji so letos dobili svoj zakon, ki je bil pred kratkim že sprejet v narodni skupščini in čaka zdaj sprejetja še v senatu. Poslovanje zbornice je postalo v letošnjem letu obsežnejše kakor prejšnje leto, zlasti, ker je gradbeno ministrstvo dajalo v presojo različne norme in pravilnike, ki bodo še predpisani. Med temi je zlasti važna uredba o elektrifikaciji. V Ljubljani je bil pod vodstvom inženjerske zbornice sestavljen nov predlog zakona o cestnih fondih, s katerim se bo pač naša gospodarska javnost gotovo solidarizirala. Vodilna načela tega zakonskega načrta so: vsaka banovina imej svoj cestni fond, državni fond pa naj bi se osnoval samo za to, da bi zbiral sredstva, ki se najlažje zberejo s pomočjo državne uprave, vendar pa ne bi teh sredstev uporabljali toliko samostojno, marveč bi po ugotovljenem ključu razdeljevali sredstva tako, da ne bi bila oškodovana nobena pokrajina, ker bi se sredstva prvenstveno uporabljala v tisti banovini, v kateri so bila zbrana.

Ve. poročila je skupščina soglasno sprejela, prav tako tudi proračun za tekoče leto. Prispevki za zbornico ostanejo isti. Izvoljeni so bili organi zbornice. V upravnem odboru so skoraj vsi dosedanji člani z dosedanjim predsednikom inž. Milkom Pirkmajerjem na čelu. H koncu je govoril še narodni poslanec in član zbornice inž. Zupančič iz Ljubljane, ki je poročal, da so v parlamentu glasovali vsi poslanci za novi zakon o pooblaščenih inženjerjih brez razlike strank. Razmerje glasov je bilo 173 za, proti so bili samo 4 glasovi in še ti samo zato, da dokažejo svoje opozicijsko stališče. S skupščine je bila poslana brzojavka ministru za zgradbe dr. Kožulu, navajajoča, da je pokazal mnogo razumevanja za aktualne tehnične in gospodarske probleme in se trudil za dober zakon o pooblaščenih inženjerjih.

Dr. Milan Srškić

V Beogradu je včeraj, po kratkem obolenju za hripo podlegel pljučnici dr. Milan Srškić, bivši večkratni minister in ministrski predsednik. Star je bil šele 57 let. O življenju in delu uglednega politika, ki je v veliki meri odločilno sodeloval pri izgrajevanju Jugoslavije, poročano na drugem mestu.

Dražje štofe od naših dobite, toda boljših ne!

Ako je neka tkanina draga ne pomeni vedno da je tudi dobra. Tkanine, ki se uvažajo morajo biti drage! Carino, prevoz, razliko valute i. t. d. — vse to je treba plačati . . .

Mi štofe sami izdelujemo. Od surove volne do gotove tkanine, vse se predeluje v našem obratu. Lastne izdelke prodajamo sami potem naših prodajaln. Na ta način prihranimo pri izdelavi in pri prodaji.

Zato naše štofe prodajamo veliko ceneje, čeravno so po kakovosti popolnoma enaki engleškim!

Cene naših štofov za obleke 120 do 180 dinarjev meter.

Štofi za vsak žep in za vsak ukus

Vlada TEOKAROVIĆ i Komp.

Industrija volnenih tkanin

Paraćin

Prodajalne:

LJUBLJANA, Gradišče št. 4 — ZAGREB, Jurišićeva 4 — BEOGRAD, Knez Mihajlova 36

In v vseh večjih krajih Jugoslavije

Peek

Klic poštnih uradnikov po izboljšanju stanja

Na občnem zboru so z vseh strani osvetlili svoj položaj

Ljubljana, 12. aprila.

Ponedeljsko »Jutro« je že na kratko poročalo o občnem zboru Združenja uradnikov poštne, telegrafske in telefonske stroke, ki je podal nazorno sliko brezupnega stanja v tej važni panogi naše javne uprave.

Razen čezmerne preobremenitve z delom, ki jo je zakrivilo dejstvo, da ostaja veliko število sistematiziranih službenih mest trajno nezasedenih, so žalostnim zdravstvenim razmeram, v katerih žive naši poštarji, v veliki meri krivi tudi nehigiensko urejeni uradni prostori. Zlasti pošte na deželi so pogostokrat v takšnem stanju, da so prej podobne bog ve čemu kakor uradom. K temu je v dobršni meri pripomogla tudi zgodovinska okoliščina, da je bil poštni obrat od nekdaj tesno združen s prevozništvom, pa so kasneje marsikje stare furmanske hleve predelali za poštne urade. Te nevzdržne razmere je mogoče odpraviti le na ta način, da določi državni proračun večje kredite za najemnine in za vzdrževanje uradnih prostorov tam, kjer se nahajajo v državnih zgradbah. V poštni službi, zlasti na deželi, pa tudi delovni čas nikakor ni v skladu z zakonskimi določili. Podeželski poštarji niti pol dneva v tednu niso prosti — še ob nedeljah popoldne morajo bedeti nad brzojavnimi zvezami — in so v tem pogledu na slabšem kakor najskromnejše služkinje. O bednem socialnem stanju naših poštarjev dovolj zgovorno priča dejstvo, da imajo nameščenci te stroke na področju ljubljanske direkcije, kjer je redno zaposlenih komaj okrog 1600 ljudi, za štiri milijone dolga.

Na koncu je bila izvoljena nova uprava s predsednikom Šturmom in tajnikom Lebnom in je bila sprejeta resolucija, ki ugotavlja, da se gmotno stanje slabša od dneva do dneva in da je zaradi tega potrebno zvišanje plač Pri tem je treba upoštevati družinski eksistenčni minimum. Doklade za ženo naj se vrnejo. Za enako delo enako plačilo, naj se tudi omoženim uradnicam vrnejo doklade. Takoj naj se zasedejo vsa izpraznjena mesta, da bo število uslužbencev ustrezalo sistemizaciji. Uradnike, ki so na dopustu ali pa bolani, naj nadomeščajo izprašani odpravniki. Vsi zvaničniki, služitelji in dnevničarji s kvalifikacijo za uradnika, naj se ne glede na spol takoj prevedejo v odgovarjajoče uradniške skupine. Vsak uradnik ali uradnica naj po 30 letih službe avtomatično doseže V. skupino po § 45 (2), uradniki po § 45 (1) pa po 20 letih službe VII. skupino. Kuluk, ki ga plačujejo samo državni uslužbenci, naj se odpravi, pokojnine pa naj se v redu nakazujejo. Bolniški fond naj bo zasnovan na samostojnih upravah po direkcijah in ob čim večjem soodločanju osebja. Prispevki ne smejo presegati enega odstotka plač. Nekaj točk resolucije je bilo tudi naslovljenih na osrednjo upravo združenja. Med njimi je naglašeno, naj se še letos zgradi okrevališče na Pohorju, v obsegu, kakor je bilo to nekdaj projektirano.

Po roparskem napadu v smrt pod vlakom

Kriminal in tragedija Stanka Gornika

Ljubljana, 12. aprila.

Po sklenjeni vrsti samomorov, ki so na tako tragičen način označili prehod iz zime v pomlad — žrtvam od srede so v soboto zvečer in v nedeljo sledili novi trije kandidatje smrti, izmed katerih je le enemu uspelo v bolnišnici rešiti življenje — je Ljubljana snoči doživela novo tragično in kriminalno zagonetko. K delavcu Josipu Zibelniku, ki je zaposlen v tvornici Golob et Co. in stanuje na Viču 135, tik železniške proge, je včeraj prišel mlad moški, ki ga Zibelnik niti na videz ni poznal, in ga je poprosil, naj mu za trenutek posodi kolo. Zibelnik mu kolesa ni zaupal kar tako in je zahteval, naj mu pusti svoj hubertus za garancijo. Fant je v resnici slekel plašč in se odpeljal, spotoma pa je očitno nekam treščil, zakaj ko se je čez nekaj časa vrnil, je bilo kolo poškodovano. Zibelnik mu zato hubertusa ni hotel izročiti, dokler mu škode ne poravna.

Po kratkem prepiru je neznanec odšel, okrog 21. pa se je vrnil v spremstvu dveh hlapcev iz bližnje gostilne, kjer je medtem popival in je potrkal na okno. Zibelnik je bil medtem že legel, njegova žena pa, ne da bi bila slutila kaj hudega, je odprla. Ko je spoznala lastnika hubertusa, je brž poklicala moža, neznanec pa je z nabitim revolverjem navalil nanju. Strel je ženi prebil levo zapestje, a ko je Zibelnik skušal napadalca razorožiti, mu je ta z nožem precej nevarno ranil žile na levici. Na vik in krik so prihiteli sosedje. Z najbližjega telefona so poklicali reševalce, da so oba ranjenca prepeljali v bolnišnico, neznanec pa je pobegnil v noč. Ko je policija zaslišala hlapca, ki sta bila v njegovi družbi, sta izjavila, da sta ga videla prvikrat v življenju in da ničesar ne vesta o njem.

*

Davi pa so na železniški progi, kakšen kilometer od Zibelnikovega stanovanja, našli povsem razmesarjeno truplo mladega človeka. Ležal je na nasipu s povsem razbito lobanjo, drobci kosti in kosi možganov so bili raztreseni po tirih, a v členku mu je bilo odrezalo nogo. Truplo je bilo tako iznakaženo, da mrtvecu na pogled pač ne bi bilo mogoče ugotoviti identitete. Ljudski glas je nesrečo na progi takoj od početka spravil v zvezo z razburljivim dogodkom ob Zibelnikovem stanovanju prejšnji večer. Ljudje, ki so nasilnega neznanca v nedeljo videli v krčmi in so davi prihajali gledat truplo na progo, pa le niso mogli z vso gotovostjo pritrditi, da bi bil mrtvec razbojniški gost. O najdbi trupla je bila takoj obveščena žandarmerijska postaja na Brezovici, v katere rajon spada kraj nesreče, telefonično pa so obvestili tudi upravo policije.

Danes popoldne se je na progi sestala komisija, ki jo je vodil višji nadzornik Močnik in ki so ji prisostvovali tudi brezoviški orožniki. Orožniki so bili medtem že dognali identiteto ubitega človeka: 22-letni Stanko Gornik, bivši delavec iz Škrljevega pri Št. Rupertu na Dolenjskem, ki je imel kljub svojim mladim letom že neštetokrat opravka s policijo in sodiščem in ki ga je zaradi nekih vlomov pravkar zasledovala tiralica. Kakor kažejo vsa znamenja, je Gornik umrl pod kolesi nočnega brzega vlaka, ki odhaja ob 1.35 iz Ljubljane proti Trstu. Ker je malo verjetno, da bi bil iz proste volje legel pod vlak, a ker si je drugače težko razlagati nesrečo, se je po okolici raznesla precej nenavadna verzija o njegovi smrti, ki bi morda le utegnila ustrezati resnici. Ko je uvidel, da si je z nasiljem pri Zibelnikovih izzval policijo na sled, je Gornik zasnoval drzen, brezumen načrt, kako bo svoj alibi zavaroval pred preganjalci. Na progi je pričakal vlaka, da bi se mu v diru pognal na stopnico in na tihem pobegnil proti Italiji. Našel pa je le strašno smrt.

*

Policijska komisija je ugotovila, kakor smo bili zvečer obveščeni, da je Stanko Gornik bil tisti, ki je s samokresom napadel Zibelnika in njegovo ženo. Po roparskem napadu pa je tragično končal pod kolesi vlaka.

Še ena žrtev čaka na odkop

Pogreb Vinka Lombarja — Reševalci dalje na delu

Tržič, 12. aprila.

Kakor dosedanjih sedem tovarišev izpod Storžiča, je bil tudi Vinko Lombar dostojanstveno odpravljen k večnemu počitku. Pogreb je bil danes ob pol 18. uri in pred novim občinskim domom se je zbralo mnogo pogrebcev. Pogrebne molitve je opravilo sedem duhovnikov. Za svojimi zastavami so stopala različna tržiška društva, med njimi pa tudi Prosvetno društvo iz Leš, kjer je bil pokojnik doma. Za društvi se je uvrstil ves občinski odbor, zastopniki uradov, godba, cerkveni pevci. Krsto so nesli smučarji. Za sorodniki je potem stopalo veliko število prebivalstva. Cerkveni pevski zbor je pel žalostinke pred občinskim domom, v cerkvi in na pokopališču. Poslovili pa so se od pokojnika ob odprtem grobu župan Majerščič, za SPD v Tržiču predsednik Salberger in v imenu Prosvetnega društva g. Šmitek. Pokojni Vinko Lombar je bil med žrtvami edini, ki ni bil doma iz Tržiča, vendar pa mu je Tržič izkazal prav takšno čast, kakor vsem ostalim.

V nedeljo in danes se je zbiralo na kraju nesreče pod Storžičem zelo mnogo reševalcev, ki si prizadevajo, da spravijo iz plazu še poslednjo žrtev, Viljema Plajbesa. A poleg reševalcev je seveda vselej tudi nekaj radovednežev, zlasti mladine. Pet dijakov jo prečkalo sneg in kmalu po njihovem prehodu se je znova vsul plaz. Bilo je zgolj srečno naključje, da niso planine zahtevale novih žrtev. Plazovi se še venomer vdirajo, zato je treba zlasti mladim neizkušenim in preveč podjetnim smučarjem odsvetovati pohod v planine, dokler se sneg ne strdi ali dokler ne skopni.

Požar je uničil dve domačiji na Vačah

Sredi noči je grozila katastrofa vsemu trgu

Vače, 12. aprila.

V noči na ponedeljek so prestale Vače, najstarejši zasavski trg, obilo strahu in škode. Okrog 23. ure je pričelo goreti na Preskarjevem podu. V slami in mrvi se je ogenj hitro širil. Zaradi vetra so iskre preskočile še na sosednjo Indofovo domačijo.

Preskarjevi (ali pravilno: Bistanovi in Indofovi domujejo sredi trga, zato je grozila opasnost, da se ogenj razširi še na ostala poslopja, saj so hiše druga ob drugi. Vače so prav zato že večkrat postale žrtev požara. Takoj so bili vsi domačini na nogah in so hiteli reševat, kar se je dalo. Gasilska četa pa ima, čeprav obstoji že trideset let, le ročno brizgalno. Z nadčloveško močjo so neprestano črpali vodo, vendar je ročna brizgalna nezadostno služila reševanju. Nebo je bilo ožarjeno, močan sij je bil viden po dolini reke Save. V Hotiču, ki leži ob vznožju vaških klancev, so brž poklicali gasilce, ki so odhiteli proti Vačam. Tudi v Litiji so okrog pol polnoči opazili žarenje. Prostovoljna gasilska četa je dala trobiti alarm, Kunstlerjeva elektrarna pa je s sireno klicala na pomoč. Z motorko opremljeni gasilci so dospeli v rekordnem času (dobre četrt ure) iz Litije na Vače. Motorka je potem delovala skoro 5 ur in so ogenj omejili. Na brizgalni hotiških reševalcev pa so zaradi neprestanega delovanja pokali cilindri.

Indofova in Bistanova domačija sta uničeni do tal. Družini obeh gospodarjev sta na cesti. S hišama in gospodarskimi poslopji je zgorelo seveda tudi vse pohištvo vsa obleka, v gospodarskih poslopjih pa vozovi, orodje, žito in mrva. Bistanu je pogorelo tudi 5 glav goveje živine, med njimi krasen par volov, ki je bil vreden 6 jurjev. Bistan je zavarovan za malenkostno vsoto 18.000 din. Indof, vpokojeni poštar, pa ima še nižjo zavarovalnino.

Pri reševanju in gašenju je bil na delu ves okoliš. Več gasilcev se je opeklo. Reberšek Maks, ki je skočil v kritičnem trenutku iz gorečega poslopja, ko so se že rušili tramovi, je priletel na razbito steklenico. Udarec ob tla je bil tako močan, da si je Reberšek prerezal čevelj in nogo. Danes je moral k zdravniku v Litijo tudi Grozdek Jože iz Hotiča, ki se je opekel na levici. Vse je še pod vtisom grozne noči in hudih skrbi zaradi dveh osirotelih tržanov. Postavlja se vprašanje, kako je prišlo do požara. Danes tega še nismo mogli razčistiti.

Skupščina Češkoslovaške zveze v Jugoslaviji. V nedeljo je bila v Zagrebu glavna letna skupščina Češkoslovaške zveze v kraljevini Jugoslaviji. Skupščini, ki se je vršila v prostorih Češkoslovaškega narodnega doma, je prisostvovalo 105 delegatov, ki so zastopali 46 društev. V Češkoslovaški zvezi pa je včlanjeno 101 društvo. Otvoritvi skupščine so prisostvovali med drugimi kot zastopnik češkoslovaškega poslanika v Beogradu legacijski svetnik g. Fiš, generalni konzul ČSR v Zagrebu g. Resl in šolski slovaške evangeličanske cerkve v Jugoslaviji g. dr. Starke. Na skupščini so bili prečitani referati Matice slovaške in njenih pododborov. Po želji Čehov in Slovakov iz Vojvodine bo sedež zveze ostal v Beogradu, predsedništvo pa je bilo izbrano za letos iz vrst zagrebškega članstva. Za predsednika novega odbora zveze je bil soglasno izvoljen profesor zagrebške medicinske fakultete g. dr. Smetanka.

Gorenjsko Sokolstvo Emilu Adamiču

Šesti koncert gorenjske župe je žel časten uspeh

Kranj, 12. aprila.

Šestič je nastopila v nedeljo v Kranju glasbena družina sokolske župe Kranj. To pot se je 120 sokolskih pevcev in nad 50 godbenikov Sokolov odzvalo klicu ljubezni in dolžnosti in vložilo ves trud v to, da se primerno oddolži spominu Emila *Adamiča*. Po naši domovini in onkraj meja je šla pesem sokolskih pevcev izpod Triglava in je oznanjala prisrčno lep sokolski praznik.

Koncert so otvorili združeni pevski zbori in orkestri pod vodstvom dirigenta br. Horaka z državno himno. Sledila je Čajkovskega glasbena slika »V cerkvi«, ki so jo izvajali združeni orkestri pod istim vodstvom. Ta veličastna skladba je tvorila uvod k ugovoru župnega starešine br. Jake *Špicarja*. V silno toplih besedah je starešina počastil Adamičev spomin. Pred dvema letoma, je dejal, ko smo nastopili, je sedel med nami mož, katerega ime pozna vsak. Bil je to vedri in šegavi Emil Adamič, skladatelj »Budnice«, posvečene gorenjskim sokolskim prosvetarjem, ki se je tokrat izvajala prvič. Danes ga ni več med nami. Ko smo ravnokar čuli skladbo Čajkovskega »V cerkvi«, se nam je zdelo, kakor da slišimo Adamičev klic iz sveta miru, sprave in večnega bratstva. Res je, on stoji med nami, kakor da ga ni premagala botra smrt in živel bo s svojimi deli dalje. Ko bomo utihnili že vsi, bo Adamičeva pesem še živela med narodom in z njim on sam. Narod ni vreden svojih velikih mož, če jih ne spoštuje. Zato hočemo Sokoli biti narod, ki vrača ljubezen tistim, ki jo nesebično posvečajo domovini.

V nadaljnjem govoru se je spomnil bratov onkraj meja in jim je preko radia poslal pozdrave in zahvalo za pozdrave, ki so jih po lanskem koncertu poslali na župo. Posebno zahvalo je izrekel koroškemu župniku za prisrčne besede, katere hrani župni arhiv. Obenem je starešina sporočil pozdrave v Beograd z zagotovilom neomejene vdanosti in sokolske zvestobe kraljevskemu domu.

Nagovoru je sledila Adamičeva »Romanca«, skladateljevo zadnje in najboljše delo, katero je uglasbil dne 2. oktobra 1936. za sokolsko društvo v Kranju v pevski in orkestralni partituri. To delo so takrat prvič izvajali združeni orkestri in mešana zbora Kranj in Radovljica pod vodstvom br. Horaka. Delo je bilo odlično izvajano in so bili pevci kakor orkester deležni navdušenega odobravanja. Dirigent br. Horak pa je v priznanje prejel dva krasna šopka. Sledil je prvi nastop jeseniškega mladinskega zbora in orkestra pod vodstvom br. Razingerja. Pevski zbor kakor orkester sta pokazala veliko uglajenost in sta bila deležna vsega priznanja.

Nato se nam je predstavil moški zbor Radovljice pod vodstvom br. Kobentarja. Zbor spada nedvomno med najboljše gorenjske sokolske zbore in se odlikuje po uglajenosti glasov in jasni mehki izgovarjavi. Lep uspeh je dosegel tudi mešani zbor Radovljice.

Sledila je Schubertova simfonija v h-molu. Izvajali so jo v odličnem slogu združeni orkestri pod vodstvom br. Horaka. Pri vseh orkestralnih točkah so sodelovali godbeniki I. planinskega pp. iz Škofje Loke in so seveda orkester močno ojačili. Velja jim prisrčna zahvala za tako odlično sodelovanje.

Nato je zapel moški zbor Kranja Adamičevo »Bog daj«, mešani pa Lajovičeve »Pastirčke«. Oba zbora sta dokazala, da uživata upravičen sloves odlične sokolske glasbene družine, zlasti odkar je pričel voditi zbor Prelovčev učenec g. Dore Matul. Istotako je pokazal visoko stopnjo glasbene kulture Babičev zbor škofjeloškega Sokola; žel je vse priznanje.

Sledila je Adamičeva »Budnica«, ki sta jo izvajala mešana zbora Kranj in Radovljica z orkestri pod taktirko br. Horaka. Besedilo je napisal pesnik Cvetko Golar. Dekoracijo dvorane, katero je okusno izvedel br. Maks Stupica, je dičil stih iz »Budnice«: Sloven, ne vdaj se, udari!

Po mogočnem učinku »Budnice« se je oglasila sokolska himna »Hej Slovani«. Vsa dvorana jo je pela stojé. S tako složno pevsko manifestacijo sokolskega bratstva je bil vsestransko zadovoljivo uspeli prosvetni praznik v Kranju zaključen.

Da bodo ženske glavice lepše in lepše..

Prizadevanja damskega frizerskega kluba v Ljubljani

Ljubljana, 12. aprila

V zadnjem času opažamo veliko delavnost med našimi frizerji. Nedavno je damski frizerski klub priredil veliko javno propagandno friziranje, katero je ob navzočnosti najvišjih predstavnikov krasno uspelo. Naši frizerji so si dali nalogo pokazati našim damam vse modne novosti in dokazati, da so tudi oni zmožni enako kvalitetnih del, kakršna vidimo v večjih inozemskih mestih. Ljubljanski damsko-frizerski klub je sicer še mlad a s svojim delom na zadnjem ogledneem friziranju je dokazal, da popolnoma ustreza svojim nalogam

Na zadnjem friziranju so bile z vso vestnostjo prikazane modne novosti frizur, ki so bile šele nedavno izvajane na Dunaju ob priliki frizerskega kongresa. Opažati je bilo, da se je glede modernih linij frizur marsikaj spremenilo. Predvsem je iz mode trajna ondulacija s kuštravimi kodri, ki je tako udomačena v Ljubljani. Vse večje frizerske revije prikazujejo trajno ondulacijo z lepo linijo vodne ondulacije, kar splošno uvajajo frizerski saloni po vseh večjih mestih. Trajna brez vodne ondulacije se vobče ne prakticira; ostala je samo še na deželi in manjših pokrajinskih mestih.

Prevladujejo tudi krajši lasje, preparirani z lahko trajno in zaviti v kodre. Dolgi lasje in zavoji so povsod že zaključili svojo modo. Pri zadnjem friziranju je bilo tudi opaziti velik razmah vodne ondulacije, kakršne do sedaj Ljubljana ni poznala. Naše dame so mnenja: če si dajo napraviti trajno, mora biti popolnoma izsušena in 8 do 9 mesecev izdržljiva. Seveda, o lepih linijah vodnih ondulacij pa po takem ne more biti govora.

Lepa vodna ondulacija je omogočena pred vsem z lahko trajno da dobi las na ta način trdnost, ne sme pa biti toliko izsušen, da se ne vdaja volji frizerja in želji dame. Kakšna je vodna ondulacija, napravljena na ta način, so imele naše dame priliko videti na zadnjem ogledneem friziranju, kjer je bila izvršena cela vrsta prav lepih vodnih ondulacij.

Za lepo trajno ali vodno ondulacijo, je predvsem treba zdrav in krepek las Zato je dolžnost vsakega frizerja, da opozori svoje dame na kvarne posledice prehudih preparacij in drugih del, ki škodujejo kvaliteti lasu. Čuvanje in negovanje las spada med najvažnejše dolžnosti zavednega frizerja. Današnja moda in napredek tehnike frizerskih aparatov nam nudi obilo novih sistemov za negovanje las in s tem nove možnosti za izvrševanje lepih in trajnih frizur. Treba je naše dame samo seznaniti s temi novostmi in jih prepričati o dobrem vplivu na kakovost las in lepših linij frizur.

Ljubljana je bila vedno pozna v modnih novostih, tako tudi v frizerskih. Da se temu izognemo, je namen damsko frizerskega kluba, da se na sličnih produkcijah, kakršno je bilo zadnje ogledno friziranje, seznani naše dame z modnimi novostmi in modo drugih mest. In ne samo to, pokazati hoče tudi najfinejša in najlepša dela. Veliko je načinov friziranja, ki se do danes niso izvrševali v Ljubljani, ker ni bila javnost o njih informirana in zato tudi ni bilo zahteve po takih frizurah. Tako je ostala Ljubljana vedno na stopnji provincialnih mest. Damsko frizerski klub si je nadel nalogo, da točno zasleduje napredek frizerske stroke in potem seznani naše dame z vsemi novostmi s pomočjo javnih predavanj in sličnih prireditev. Na ta način hočejo dvignitj naši frizerji svojo stroko na stopnjo drugih evropskih mest, naše dame pa seznanitj in zadovoljiti z res lepimi in kvalitetnimi frizurami.

Upamo, da bo prizadevanje damsko frizerskega kluba naše dame samo veselilo, ker se bodo zavedale, da popolnoma brezskrbno lahko zaupajo svoje kodrčke strokovnjaku in bodo prepričane, da bo le-ta storil vse, da jim očuva lepoto las in napravi najlepše frizure po najnoveiši metodi, katero more nuditi frizerska stroka.

Kupujte domače blago!

Domače vesti

* **Počastitev spomina dr. Ljudevita Pivka na Češkoslovaškem.** Odbor ČJ lige, Češkoslovaška obec legionarska, podružnica v Olomucu, Neodvisna organizacija legionarjev s krožkom prijateljev, Sokolska župa Olomuc, Sokol Olomuc, Podružnica Zveze češkoslovaških častnikov, podružnica Zveze češkoslovaških kapitanov, Podružnica Zveze bivše italijanske domobrambe, Okrajni prosvetni zbor Narodna garda 22, Pevski krožek ČSOL in Pevsko društvo Šestnatska v Olomucu prirede v četrtek 15. t. m. ob 20 v dvoranj podružnice Zveze češkoslovaških častnikov žalno sejo v počastitev spomina zaslužnega borca za jugoslovensko in češkoslovaško osvobojenje dr. Ljudevita Pivka. Žalne besede bo govoril dr. Bohuš Vybiral.

POMLADNA MODA ZA DAMO IN GOSPODA

MANUFAKTURA **SOUVAN**

* **Dobrovoljci iz Sarajeva in okolice** so imeli v nedeljo svojo skupščino v Sarajevu. Soglasno je bil izvoljen dosedanji odbor. Zborovalci so ostro kritizirali delovanje centralne uprave v Beogradu. S posebno resolucijo so zahtevali, naj se volijo v centralni odbor samo ljudje svobodne profesije. Če centralna uprava ne bo upoštevala te in drugih zahtev, ba sreska organizacija dobrovoljcev iz Sarajeva prekinila z njo vse zveze. Dobrovoljci so se obrnili na predstavnike tiska s prošnjo, naj časopisje z vsem poudarkom opozarja javnost, da dobrovoljska vprašanja nikakor ne morejo priti do rešitve. V mnogih primerih imajo dobrovoljci občutek, da se njihove zadeve nalašč ne rešujejo in da se skuša dobrovoljce zlohotno predstavljati javnosti kot nekakšne materialiste. Že 7 let čaka na rešitev kakih 8.000 prošenj za priznanje dobrovoljstva in za dodelitev zemljišč. Dobrovoljci uvidevajo, da je rešitev nekaterih prošenj zvezana z izdatki in da je treba počakati, ne morejo pa razumeti, zakaj se ne rešujejo zadeve, ki ne zahtevajo prav nobenih gmotnih žrtev. Najbolji boli dobrovoljce dejstvo, da nimajo za svoje požrtvovanje nobenega priznanja in da niso upoštevani pri sprejemanju v državne in samoupravne službe. Ob zaključku skupščine je bilo sklenjeno, da bodo dobrovoljci iz Bosne in Hercegovine letos potovali na Krf in v Solun, da počastijo spomin svojih padlih tovarišev.

* **Kongres hotelirjev.** V hotelu »Esplanade« v Zagrebu je bil v nedeljo kongres hotelirjev iz vse države. Kot zastopnik ministrstva za trgovino je prisostvoval kongresu referent za hotelirstvo g. Smokvina. Zagrebška mestna občina, banska uprava in razne ustanove so tudi poslale na kongres svoje zastopnike. Kongresu je predsedoval predsednik Zveze hotelirjev g. Kaufmann. Dnevni red kongresa je bil zelo obširen in važen, ker je obsegal vsa vprašanja hotelirstva in najrazličnejše težave, ki so se tej stroki v zadnjih letih stavljale na pot. V lepem soglasju so bile sprejete resolucije, o katerih bomo o priliki še poročali.

* **Našim obrtnim mojstrom.** Letos imamo v gluhonemnici več gojencev in gojenk, ki bodo dovršili svoje šolanje, pa bi se radi posvetili kaki obrti. Vsi so dobri, ubogljivi in pošteni, toda večinoma sirote, ki nimajo nikogar, da bi se zavzel zanje. Stari so od 15 do 17 let in telesno dovolj razviti. Redki so pri nas mojstri, ki so se že kdaj odločili sprejeti gluhonemega vajenca ali vajenko. Storili so to morda bolj iz sočutja nego iz spoznanja, da je gluhonemec izvrstna delovna moč, ki v marsikaterem pogledu odtehta polnočutnega človeka. V kolikor mu je pomanjkanje sluha težka ovira, ima pa zato izreden dar opazovanja. Odkazano delo izvrši z največjo vestnostjo in natančnostjo ter se resnično izživlja v njem. Šola mu daje dovolj podlage, saj se je naučil v njem z živim govorom domalega vseh onih predmetov, ki jih nudi osnovna šola. Tisto malo potrpljenja, ki ga mora mojster imeti s kraja s takim vajencem, dokler se ne privadi na njegov govor, pač ni nikako breme. Zato pa vam je kasneje tak vajenec vdan in hvaležen, da takega med polnočutnimi le redko najdete. Vsa podrobnejša pojasnila daje **Podporno društvo za gluhonemo mladino v Ljubljani**, Zaloška c. 5, ali pa ravnateljstvo gluhonemnice v Ljubljani.

Pri neredni stolici, napihnjenosti črevesja zaradi zagatenja, odvaja naravna **»Franz-Josefova«** grenčica zaostanke prebave, nakupičene v črevesju. V zdravniški praksi se uporablja **»Franz-Josefova«** naravna grenčica s popolnim uspehom pri moških, ženah in takisto pri otrocih.

3—1 Ogl. reg. S br. 16. 485/35.

* **Važna odredba o zdravstveni službi v Zagrebu.** Od 1. t. m. posluje v Zagrebu mestni ambulatorij, ki je nameščen v prostorih reševalnega društva. Tam se izmenjavata v nočni službi dva mestna zdravnika, ki nudita brezplačno zdravniško pomoč od 8. zvečer do 8. zjutraj. Zdravnika se lahko pokliče tudi po telefonu. V službi mestnega ambulatorija je tudi avtomobil za zdravnika, ki mora ponoči obiskovati bolnike v mestu in na periferiji. Dežurna služba v mestnem ambulatoriju je tudi ob nedeljah in praznikih čez dan, ko je težko poklicati privatnega zdravnika. Ambulatorij je moderno urejen in je z njim rešeno važno zdravstveno vprašanje za Zagreb in okolico. Člani urada za zavarovanje delavcev lahko tudi ponoči dobe pri svojem uradu zdravniško pomoč, ravno tako tudi člani trgovske in mestne bolniške blagajne, zdaj pa bo mestni ambulatorij služil oni veliki množici, ki ni nikjer zavarovana. Premožni bolniki bodo morali seveda zdravniško pomoč pri mestnem ambulatoriju plačati, brezplačna pa bo ta pomoč za vse reveže.

* **Dostavljanje avionskih pošiljk.** Direkcija pošte, telegrafa in telefona razglaša: Prejemniki avionskih pošiljk se pritožujejo, da prejemajo z zračno pošto poslane pisemske pošiljke z zamudo. Zakasnitvam je največkrat vzrok ta, da prihajajo letala po odhodu pismonoš na redno dostavo, zaradi česar čakajo take pošiljke, če niso bile oddane kot ekspresne, do popoldanske dostave ali celo do drugega dne. Zainteresirane stranke pa lahko zahtevajo, da se jim avionske pošiljke takoj po dohodu dostavijo po posebnem dostavljaču, če se pismeno obvežejo, da bodo plačale ob prejemu avionske pošiljke pristojbino za ekspresno dostavo v znesku 3 dinarjev. Zato vab: direkcija stranke, ki žele, da se jim avionske pošiljke ekspresno dostavijo, naj se zglasijo na glavni pošti v Ljubljani, kjer bodo podpisale izjavo, da se obvežejo plačevati ekspresno pristojbino.

* **Filmanje primorskih pokrajinskih lepot.** Že lani so se prepričali predstavniki nemške filmske industrije, da so primorski kraji kakor ustvarjeni za filme. Čudili so se, da pestre lepote doslej niso bile primerno izkoriščane. Kinematografska publika se je naveličala raznih sicer lepih, a že mnogokrat prikazanih kajev in zahteva vedno nove pokrajinske lepote. Lani so se mudili v Splitu zastopniki dveh berlinskih filmskih družb. Znani filmski igralec Harry Piel pa se je letos vrnil, da uredi vse potrebno za nove filme. Svoj prihod sta napovedali še dve nemški filmski skupini in ena francoska. Zdaj je v Splitu dr. Schulze, šef oddelka za kulturne filme največjega evropskega filmskega podjetja »Ufa«. Dalje sta prispela v Split filmska strokovnjaka Wohlzogen in Hartmann, predstavnika ne ke velike berlinske firme ki bosta v kratkem pričela z delom v severni Dalmaciji za film, katerega so nameravali posneti že lani, a je bilo delo odgodeno zaradi slabega vremena. Pri sestavljanju velikega filma bodo poleg nemških strokovnjakov zaposleni tudi naši ljudje.

* **Velika poneverba občinskega denarja.** V občinski blagajni v Novem gradu so ugotovili primanjkljaj v iznosu preko 300.000 Din. Takoj so suspendirali blagajnika Marka Vedriša, pozneje pa so ga odvedli v zapore koprivniškega sodišča. Občinski blagajnik Marko Vedriš je premožen človek in je užival v občini velik ugled. Pri zaslišanju je priznal, da je od leta 1932 poneveril blizu 200.000 Din. Za ostale primanjkljaje pa pravi, da ne ve, kako so nastali. Da bi občina prišla do svojega denarja, so bile izvršene vknjižbe na premoženja aretiranega blagajnika in dveh bivših županov. Razkritje poneverbe je izzvalo po vsej Podravini veliko senzacijo.

* **Letni prospekt** za Dom na Komni pripravlja SPD v Ljubljani. Ker nima primernega fotomaterijala, prosi SPD vse planince, ki so posetili Dom na Komni poleti ter so napravili posnetke da pošljejo po eno kopijo svojih slik čim prej pisarni SPD v Ljubljani. Aleksandrova cesta 4-I. Stroške za slike bo društvo povrnilo.

* **Tovarna JOS. REICH** sprejema mehko in škropljeno perilo v najlepšo izdelavo.

Iz Ljubljane

u— **Predavanje dr. Ljudmila Hauptmanna.** V sredo 14. t. m. bo predaval v vrsti javnih razprav, ki jih prireja ljubljanska sekcija Profesorskega društva univ. **prof. dr. Lj. Hauptamann** iz Zagreba **o zgodovinskih temeljih nacionalizma.** Začetek ob osmih zvečer; dvorana OUZD na Miklošičevi cesti; vstop prost.

u— **JNS za Krakovo in Trnovo** ima svoj redni občni zbor v soboto 17 aprila ob 20. v gostilni »Sokliče« pred Konjušnico št. 2. Za vse članstvo je udeležba obvezna.

u— **Ruska matica v Ljubljani** sklicuje v nedeljo, 18. aprila, ob 14. uri v dvorani bivšega hotela Tivolija svoj redni letni občni zbor z običajnim dnevnim redom. V primeru nezadostne udeležbe bo ob 15. uri ob vsakem števiju navzočih sklepčni ponovni občni zbor.

u— **Društvo slušateljev juridične fakultete** javlja, da je za danes namenjeno predavanje dr. Stojana Bajiča odloženo na poznejši termin. — Odbor.

Preko 10.000 zdravniških priznanj!

Serravallo

Železnato KINA-VINO

ZA OKREPITEV SLABOTNIH, SLABOKRVNIH IN REKONVALESCENTOV.

IZVRSTEN OKUS

Dobiva se v vseh lekarnah po naslednjih cenah: litrska steklenica Din 77.—, pollitrska Din 48.—, četrtlitrska Din 32.—. Reg. S. br. 3290 od 24. II. 1933.

* **Pogozdovanje goličav.** Ministrstvo za gozdove in rudnike bo v okviru akcije za pogozdovanje uvedlo tudi poseben dan za pogozdovanje goličav. Naši gozdovi so važen činitelj v našem gospodarstvu. Društvo Rdeči križ je stavilo ponudbo, da bi s pomočjo svojega podmladka podprlo to akcijo. Akcija RK se bo vršila pod nadzorstvom šumarskih strokovnjakov. Ministrstvo bo v sporazumu z Rdečim križem določilo poseben dan v letu. Tedaj bo mladina, organizirana v Rdečem križu, sodelovala pri pogozdovanju tako, da bo vsak član PRK zasadil vsaj po eno sadiko. Gotovo bo imela ta akcija velik uspeh, ker je med mladino zelo razvita ljubezen do gozda, posebno še v onih krajih, kjer vegetacija ni razvita.

* **Zapuščina umorjenega majorja.** Roparji, ki so umorili v Varaždinu upokojenega majorja Kovačića, niso našli v skritem predalu njegove omare zlatnine in srebrnine v vrednosti kakih 80.000 din. Umorjeni major je zapustil tudi lepo hišo in vzorno urejen vrt, v katerem je preko 3.000 vrst vrtnic iz celega sveta. Major Kovačič ni zapustil nobene oporoke, nekajkrat pa se je bil izrazil, da bo vse svoje premoženje zapustil mestni občini v dobrodelne namene. Po njegovi smrti se je javilo več njegovih sorodnikov in bodo zdaj med njimi nastale pravde za zapuščino. Sodišče je enega sorodnika določilo za začasnega oskrbnika vse zapuščine, ostali sorodniki pa s tem imenovanjem niso zadovoljni.

* **Ponarejevalci žigov na poštnih znamkah** so bili, kakor znano, razkrinkani v Zagrebu in je policija v njihovi delavnici, ki je bila nameščena v hiši nasproti policijske uprave, zaplenila najrazličnejše priprave za ponarejanje poštnih žigov in znamk. Mojster falsifikatorske delavnice je bil strastni falsifikator Stjepan Novačić, njegova pomočnika brata Gjuriša pa sta, kakor se zdaj vidi, prava veščaka — filatelista. Dobro sta vedela, koliko pomenijo razni žigi na starih znamkah. Falsifikatorji so napravili domačim in tujim filatelistom ogromno škodo. Nikdar se ne bo dalo ugotoviti, koliko znamk s ponarejenimi žigi je sploh izšlo iz falsifikatorske delavnice daleč v svet. Naj sledi nekaj primerov o veliki pomembnosti in vrednosti raznih žigov na poštnih znamkah. Znamka iz leta 1928 z označilom SHS, ki je stala 25 par, ima zdaj v filateliji vrednost 1.50 nemških mark. Znamko SHS za 25 par pa so pozneje prežigosali na ta način, da so na številko 25 udarili številko 10. Tako prežigosane znamke, ki so jih falsifikatorji ponarejali v velikem številu, veljajo zdaj med filatelisti 7.50 nemških mark. Tudi takozvane žalne znamke s črnim robom so se zelo zvišale v ceni. Nekatere serije so se podražile za 150 odstotkov. Zagrebški falsifikatorji so žalne znamke fabricirali kar na veliko. Baje so ponarejali tudi turške znamke. Neka turška znamka iz leta 1914 je bila pozneje prežigosana in je zdaj med filatelisti vredna okrog 300 nemških mark.

* **Izlet v Postojnsko jamo.** V nedeljo dne 23. maja priredi združenje železniških uradnikov v Ljubljani I. izlet v Postojno k ogledu stare jame in nove »rajske« jame. Dolžina 7 in pol km, od tega z motorno podzemsko železnico 4 in pol km. Odhod iz Ljubljane ob 6.15 ali 10. uri, povratek iz Postojne ob 17.30 ali 20. uri, kakor bo kdo želel. Skupni stroški železniškega prevoza od Rakeka do Postojne in nazaj, skupnega potnega lista in vstopnine v jamo znašajo 50 din., rezerviranje skupnega kosila 25 din, do Rakeka si lahko nabavi vsak nedeljsko povratno karto, ki stane iz Ljubljane 21 din. Prijave se sprejemajo: v pisarni združenja v Ljubljani, Kolodvorska 43, vsak torek in petek od 17. do 18. ure, v trgovinah s papirjem M. Tičar, Ljubljana, Šelenburgova ul. 11, in trgovina A. Gorec, Ljubljana, Tyrševa 1. Izleta se lahko udeleži vsakdo. Ker je to prvi izlet v obmejni kraj, apeliramo na čim večjo udeležbo.

u— **Predavanje Splošnega ženskega društva:** »Kaj doživlja žena v dobi klimakterija« je doseglo v četrtek rekordni poset. Dvorana je bila natlačeno polna, mnogo ljudi je moralo odjti. Predavatelj, šef intern. oddelka bolnice, docent g. dr. Matko, bo na prošnjo prirediteljic predavanje v četrtek 15. t. m. ob 20. v dvorani Delavske zbornice **ponovil**, na kar opozarjamo že sedaj.

u— **O ptičjih selitvah in ptičjih opazovalnicah** bo danes predaval pod okriljem Prirodoslovnega društva g. profesor Rafael Bačar. Problem ptičjih selitev je zanimal ljudi že v starem veku. Mnoga poročila iz tistih časov nam pričajo, da je vse znanje bilo zelo fantastično brez stvarne podlage. Šele uvedba metode obročanja ptičev nam je omogočila zanesljivo in natančno proučevanje ugank ptičje selitve. Dandanes je po vsem svetu razširjena mreža ptičjih opazovalnic, ki z obročanjem ptičev skušajo rešiti zanimive pojave iz ptičjega sveta. Tudi pri nas v Ljubljani imamo tako opazovalnico, ki uspešno deluje od l. 1926. Predavatelj nam bo na podlagi dosedanjih uspehov te opazovalnice razložil pomen, vzroke in druga vprašanja ptičjih selitev. Predavanje bo v mineraloški predavalnici univerze ob 18. uri. Vstopnina 4 Din, za dijake 2 Din.

u— **Ideologije in imperializmi.** V društvu »Soči« bo v soboto 17. t. m. ob pol 7. v salonu restavracije »pri Levu« predzadnje predavanje v letošnji predavateljski sezoni. Predaval bo **g. Branko Vrčon** o aktualnem mednarodnem vprašanju: **o ideologijah in imperializmih,** kakor se nam kažejo v mednarodni politiki naših dni. S te plati bo osvetlil mednarodno dogajanje zadnjih mesecev in nam predočil nekaj karakterističnih sredstev in metod moderne diplomacije v dobi sproščene igre velesil, ki se razvija izven slehernega mednarodnega okvira. Zunanjepolitični dinamiki sedanje dobe bo pri tem posvetil posebno pozornost. Opozoril bo na poskuse formiranja mednarodnih front na ideološki osnovi in nas tudi v tej zvezi seznanil z glavnimi mednarodnimi problemi sedanjega časa. Skratka, predavanje bo vseskozi aktualno, kakor pove to že sam naslov. Vabljeni vsi! Vstop vsakomur prost!

u— **Simfonični koncert 19. t. m.** v Veliki unionski dvorani bo prihodnji ponedeljek v našem koncertnem življenju svojevrstna prireditev. Poleg Rimskega-Korzakova Seherezade bo veliki simfonični orkester zaigral slovenske simfonične skladbe mladega komponista Blaža Arnača, ki nam je doslej v naši glasbeni literaturi ustvaril največja simfonična dela. Poleg njegove Uverture in Rapsodije s klavirjem, bo najzanimivejši mogočni 1. stavek simfonije »Duma« na besedilo O. Župančiča. Delo je Arnič komponiral v letih 1929/31. Zaradi prevelikih tehničnih težav za izvajalce je simfonijo kasneje predelal v novo obliko, pridržujoč pri tej le glavne teme iz prvotnega originala. Vsa simfonija zavzema dve uri izvajanja. V prvotni obliki jo je deloma izvajal Nikolaj na Dunaju. Blaž Arnič je doslej predelal le prva dva dela, pri njegovi delavnosti pa je verjetno, da bo še to leto »Dumo« v novi predelavi dokončal.

u— **Zanimivo skioptično predavanje** s slikami Avstrije, Nemčije, Belgije, Francije, Švice in Italije ob priliki pripravljanja izleta v Pariz priredi dne 14. in 16. t. m. ob 20. v dvorani »Sloge« v Ljubljanskem dvoru v Ljubljani (Pražakova ulica) združenje železniških uradnikov. Vabljeni. Predaval bo g. Jože Jenko.

u— **Novi grobovi.** Na Vidovdanski cesti je umrla gospa Ivana Kunstljeva, vdova po pazniku prisilne delavnice. Pogreb bo danes ob 16. — Nadalje je na Vidovdanski cesti umrla gospa Marija Markeljeva, vdova po ravnatelju učiteljišča v Kopru, stara 75 let. Pogreb bo danes ob 14. — Pokojnima blag spomin, žalujočim naše iskreno sožalje!

u— **Vse telefonske naročnike na področju** pošte Ljubljana 1. opozarjamo, da poteče 15. aprila rok plačila telefonske naročnine. Vplačila se vršijo na dostavljene čekovne položnice. Naročniku, ki zamudi rok vplačila, se telefon začasno izključi iz prometa dne 16. aprila, za zopetno vključitev pa mora plačati takso 100 din. Ako je naročnik čekovno položnico izgubil, jo reklamira lahko pri pošti Ljubljana 1, telefon 37—07.

u— **Nov policijski red pred pošto.** Včeraj okrog poldne je bilo opaziti pred pošto zanimivo beganje. Več stražnikov je namreč uvajalo nov prometni red. Ker dosedaj ni bilo o kakem takem redu še nič razglašenega v časopisju, se je zadeva zdela mimoidočim malo več kakor samo zabavna. Opoldne hite ljudje iz uradov in hočejo čimprej doseči tramvaj ali priti domov, tedaj pa je tudi promet okrog pošte najbolj živahen. Na prvi pogled se je zdelo, kakor da stražniki iz bog ve katerega razloga razganjajo občinstvo. Šele polagoma pa si lahko uvidel, da ima njihovo »razporejanje« in usmerjanje ljudi svoj posebni smisel. Resnica je, da je navada železna srajca, zato pa so zlasti »boljši gospodje« itd. navajeni ubrati najkrajšo pot preko ulice in si niso dali dosti dopovedati, marveč so včasih iz trdih stražnikovih prijemov kar pobegnili. Seveda je to pri opazovalcih vzbudilo precej smeha. Red je namreč red in tega je treba spoštovati. Doslej o takem redu nismo nič vedeli, zato bo od danes naprej veljal nov red na ulici kakršen je pred pošto ali magistratom. Umikali se bomo na levo, hodili in vozili bomo desno in če boš hotel slučajno od ogla na Aleksandrovi cesti k »Slonu« boš moral zaviti okrog stražnika kakor kolesari ali avtomobilisti. Seveda si od novega reda vsi prav mnogo obetamo.

u— **Občni zbor Splošnega ženskega društva** bo v sredo 14. t. m. ob 17. v društvenih prostorih. Dnevni red običajen. Vabimo!

u— **Putnik** priredi od 23. do 26. t. m. izlet z avtobusom v Milano na milanski sejem. Potuje se s kolektivnim potnim listom. Prijave do 20. t. m. Cena potovanju, za aranžmane in izlete z vodiči 955 Din. Informacije pri biletarnicah Putnika v Gajevi ulici in v hotelu »Metropolu.«

u— **Bufet »Rio«** v Šelenburgovi toči izvrstno zagrebško pivo črno in belo, vedno sveže! Vrček 4.50 Din.

u— **Izjava.** Glede na notico v Jutru dne 9. t. m. izjavljam, da gdč. Štuzinova ni upravičena sklicevati se na ime »Plesne šole Mele Vidmarjeve«.

Meta Vidmar.

Iz Celja

e— **Jadranski večer.** Pomladek Jadranske straže na celjski gimnaziji je priredil v soboto v veliki dvorani Narodnega doma »Jadranski večer«, ki je bil zelo obiskan. Najprej je dijaški orkester Glasbene Matice v Celju, pomnožen z gosti, pod vodstvom ravnatelja g. Karla Sancina zaigral državno himno. Nato je šestošolec Drago Loibner v lepo zasnovanem in učinkovitem govoru očrtal naloge JS in podmladka ter pomen in poslanstvo Jadrana za našo državo. Orkester je skladno in precizno zaigral predigro k Gretryjevi operi »Les Meprises«, altistka ga. Helena Rajhova pa je ob spremljevanju orkestra s toplino in dobro glasovno tehniko zapela Schubertovo »Ob morju«. Tretješolka Lea Drassalova je gladko in efektno deklamirala Aškerčevo »Ribičevo jutranjo pesem«. Mešani zbor podmladka JS je pod vodstvom g. prof. Knapa zapel Pregljevo »Jadranski stražarji«, Parmovo »Čolnarku«, Premrlovo »V Korotan« in Schwabovo »Kukovco«. Zbor še ni vpet in vravnovešen, je pa kljub temu zadovoljivo rešil svojo nalogo. Pomladek JS je eksaktno izvajal simbolično vajo. Akademik g. Hodžar je ob spremljevanju klavirja s prijetnim baritonom z občutjem zapel Vilharjevega »Mornarja«. Violinist g. Maks Žumer je z lepim tehničnim znanjem in dobro interpretacijo podal Bazzinijevo »Elegijo«. Ob zaključku je podmladek JS v čeških narodnih nošah s plesanjem »Češke besede« tako navdušil gledalce, da je moral točko ponoviti. Klavirsko spremljevanje posameznih točk sta oskrbela osmošolec Franc Rebeuschegg in gdč. Mita Gologrančeva, ki ju pa je pri ogranju očividno motilo pomanjkanje razsvetljave pri klavirju. V splošnem je prireditev lepo uspela. R. P.

e— **Šahovska simultanka.** V nedeljo popoldne je igral član Celjskega šahovskega kluba g. Ivo Lešnik v hotelu »Evropi« po predavanju g. Grašerja simultanko proti 30 šahistom iz Celja in drugih krajev. Vodstvo prireditve, za katero je vladalo veliko zanimanje, je bilo v rokah magistra g. Hočevarja. Gosp. Lešnik, ki je eden najboljših amaterjev v Sloveniji, je dobil 18, izgubil 8 partij, remiziral pa je s 4 igralci. Dobil je torej dve tretjini točk. Kvaliteta igralcev Celjskega šahovskega kluba je razvidna iz dejstva, da je klub drugi najboljši v Sloveniji in da je Lešnik dosegel na simultankah v raznih drugih mestih večje uspehe nego v Celju.

e— **Ljubljanska opera** bo gostovala danes v Celju in uprizorila ob 20. v Mestnem gledališču znano Verdijevo opero »Traviata«. Glavni partiji bosta pela ga. Gjungjenčeva in g. Gostič, dirigiral bo g. Štritof. Predstava je za abonma.

e— **»Deutsche Zeitung« je prenehala izhajati.** Glasilo nemške manjšine Deutsche Zeitung«, ki je izhajalo 62. leto in sicer dvakrat na teden v Celju, je prenehalo izhajati zaradi finančnih težkoč. List je izhajal do konca vojne pod imenom »Deutsche Wacht«, po vojni nekaj časa kot »Cillier Zeitung«, nato pa kot »Deutsche Zeitung«. Kakor čujemo, bo tudi tiskarna Celeja v Celju, ki je bila lastnica lista, v soboto ustavila obrat.

e— **Kino Union.** Danes ob 16.15 in 20.30 velefilm »Vihar« in tednik, ob 18.30 matineja

POHITITE z nakupom srečk drž. razr. loterije. Žrebanje I. razreda 34. kola bo

14. in 15. aprila t. l.

Veliko izbero številk Vam nudi

Zadružna hranilnica v Ljubljani, Dalmatinova 6

Srečke dobite tudi v oglasnem oddelku »Jutra« v Šelenburgovi ulici.

KINO MATICA TEL. 21-24

Danes zadnjikrat!

PRISEGA IN LJUBEZEN

v glavni vlogi: Willy Birgel, Hansi Knoteck

Režija: Karl Hartl

SLOGA TEL. 27-30

Grandijozno filmsko delo

KAR HOČETE

v glavni vlogi: Elisabeth Bergner

UNION TEL. 22-21

ALLOTRIA

Režija: Willy Forst

Jenny Jugo — Renate Müller, Adolf Wohlbrück

Predstave ob 16, 19 in 21 uri

e— **Obupanec v Voglajni.** V soboto okrog 17. se je pognal 72-letni, v Gospoški ulici stanujoči upokojeni jetniški paznik Franc Z. z voglajnske brvi za železniško progo v Voglajno in se je takoj potopil. V bližini so bili jetniški paznik g. Urban Leban, policijski pripravnik g. Franc Bevc ter gg. Milan Strašek in Anton Fister, ki so takoj prihiteli na pomoč in izvlekli obupanca s kavljem iz vode. Z. se je kmalu zavedel. Najprej so ga prenesli v bližnjo hišo, pozneje pa so ga prepeljali z reševalnim avtomobilom v bolnišnico. Z. se je že pred tedni obesil v nekem poslopju v Medlogu, a so ga pravočasno našli in rešili. V obup so ga očividno gnale družinske razmere.

e— **Umrl** je v nedeljo zjutraj v nekem celjskem hotelu, zadet od kapi, v 70. letu starosti g. inž. Teodor Abelmann, generalni direktor Teerega na Dunaju. Pokojnega so prepeljali z avtofurgonom na Dunaj.

KINO METROPOL, prinaša danes ob 16.15 in 20.30 **»KREUTZERJEVA SONATA«.** Ob 18.15 **»NOČ V OPERI«.**

Iz Maribora

a— **Mariborski brivci,** organizirani v Združenju brivcev, frizerjev in sorodnih strok, so se sestali včeraj pri »Novem svetu« k rednemu občnemu zboru. Poročali so predsednik Fran Novak, tajnica Fettich-Frankheimova in blagajnik Štefan Dobaj. Združenje šteje 144 članov, ki zaposlujejo 197 pomočnikov in pomočnic ter 128 vajencev in vajenk. Blagajniško poročilo izkazuje premoženje 15.500 din. Proračun znaša 20.000 din dohodkov in prav toliko izdatkov. Volitev letos ni bilo. Občnemu zboru sta prisostvovala tudi predsednik ljubljanskega združenja brivcev in frizerjev Dorčec ter tajnik Rožič.

a— **Mariborski upokojenci,** organizirani v Društvu jugoslov. državnih in samoupravnih vpokojencev in vpokojenk, so se v nedeljo dopoldne sestali v Narodnem domu k občnemu zboru. Vodil ga je zaslužni društveni predsednik vpok. dvorni svetnik dr. J. Kronvogel. Poročali so tajnik Ogorelec, blagajnik Kudelka in višji svetnik Vrbnjak. Društvo deluje zelo marljivo in vztrajno v prid svojemu članstvu, predvsem glede rednega izplačevanja pokojnin, izenačenja pokojnin starih kronskih vpokojencev ter raznih, zlasti voznih, olajšav. Društvo šteje 1856 članov in je bilo svojim članom v vseh zadevah vedno na razpolago. Društveno premoženje izkazuje 16.941 din. Dohodki iznašajo (vključno posmrtninski fond) 20.036 din. Na občnem zboru se je izglasovala sprememba pravil Pokojninskega sklada.

a— **Šahovske novice.** Drevi ob 20. bo v »Centralu« prvo kolo šahovskega turnirja. Neposredno pred začetkom bo izžreban vrstni red igralcev. Poleg prof. Stupana igrajo prvokrat v tem turnirju tudi nekateri drugi enakomočni igralci.

a— **Marica Lubejeva je gostovala.** V nedeljo zvečer je gostovala v gledališču v vlogi Lize v »Deželi smehljaja« bivša mariborska subreta Marica Lubejeva in je žela toplo priznanje občinstva, ki pa ni popolnoma zasedlo gledališča.

a— **Posestni spremembi.** Špediter Pavel Felaher je kupil od Marije Vogrčeve in Franca Jakija hišo v Tomšičevi ulici št. 32 za 300.000 din. — Matevž Sprinčnik je kupil od Ivana Sprinčnika hišo v Koseskega ulica št. 117 za 23.000 din.

a— **Bil je samomor, ne kap.** Pred tedni je umrl na Velki ob meji 82 letni prevžitkar Jakob Senekovič. Pokojnikovi svojci so prijavili kot vzrok njegove smrti kap. V zvezi z raznimi govoricami pa so orožniki dognali, da je pokojni Senekovič izvršil samomor ter se v skednju obesil. Pokojnikovi svojci so ovadeni zaradi varljivega informiranja oblasti. Pri zaslišanju so izpovedali, da so prijavili naravno smrt zato, da bi bil pokojni Jakob Senekovič pokopan s cerkvenimi častmi. Zadeva se bo še razčiščevala pred sodniki.

a— **Vandalska hudobija.** V Zgornji Polskavi so še neizsledeni storilci razbili posestniku Vinku Škrabutu okna na verandi hiše in mu porezali nad 40 vinskih trt. Škoda je tem večja, ker je omenjenemu posestniku podtaknila zlobna roka v začetku aprila ogenj, ki mu je uničil hišo in gospodarsko poslopje, s čimer je utrpel nad 60.000 din škode.

a — **V Melju je gorelo.** Včeraj okrog poldneva so bili mariborski gasilci obveščeni o velikem požaru, ki je nastal na Meljski cesti v hiši Erne Jugove. Nemudno so se odpravili tja s tremi vozovi in Magirusovo lestvijo. Iz hiše so že švigali plameni. Gasilci so po kratkem, a hudem naporu pogasili ogenj. Kakor so ugotovili, je požar nastal v podstrešni sobi, kjer se je pred kratkim nastanila neka nova stranka, ki je včeraj dopoldne zakurila peč z žaganjem. V njeni odsotnosti pa se je ogenj iz menda slabo narejene peči razširil na leseno steno in potem skoraj na vse podstrešje. Požar je napravil posestnici 25.000 dinarjev škode.

a — **V Falj je skušala 23letna Frida Škrablova** izvršiti samomor in je užila večjo količino lizola. Ljudje so jo našli nezavestno. Mariborski reševalci so jo prepeljali v mariborsko bolnišnico kjer so ji zdravniki izprali želodec in jo rešili smrti.

— **Nogometni trener — goljuf in tat.** Mali kazenski senat okrožnega sodišča v Mariboru je obsodil 35letnega zlatarskega pomočnika Žida Aleksandra Bergera, ki je v Murski Soboti bil angažiran kot nogometni trener, istočasno pa je po raznih slovenskih mestih nabiral zlatnino, češ da jo bo popra-

Gospodarstvo

Konferenca lesnih industrijcev in trgovcev

V soboto je bila na Sušaku dobro obiskana konferenca predstavnikov lesne industrije in trgovine, zastopane po Zvezi industrijcev za dravsko banovino, Združenju industrijcev za savsko banovino, Zvezi industrijcev in trgovcev gozdnih proizvodov (Zagreb) ter Zvezi lesnih industrijcev in trgovcev (Sušak). Konferenci je predsedoval dr. Ernst Rekar, industrijec iz Jesenic.

Po poročilih, ki so jih predložile posamezne organizacije, in po izčrpni razpravi so bili sprejeti soglasni sklepi v vseh aktualnih vprašanjih, zlasti v naslednjih:

1) Glede na uredbo o organizaciji Zavoda za pospeševanje zunanje trgovine se je konferenca ugotovila, da bi izvajanje onih določb te uredbe, ki se nanašajo na reglementiranje izvoza proizvodov lesnega gospodarstva, pomenilo za industrijo nepotrebno in škodljivo oviro za svobodo poslovanja in inicijative. Zato naj se naprosi kraljevska vlada, da razveljavi one določbe te uredbe, ki bi se mogle uporabiti za reglementiranje proizvodnje in izvoza lesnega gospodarstva.

2) Izkušnje so dokazale, da sistemi kontingentiranja, preferenc in kliringov niso nikomur prinesli koristi, temveč so samo ovirali normalni razvoj mednarodne izmenjave blaga, ki je glavni pogoj za normaliziranje gospodarskih razmer na svetu. Ta sistem je na umeten način usmeril mednarodno trgovino na nenaravna pota ter je omogočil povišanje cen na škodo potrošnikov, obenem pa zmanjšanje izkupička na škodo proizvajalca. Te izkušnje naj se v čim večji meri upoštevajo o priliki prestoječih trgovinskih pogajanj s posameznimi državami. Zlasti velja to za bližnja trgovinska pogajanja z Italijo. Tradicionalne prijateljske zveze med jugoslovenskimi izvozniki in italijanskimi uvozniki, ki so ostale nedotaknjene skozi vsa razdobja naših gospodarskih odnošajev z Italijo, bodo omogočile normalen in za obe strani koristen razvoj poslovanja, ako padejo vse ovire in omejitve. V bodočih pogajanjih se je treba prizadevati, da se ustvarijo možnosti postopnega jačjega razvoja našega izvoza lesa v Italijo s čim manjšimi omejitvami in s čim večjo prožnostjo, zlasti v plačilnem prometu.

Skladno s tem se moramo prizadevati, da se čimbolj omeje in ukinejo obstoječi kliringi kot najškodljivejši pojavi v mednarodni trgovini, kar velja zlasti tudi za pogajanja s Švico.

3) Glede na uredbo o minimalnih mezdah, ki stopi 13. t. m. v veljavo, je konferenca ugotovila, da je potreba akordnega dela v lesni industriji izven vsake diskusije.

4) Glede na sedanje stanje lesnega izvoza je neobhodno potrebno, da se obstoječe luke izgradijo ter usposobijo za življenjske potrebe našega izvoza. Sredstva novega kredita za potrebe luk naj se izkoristijo v to svrho. Obstoječe paroplovne zveze ne zadostujejo za redni izvoz, a zlasti ne za večji izvoz v Anglijo.

5) Končno je konferenca v razpravi o splošnih razmerah v lesnem gospodarstvu ugotovila, da je povišanje cen pripisati višjim cenam lesa na panju, ki je prišel do izraza pri licitacijah za les iz državnih samoupravnih in privatnih gozdov, nadalje višjim delavskim mezdam in zlasti povišanju vseh javnih davščin (davkov, raznih banovinskih in drugih doklad ter taks).

Ker je bilo na tej konferenci zastopano vse lesno gospodarstvo iz dravske in savske banovine, ki predstavlja pretežni del našega lesnega gospodarstva, se pričakuje, da bodo na tej konferenci sprejeti sklepi merodajni za reševanje vseh vprašanj, ki se nanašajo na lesno gospodarstvo.

Naša trgovina v borbi proti inozemskemu kapitalu in kartelom

V nedeljo in ponedeljek je zasedalo v Zagrebu Centralno predstavništvo zvez trgovskih združenj kraljevine Jugoslavije. Zborovanja so se udeležili zastopniki vseh zvez v državi ter so v teku razprav orisali težaven položaj legalne trgovine, ki se mora na eni strani boriti proti konkurenci raznih zadrug, na drugi strani pa proti konkurenci tujega kapitala, ki vedno bolj prodira v naše gospodarstvo in uživa vrhu tega še razne privilegije, dočim se nalagajo trgovini in sploh domačemu gospodarstvu vedno večja bremena. Svoje stališče so trgovci obeležili v resoluciji, ki se glasi:

Centralno predstavništvo zvez trgovskih združenj kraljevine Jugoslavije je na svojem zasedanju, ki se je vršilo 11. in 12. aprila 1937 v Zagrebu in na katerem so bile zastopane vse zveze v državi, ugotovilo:

Da se nahaja naša trgovina in sploh vse naše narodno gospodarstvo v težavnem skoraj brezupnem položaju. Centralno predstavništvo je po vsestranski razpravi prišlo do zaključka, da so temu vzrok naslednje okoliščine: V Jugoslaviji obstoja nezaželjen dotok tujega kapitala, ki vse bolj posega v področje legalne domače trgovine. S pomočjo tujega kapitala se ustanavljajo v Jugoslaviji podružnice raznih industrijskih podjetij, industrijske prodajalnice in velebla govnice, ki vrhu tega uporabljajo nestrokovno osebje, zlasti bedno plačano žensko osebje ter z mehanizacijo dela onemogočajo vzgojo trgovskega naraščaja naše nacionalne trgovine. Domača trgovina hudo trpi zaradi favorizirania raznih nabavljalnih zadrug. Legalno trgovstvo v zvezi s tem izrecno poudanja, da nima ničesar proti zadružništvu, dokler posluje v mejah svojega delokroga in se ne bavi s prodajo vsega in tudi onega blaga, ki spada izključno v delokrog legalne trgovine, ne da bi pri tem nosila ista javna bremena, kakor jih mora nositi legalna trgovina. Poleg vsega tega je poslabšan položaj trgovine še s tem, da obstoja pri nas popolno prosto karteliranje industrije in kontroliranja trgovcev od strani kartelov, zaradi česar se ne more razviti svobodna prodaja blaga in s tem tudi svobodna konkurenca. S tem je onemogočeno svobodno in lojalno tekmovanje med trgovci, dočim lahko kartelj neupravičeno in nekontrolirano navijajo cene, kar pa javnost docela neupravičeno pripisuje v greh trgovcem. Način razdolževanja na korist posameznih in na škodo vseh ostalih stanov, je spravil trgovino v posebno težaven položaj. Trgovci so ostali popolnoma nezaščiteni, z zakonom o izvensodni poravnavi pa se trgovina naravnost upropašča. Zakon o neposrednih davkih se ne izvaja v vseh svojih odredbah in se uporablja neenako napram velikim firmam in napram posameznim trgovcem. Z neenako obremenitvijo v posameznih banovinah od strani samoupravnih korporacij, se ustvarjajo v državi različne davčne fronte, kar popolnoma onemogoča pravično in pravilno izmenjavo blaga. Brez potrebe se tudi zavlačuje novelizacija gospodarskih zakonov. Predlogi in zahteve trgovskih organizacij se ne upoštevajo, pač pa se hitro in ugodno rešujejo naupravičene zahteve predstavnikov tujega kapitala ki uživajo v vsakem pogledu pomoč. Iznašajoč vse to pred širšo javnostjo izjavljajo predstavniki trgovskega stanu, da se danes bore s poslednjimi silami ne samo za svoje koristi, nego za koristi vsega narodnega gospodarstva in s tem tudi za koristi vsega naroda in države. Trgovske organizacije apelirajo na vso javnost naj pravilno pojmuje položaj domače trgovine in jo podpre v njenih upravičenih stremljenjih.

Poostrena kontrola nad podjetji, ki proizvajajo trošarinske predmete

Nedavno smo poročali, da je bila ravna telju tvornice špirita grofa Bombellesa naložena kazen 144 milijonov Din, ker je odvajal špirit skozi tajne cevi izven državnega kontrolnega merila. Do odkritja tihotapstva je prišlo docela slučajno. V tvornici špirita grofa Bombellesa je šla leta in leta para iz kotlu po posebni cevi v sod, za katerega ni vedel organ finančne kontrole. Ta trošarinsko tehnični prestopek tudi ni ugotovil organ finančne kontrole, temveč neki delavec. Sploh je tihotapstvo nezatrošarinjenega špirita v zadnjem času, kakor to zatrjujejo zlasti trgovci z alkoholnimi pijačami, zavzelo velik obseg. Zato je bilo v interesu državnih financ in interesu legalne trgovine nujno potrebno, da se izdajo ukrepi proti takim mahinacijam.

Finančni minister je pravkar izdal pravilnik o spremembah in dopolnitvah v pravilniku za izvrševanje zakona o državni trošarini. Pravilnik se zlasti nanaša na kontrolo podjetij, ki proizvajajo trošarinske predmete.

Pri podeljevanju koncesij za gradnjo podjetij za podeljevanje trošarinskih predmetov, kjer spada podeljevanje koncesije po obstoječih predpisih v pristojnost finančnega ministra, sme finančni minister od osebe, ki zahteva koncesijo, zahtevati, da prej položi kavcijo kot garancijo, da bo podjetje v resnici zgrajeno in da bo pričelo proizvajati trošarniski predmet v roku, ki je naveden v koncesiji. O višini in načinu polaganja kavcije bo odločal finančni minister posebej v vsakem primeru. Ko koncesionar izpolni pogoje, predpisane v koncesijski listini, se mu povrne kavcija. Če pa pogojev ne izpolni, to je, da ne zgradi tvornice ali ne prične z obratovanjem v določenem roku, preneha veljavnost koncesije in propade tudi kavcija v korist države.

Če koncesionar ne izkoristi podjetje z najmanj 50% kapacitete, razen če to preprečijo izredne okolnosti, neodvisne od njegove volje, lahko finančni minister prepove koncesionarju obratovanje za določeno dobo ali pa mu lahko vzame koncesijo. Letno kapaciteto podjetja ugotavlja davčni oddelek finančnega ministrstva po svojih strokovnih organih takoj, čim podjetje prične obratovati. Kadar nastopi izreden nepredviden dogodek, zaradi katerega koncesionar ne more izkoristiti kapacitete podjetja, je to dolžan verodostojno opravičiti in prijaviti pred potekom tekočega produkcijskega razdobja.

Kontrolo naprav v trošarinskih podjetjih in tehničnega postopanja pri produkciji vršijo finančni kontrolni organi. Zato je prepovedano podjetjem brez predhodne prijave in odobrenja pristojne finančne oblasti postavljati kakršnekoli instalacije ali naprave, kakor n. pr. cevi, vode, pipe, ventile, aparate itd., zlasti naprave, s katerimi se lahko trošarinski predmet proizvaja predela ali odvaja. Organi finančne kontrole, kakor tudi organi višjega finančnega oblastva, so dolžni stalno kontrolirati trošarinska podjetja v tem pravcu. Za uporabo kazni po čl. 45 a zakona o državni trošarini zadostuje že dejstvo, da so take instalacije ali naprave postavljene brez predhodne prijave in odobrenja, ne glede na to, ali so bile upo rabljene v svrho, za katero so bile postavljene. Zato finančna oblasti ni dolžna dokazovati ,da so se te naprave uporabljale, ker ustvarja že obstoj take instalacije zakonsko osnovo za kazen. Če pa se še ugotovi, da se je z uporabo instalacij ali naprav ,ne glede na to, ali so prijavljene in odobrene ali ne, vršilo tihotapstvo trošarinskih predmetov, se odgovorna oseba kaznuje še posebej zaradi tihotapstva po čl. 34 zakona o državni trošarini. V tem primeru se za izračunanje prikrazšane trošarine, ki služi za odmero denarne kazni, vzame ona količina trošarinskih predmetov, ki se lahko skozi omenjene instalacije ali naprave pretihotapi z nepretrgano uporabo skozi 3 mesece. Preiskave in ugotovitve vseh prestopkov po zakonu o državni trošarini, lahko pravnoveljavno pričnejo in izvršijo tudi višje finančne oblasti preko svojih organov, zlasti v primerih, kadar važnost delikta ali državni interesi zahtevajo neodložljivo in nujno postopanje ali posebno strokovno spretnost preiskovalnih organov.

Ogromno povečanje dobičkov borskega rudnika

Iz Pariza poročajo, da je uprava Francoske družbe borskih rudnikov sklenila predlagati občnemu zboru znatno povišanje dividende ki bo znašala za preteklo leto pri prioritetnih delnicah 275 frankov, pri ostalih delnicah pa 272.36 franka. Občni zbor se bo vršil 13. t. m. v Parizu. Ob tej priliki bo uprava predložila poročilo o delih za razširjenje instalacij na rudnikih in o gradnji rafinerije za baker.

Podatk io bilanci te družbe nam še niso znani. Dividenda te družbe se je že zadnja leta stalno dvigala in bo predlagana nova dividenda skoro dosegla rekordno višino iz leta 1929. V zadnjih letih je družba izplačala na prioritetne delnice naslednjo dividendo:

l. 1931.	50 frankov
l. 1932.	60 frankov
l. 1933.	130 frankov
l. 1934.	130 frankov
l. 1935.	160 frankov
l. 1936.	275 frankov

Iz višine dividende se da sklepati, da se je čisti dobiček družbe lani skoro dvignil, saj bo družba samo na dividendah izplačala 41 milijonov frankov (92 milijonov Din), medtem ko je lani izplačala na dividendah 23.7 milijonov frankov, vse to pri delniški glavnici, ki znaša le 15 milijonov frankov. Čisti dobiček za lansko leto bo torej znašal kakih 45 milijonov frankov (preko 100 milijonov Din). Pri tem je treba poudariti, da se je lani cena bakru sicer prav ugodno razvijala, ,vendar je bila še precej manjša, nego je letos. Na londonske mtrgu se je cena lani zvišala med 35 in 50 funtov za tono, medtem ko znaša sedaj okrog 75 funtov. V letošnjem letu bo torej družba pri sedanjih cenah dosegla še mnogo večji dobiček, nego ga je zabeležila lani. Višina dividend te družbe nam priča, s akšnimi bajnimi dobički izkoriščajo tujci naše rudno bogastvo.

Poslovni davek pri dobavah zastopništvom in podružnicam

Finančni minister je lani 16. decembra izdal uredbo o plačevanju skupnega prometnega davka pri dobavah blaga podružnicam in osebam, ki so s proizvajalcem v interesni skupnosti. Glede na predloge gospodarskih organizacij je finančni minister sedaj z uredbo od 22. marca (Službeni list od 7. t. m.) deloma spremenil določbe prvotne uredbe od 16. decembra. Nove določbe so naslednje:

Ako dobavi proizvajalec, ki je zavezan skupnemu prometnemu davku, blago svojemu zastopništvu, podružnici ali pomožnemu lokalu, ali pa kaki pravni odnosno fizični osebi, s katero je v interesni skupnosti, bodisi za nadaljnjo prodajo ali za predelavo odnosno dodelavo, tedaj ne sme biti osnova skupnega davka nižja od tržne cene, zmanjšane za 10%. Proizvajalci so dolžni prijaviti že obstoječe interesne skupnosti pristojni davčni upravi najkasneje do konca aprila t. l. novo nastale interesne skupnosti pa v roku 15 dni od dne, ko nastanejo. Brez posebnega dokazovanja je smatrati, da obstoji interesna skupnost med proizvajalcem in drugo pravno ali fizično osebo, če znaša dobava drugi osebi več kakor 15% skupne količine ali produkcijske vrednosti blaga, ki ga proizvajalec da v promet v teku koledarskega ali poslovnega leta na področju naše države. Obstoj take interesne skupnosti mora proizvajalec prijaviti pristojni davčni upravi najkasneje mesec dni po koncu koledarskega odnosno poslovnega leta. Gornje določbe veljajo za poslovanje od začetka letošnjega leta. Proizvajalec, ki ne prijavi v določenem roku obstojanje interesne skupnosti v gornjih dveh primerih, se kaznuje z denarno kaznijo 50.000 do 300.000 Din. Kazen izrekajo prvostopna davčna oblastva, kar pa ne izključuje posebne kazni zaradi davčne utaje.

Gospodarske vesti

= **40 milijonov Kč za češkoslovašk turiste v Jugoslaviji.** Kakor smo že poročali se vrše v Beogradu pogajanja s Češkoslovaško zaradi preureditve klirinškega plačilnega prometa. Pri teh pogajanjih se proučuje tudi češkoslovaški predlog glede financiranja turističnega prometa Čehoslovakov na breme klirinške terjatve Češkoslovaške v naši državi. Do 1. t. m. so češkoslovaške ustanove izdale že dovoljenja za znesek 40 milijonov Kč za turiste ki bodo posetili Jugoslavijo.

= **Turistični denar.** Poročali smo že, da je finančni minister z odlokom od 26. marca pooblastil Narodno banko, da sme kupovati svobodne devize po posebnih tečajih za ustvarjanje »turističnih« dinarjev. Turistične dinarje bo prodajala za svobodne devize preko pooblaščenih zavodov izključno Narodna banka po določeni relaciji 252 Din za 1 angleški funt. Pooblaščeni zavodi pa smejo prodajati turistične dinarje samo za račun inozemskih denarnih zavodov, in sicer na bazi 250 Din za 1 angleški funt. Domači pooblaščeni zavodi ne smejo prodajati turističnih dinarjev neposredno inozemskim turistom, ker smejo inozemski turisti nabavljati turistične dinarje samo v inozemstvu pri korespodentnih jugoslovenskih pooblaščenih zavodov. Izplačila turističnih dinarjev se smejo vršiti samo proti predložitvi potnih listin do zneska 12.000 Din mesečno za osebo, in to v 10 dnevnih obrokih po 4000 Din. Kot inozemski turisti se smatrajo samo one osebe, ki ne stanujejo stalno v naši državi. Inozemci, ki stanujejo stalno v naši državi, torej ne morejo kupovati turističnih dinarjev.

= **Naraščanje carinskih dohodkov zaradi večjega uvoza.** Statistike o našem uvozu za marc še nimamo, pričakovati pa je, da se je naš uvoz v tem mesecu znalno povečal, kajti carinski dohodki so bili v preteklem mesecu izredno veliki. Dosegli so 108.0 milijona Din nasproti 80.6 milijona Din v lanskem marcu. Skupaj so znašali v proračunskem letu 1936/37 carinski dohodki 840.1 milijona Din, to je 87. 5 milijona Din ali 12.4% več nego v prejšnjem letu in 209.1 milijona Din ali 33% več nego v najslabšem letu 1933/34.

Borze

12. aprila

Na ljubljanski borzi je med oficielnimi tečaji v skladu z zunanjimi notacijami po novno popustila deviza Pariz. V privatnem kliringu so bili avstrijski šilingi zaključeni po 8.00, za angleške funte pa je bilo povpraševanje po 238. V zagrebškem privatnem kliringu so se trgovali avstrijski šilingi po 8,00 (v Beogradu po 7,98), angleški funti po 238, in grški boni po 31.375, medtem ko so se klirinške nakaznice na lire nudile po 2.25. Nemški klirinški čeki so nekoliko popustili in stanejo v Ljubljani 12,04, v Beogradu 11,9889 in v Zagrebu 12.0150 odnosno za konec maja 12,10.

Na zagrebškem efektnem tržišču se je Vojna škoda pri stalni tendenci trgovala po 407,50—409 (v Beogradu po 408,50—409). Promet je bil še v 7% Blairovem posojilu po 86—86,50 (v Beogradu po 86,50) in v delnicah Dubrovačke po 350.

Devize

Ljubljana. Amsterdam 2399,66—2414,25 Berlin 1760,02—1773,90, Bruselj 737,94—743.01, Curih 996,45—1003,52, London 214.28—216,34, Newyork 4351,05—4387,32, Pariz 196.27—197,71, Praga 152,94—154,04, Trst 229,84—232,93.

Curih. Beograd 10, Pariz 19,63, London 21,54, Newyork 439,75, Bruselj 74, Milan 23,14, Amsterdam 240,60, Berlin 176.70, Dunaj 81,10, Stockholm 111,0250, Oslo 108.2250, Kobenhavn 96,15, Praga 15,35, Varšava 83,30, Budimpešta 86, Atene 3,90 Bukarešta 3,25.

Efekti

Zagreb. Državne vrednote: Vojna škoda 408—408,50, za april 408—409, za maj 408,50 den., 4% agrarne 52—53, 7% invest. 88—89, 7% Blair 86.25—86,50, 8% Blair 94—95,50; delnice: Narodna banka 7300 den., PAB 194—196, Trboveljska 260—280, Šečerana Osijek 210—220, Šečerana Veliki Bečkerek 650—700, Gutman 50—60, Osiječka ljevaonica 170 den., Dubrovačka 350—355, Oceania 270 den., Jadranska 400 den., Danica 41 bl., Isis 16 den.

Beograd. Vojna škoda 409—410 (408.50—409), za maj 408 den. (408), za junij 408—408,50, 4% agrarne 52—52,50, 4% severne agrarne 51.50 den., 6% begluške 76—76,50, 6% dalm. agrarne 74.25 den. (74.25—74,50), 7% stabiliz. 87,25 den. (87,50)) 7% Blair 86,50—86,75 (86.50), 8% Blair 95.25—96,25, Narodna banka 7200—7300, PAB 195,50—197 (195).

Blagovna tržišča

ŽITO

+ **Chicago,** 12. aprila. Začetni tečaji: **Pšenica:** za maj 139, za julij 125.50, za sept. 121,75; **koruza:** za sept. 111.

+ **Winnipeg,** 12. aprila. Začetni tečaji: **Pšenica:** za maj 146, za julij 140, za okt. 124,1250.

+ **Novosadska blagovna borza** (11. t. m.) Tendenca nesprem **Pšenica:** baška, sremska 178 — 180, slavonska 178 — 180, banatska 176 — 180, baška, potiska 185 — 187. **Oves:** baški, sremski, slav. 102.50 — 105. **Ri.** baška 144 — 146. **Koruza:** baška in sremska 95 — 97, banatska 93 — 95. **Moka:** baška in banatska »0g« in »0gg« 255 — 265 »2« 235 — 245. »5« 215 — 225: »6« 185 — 195: »7« 155 — 165; »8« 110 — 115. **Otrobi:** baški, banatski 88 — 91. **Fižol:** baški beli brez vreče 240 — 245.

Dr. Karel Laznik †

Celje, 12. aprila

Na Cankarjevi cesti 9. je danes dopoldne po kratkem trpljenju umrl odvetnik dr. Karel Laznik. Pokojnik se je rodil 28. julija 1882. v Stranicah pri Konjicah. Gimnazijo je dovršil v Celju, pravo je studiral v Gradcu. Izpočetka je sodeloval v pisarni notarja Baša v Celju, nato pa kot odvetnik koncipient v pisarnah dr. Josipa Serneca in dr. Frana Majerja. Leta 1907. se je poročil z gdč. Hedviko iz znane narodne rodbine Škofiekove iz Nove cerkve pri Celju.

Med vojno je bil pokojnik kot odločen nacionalist izpostavljen hudemu pregajanju. Leta 1921. je v Celju otvoril lastno odvetniško pisarno. Mnogo let je bil član občinskega odbora in občinski svetovalec, nekaj let pa tudi finančni referent bivše celjske okoliške občine. Gasilska četa Gaberje ga šteje med svoje ustanovitelje. Z vnemo je vodil Splošno gradbeno družbo v Celju kot njen predsednik. Bil je član starešinske organizacije »Triglava«, Sokola, CMD in drugih narodnih in kulturnih organizacij. Jugoslovenska nacionalna stranka je z njim izgubila zvestega člana in pobornika. Pokojnik je bil plemenitega in iskrenega značaja. Za njim žaluje širok krog prijateljev in znancev. Pokojniku bodi ohranjen časten spomin, svojcem naše iskreno sožalje!

Žalosten konec svatbe

Maribor, 12. aprila.

V Zgornjem Radvanju se je v soboto zvečer zbralo v neki gostilni več fantov in deklet k svatbi. Vso noč so se veselili. Tudi v nedeljo so bili še na nogah, popoldne pa so se nazadnje odločili zaključiti svatbo. Podali so se domov. Neka skupina fantov je le krenila po cesti proti Radvanju, da bi tamkaj nadaljevala zabavo. Nenadno je nekdo sunil Ivana Pena v potok kraj ceste. Ko se je ta izkobacal iz potoka, je bil zelo ogorčen zaradi neumestne šale, vendar ni prišlo tedaj do hujšega prepira. Pen sam se je odpravil domov. Toda kmalu nato so se fantje razvneli in sprli. V pretepu jo je izkupil 22-letni Anton Vicman iz Radvanja, ki so mu hudo poškodovali lobanjo. Mariborski reševalci so ga prepeljali v bolnišnico. Fantje pa so se sami odpravili na domove treh, napada osumljenih tovarišev ter so jim razbili vsa okna v hiši. Zadevo preiskujejo orožniki.

Mlada žrtev strele

Kamnik, 12. aprila.

Danes okrog 3. ure so se pričeli zbirati nad Kamnikom črni oblaki. Kmalu se je med treskanjem razdivjala strašna nevihta. Pričela je padati tudi toča, ki je kmalu pobelila vso okolico. Na Vrhpolju pri Kamniku pa se je zgodila huda nesreča. Družina posestnika Debevca je šla v bližnji gozd nabirat dračje. Ko se je vsula toča, so se oče, mati in sin skrili pod bližnje skale. Nenadno je treščilo v drevo, pod katero se je bil postavil 23-letni posestnikov sin France. Strela ga je oplazila in se je nezavesten zgrudil na tla. Tudi očeta in mater je omamila.

Ko se je oče prebudil iz nezavesti je občutil hude bolečine v desnici hkratu pa je videl, kako sta blizu njega ležala negibna sin in žena. Naglo jo je ubrai v vas in sklical ljudi. Nekaj domačih fantov je nesrečnega Franceta preneslo v hišo posestnika Svetica, kamor je bil iz Kamnika pozvan tudi zdravnik dr. Pucelj. Še proti večeru so skušali Franceta z umetnim dihanjem obuditi k življenju. Le malo pa je upanja, da ga bodo rešili najhujšega. Fant je edini sin in bi se moral v kratkem poročiti. Nesreča, ki se mu je pripetila, je napravila na Vrhpolju, pa tudi v Kamniku turoben vtis.

„Dražestna mlada dama . . . ali“

Ta „ali“ velja mogoče zoprni barvi zobne prevlake njenih zob. Zakaj se izpostavljati taki kritiki? Kupite še danes tubo zobne paste Chlorodont; ta je sestavljena iz mikroskopsko finega čistilnega jedra, ki često že po enkratnem čiščenju odstrani zoprno barvo zobne prevlake. Razen tega ima Chlorodont čudovito osvežujoč okus. Zahtevajte po svoji želji peneči ali ne peneči se Chlorodont, obe kvaliteti sta enako dobri. Domači proizvod.

Chlorodont

Nemška ljudska fronta

Pariz, 12. aprila. br. Včeraj je bilo v Parizu ustanovno zborovanje tako zvane nemške ljudske fronte. V tej fronti so se združili predstavniki vseh demokratičnih bivših nemških političnih strank, ki so morali pobegniti v inozemstvo. V svojem proglasu naglašajo, da se hočejo iz inozemstva boriti proti diktaturi v Nemčiji in za obnovo demokratičnega režima, ki edini more rešiti Nemčijo iz sedanjega kaosa.

Berlin, 12. aprila, br. Nemške oblasti so danes zaplenile največjo množino inozemskih listov, kar pomnijo nemški uradniki v teku zadnjih let. Zaplenjeni so bili vsi francoski, angleški, belgijski in švicarski listi, ki so objavili proglas včeraj v Parizu ustanovljene nemške ljudske fronte. Nemškim listom je najstrožje prepovedano objaviti o tej akciji le najmanjšo vest. Kontrola na francoski meji je bila izredno poostrena, da bi preprečili vtihotapljenje proglasa v Nemčijo. Kljub temu so danes že v Berlinu izsledili več letakov, ki objavljajo ustanovitev nemške ljudske fronte in pozivajo zlasti nemško delavstvo, naj se priključi temu pokretu in podpre akcijo za obnovo demokratičnega režima.

Predsednik rumunskega parlamenta v Pragi

Praga, 12. aprila. br. Predsednik rumunskega parlamenta Saveanu, ki se mudi kot gost češkoslovaškega parlamenta v Pragi, je dopoldne obiskal v spremstvu poslanika Guranesca Hradčane, kjer je položil na grob Neznanega junaka venec. Nato je Saveanu obiskal predsednika poslanske zbornice Malypetra in predsednika senata dr. Soukupa.

Potres v Slavoniji

Slavonska Požega, 12. aprila, p. V Požegi, kakor tudi po vsej okolici je bil danes močan potres, ki je po nekaterih okoliških vaseh napravil prav občutno škodo. Posebno so bile prizadete vasi Ruševo Dedina Reka in Veliki Bilič. V Ruševu so hudo poškodovane občinska zgradba, obe ljudski šoli, orožniška postaja in katoliška cerkev, kjer so nastale večje razpoklijne. Vse te zgradbe so morali zapreti Cerkev je tako hudo poškodovana, da se lahko vsak hip podre.

A. den Doolaard

Praške »Literárni novinyc« z dne 13. t. m. so priobčile razgovor s holandskim pisateljem A. den Doolaardom, ki se je nedavno mudil v Pragi. Iz razgovora posnemamo, da je ta pripovednik in žurnalist tudi poznavalec Balkana, ki vidi na Balkanu »svoj drugi dom«. Vzlic temu je njegovo ime in delo pri nas neznano.

A. den Doolaard se je rodil l. 1901. in se je l. 1928 umaknil s poti urejenega življenja in kariere, da bi spoznal nižjne današnje družbe. Napotil se je v Francijo in bil tedaj nekaj časa dninar na kmetih in postrežček v marsejskem pristanišču: »Bila je to zame zelo važna doba«, pravi, »ker sem lahko spoznal, kaj je ljudstvo«. Od l. 1930 je žurnalist. Mudil se je v Beogradu in odkril holandskemu svetu Balkan z njegovimi kontrasti in komitaši. O teh zanimivih doživljajih nemara še kdaj napiše avtobiografski roman. Potlej je odšel v Albanijo. Tu je nastal njegov roman o krvni osveti »Gostilna pri treh podkvah«, in potopisna reportaža »Evropski divjaki«. Čemu divjaki? Je to aluzija na mnenje nekaterih piščevih angleških sopotnikov, češ, da so ljudje, ki ne nosijo trdih ovratnikov, divjaki. Iz balkanskega sveta so posneti tudi potopisni zapiski »O svobodi in smrti«. Svoje najboljše delo, roman »Orientexpress«, je A. den Doolaard pisal v Beogradu, v Skoplju, v Zagrebu, v Sofiji, v Plovdivu, v Parizu, v Amsterdamu in v Zakopanem. Sodeloval je tudi pri izdelavi znanega filma »Vihar nad Mont Blancom«. Bil je avstrijski dopisnik največjega holandskega socialno-demokratskega lista »Het Volk«; zaradi svojih dopisov je bil leta 1935 izgnan iz Avstrije. Sedaj piše planinski roman »Velika puščava«, namerava pa tudi spisati balkanski roman »Svatba sedmih ciganov« Spisal je dve politični knjigi, katerih ena se tiče komitašev O svojem pisateljevanju pravi: »Nimam nič kaj rad današnjega modrovanja in pretresanja svetovnih problemov v romanih. Hotel bi pisati knjige, katerih psihologija bi bila izražena z osebami dejanji in slikami. Priznavam, da imam rad romantiko in mislim, da se mi tega ni treba sramovati«.

O sodobni nizozemski literaturi pravi, da si počasi krči pot v svet. Z ene strani sta Timmermanns in Coolen, z druge Helmman, Jef Last, Fabrizius, De Vries, Lulots. To so imena, ki predstavljajo novo holandsko literaturo — A den Doolaard je navdušen prijatelj Češkoslovaške.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

„Božanski veter“ dosegel rekord na progi Tokio-London

Prošli teden v petek popoldne ob pol 16. uri je pristalo na Croydonu pri Londonu japonsko letalo »Kamikaze« (Božanski veter). Sprejela ga je tisočglava množica s polnoštevilno japonsko kolonijo, kajti letalo sta vodila pilot Jinumo in Čukagaši. Od Tokija do Londona (blizu 16.000 km proge) sta ob povprečni brzini 320 km rabila 93 ur. Rekord je tem pomembnejši, ker so doslej Japonci igrali v letalstvu nekako podrejeno vlogo. Aparat je iz japonskega materijala in je bil izdelan na Japonskem. Slika levo zgoraj: »Kamikaze« v zraku — Spodaj: Ob pristajanju v Croydonu — Na desni: letalca Čukagaši (levo) in Jinumo pred aparatom

Ni več član kraljeve rodbine

Bivši rumunski princ Nikolaj, brat rumunskega kralja Carola in regent Rumunije za časa vlade mladoletnega kralja Mihaela, je bil izključen iz kraljeve rodbine, navidez zaradi poroke z meščanko Dolette-Dimitrescu, v resnici baje zaradi simpatij za desničarje (železno gardo). Na sliki vidimo princa Nikolaja z njegovo ženo. Baje se bo naselil bivši princ na Tirolskem

Kdaj bo poroka vojvode Windsorskega?

Z zanesljive strani poročajo, da bo poroka vojvode Windsorskega z go. Simpsonovo v tednu po 24. maju. Zgodilo se bo to baje na Francoskem in termin je bil določen po ponovnih telefonskih pogovorih med vojvodo Edvardom in kraljem Jurtjem VI., da se prepreči istočasnost svečanosti kronanja in poroke. Takšnih »zanesljivih« vesti je bilo doslej, kakor vemo, že dosti, pa so druga drugi ugovarjale.

Angleška lepotna kraljica — v Ameriko

Miss Muriel Oxfordova, nekdanja angleška lepotna kraljica, se je odločila, da se preseli v Ameriko. Kakor znano, je bila v središču tragedije pisatelja Vosperja in življenje ji je postalo zavoljo tega na Angleškem neznosno. V zadnjem času je prejela nešteto žaljivih pisem, ki ji očitajo, da je kriva tragičnega konca omenjenega dramatika in igralca, ki je bil zelo priljubljen. Poštna uprava ji je izklopila telefon, ker se je pritožila, da so jo od jutra do večera nadlegovali z anonimnimi telefonskimi klici.

Dopolnilne volitve v Bruslju

V nedeljo so imeli v belgijski prestolnici dopolnilne volitve za senat. Kandidirala sta min. preds. van Zeeland (slika zgoraj) in vodja reksistov Degrelle (spodaj). Zmagal je z nad tričetrtinsko večino van Zeeland

ANEKDOTA

Ko je bil Benedikt XIV. izvoljen za papeža in so ga oblekli v bela oblačila, je obhajala njegovega dolgoletnega tajnika, monsignorja Miggoneja zaradi razburjenja skoro slabost. Novi papež ga je skušal pomiriti z besedami: „Prijatelj, mirno, mirno, saj vendar niso vas izvolili za papeža!«

VSAK DAN ENA

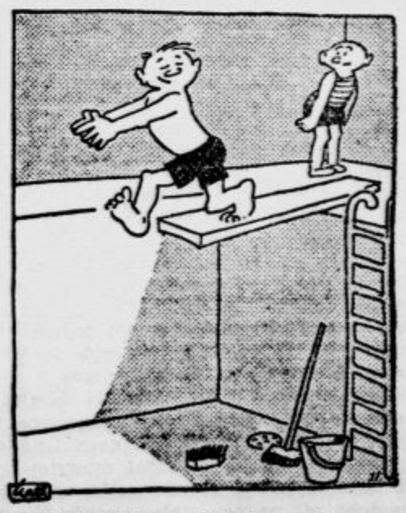

»Za kaj takega ni treba nobenega poguma! Zadostuje, da zamežiš in skočiš — pa je opravljeno!

Ankara, egiptska naselbina

Nova prestolnica Turčije je starejša od Carigrada

Angleški učenjak dr. Rendel Harris je prišel na podlagi jezikoslovnih zaključkov do prepričanja, da je Ankara, sedanja prestolnica Turčije še dosti starejša od Carigrada. Po njegovem sega zgodovina tega mesta daleč v čase starih Egipčanov in ti naj bi ga bili ustanovili.

Dr. Harris odločno nastopa proti razširjenemu mnenju, da stari Egipčani niso bili pomorsko ljudstvo. V nekih dobah bi drugo pa na južni obali Arabske.

Če so prišli Arabci tako zgodaj do grške severne obale — Adramitium ima nam reč zelo staro zgodovino — zakaj naj bi zaostajali Egipčani? Tako je dr. Harris raziskoval prastara imena tudi ob Črnem in Kaspiškem morju ter v notranjosti teh dežel. Tu je naletel na maloazijsko kraljestvo Galatijo, ki je imelo tri province: Anciro (Ankaro), Tavium in Pesinus. V tej deželi so prebivali po starem izročilu trije keltski rodovi. Dr. Harris pa je našel kmalu podobnost med imenom Ankare in krajevnim imenom Angra, ki je v Afriki, posebno v zapadni Afriki, zelo pogosto. Ime province Tavija sliči egiptskemu imenu Tavi, ki pomeni »dvojno kraljestvo«, za Pesinus pa še ni našel razlage v egiptskem smislu. Znanost Harrisovih domnev ne odklanja brez nadaljnjega, čeprav so dovolj smele.

Spomenik preporoditelja Turčije Kemala Atatürka v Ankari

se v tem pogledu lahko primerjali celo s Feničani. Da je temu tako, je začel sumiti najprvo, ko se je zamislil nad podobnostjo imena »apokaliptičnega otoka« Patma in mesta Pitoma, ki so ga z mestom Ramzesom vred zgradili Izraelci za faraona. Našel je še druge razloge, ki dokazujejo egiptski izvor imena Patmos. Potem je našel podobnost med mesti Adramitijem in Hadrmavtom. Prvo je bilo mesto na obali severnega Egejskega morja,

Obisk turških državnikov v Beogradu

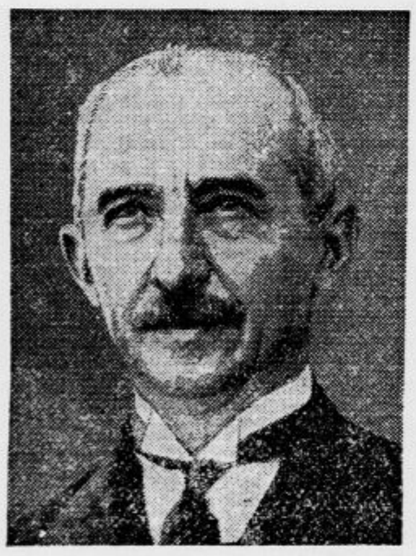

V nedeljo zvečer sta prispela v Beograd na obisk turški min. predsednik Izmet Ineni in turški zunanji minister Ruždi Aras

5,500.000 funtov za domoljubne namene

Lady Lucie Houttonova, ena najoriginalnejših žena, kar so jih imeli na Angleškem, je ostavila, kakor poročajo, samo poldrug milijon funtov šterlingov. Ustanoviteljica Schneiderjevega pokala, finansirka ekspedicije na Mount Everest in na zadnje lastnica ultrapatriotičnega lista, je pred enajstimi leti po svojem možu podedovala 7 milijonov funtov šterlingov. V desetih letih je torej izdala 5 in pol milijona funtov, a to večinoma za patriotične namene.

Požar v Manili

Filipini so otočje neprestanih velikih katastrof. Iz Manile so sporočili, da divja v tamkajšnji gosto naseljeni četrti revežev ogromen požar, ki ga veter čedalje bolj širi. Zgradbe so tam skoraj vse lesene, zato ni čudno, če bo vsa četrt pogorela. Po zadnjih vesteh je ostalo brez strehe že 20.000 ljudi. Mnogo prebivalcev iz tega okraja pogrešajo in menijo, da so zgoreli. Stvarno škodo cenijo doslej na milijon dolarjev. Razen gasilcev si prizadevajo obvladati ognjeni element vojaki ameriške garnizije.

Ledenica iz papirja

Papir, ki ohrani meso sveže celih 55 ur

Misel takšnega zavijalnega materiala, ki bi imel konservirajoč učinek za živila, posebno na meso, ni nova. Skoraj v vseh deželah, kjer izdelujejo papir, so že poskušali, da bi izumili papir takšne vrste, ki bi hranil kvarljiva živila.

Takšni poskusi pa doslej niso uspevali, deloma zavoljo kemičnih snovi za impregnacijo papirja, ki same na sebi niso ugodno učinkovale na živila, deloma zavoljo tega, ker kemične snovi, ki so jih uporabili, niso bile v soglasju z zakoni o živilih. Sedaj so v Avstriji izdelali papir, ki ima lastnost, da ohrani vse vrste mesa do 55 ur in celo v toploti, ne da bi se pokvarile. Ta metoda konserviranja se da uporabiti seveda tudi za druga živila. Ne samo gospodinje, tudi turisti, vojaški aprovizacijski uradi i. t. d. bodo znali ceniti novo vrsto papirja.

Stavka preprečila operacijo

Smrt mlade bolnice — pobuda za zanimiv proces

Težke posledice je imela hotelska stavka v nekem detroitskem nebotičniku. Hotel je bil v 36. nadstropju in za bolne osebe bi bilo nemogoče zapustiti hišo brez lifta. Vse osebje je zastavkalo in hotelski gostje so prišli v nevaren položaj. Sobni telefoni niso delovali, bilo je nemogoče poklicati zdravnike ali dobiti živež. Končno so se nekateri mlajši gostje peš napotili skozi vseh 36 nadstropij do najbližnjega policijskega komisariata in prosili za pomoč.

Policija je tudi takoj intervenirala in aretirala vse stavkujoče osebje. Med tem se je bil položaj neke mlade, bolne ženske s tem, da je niso pravočasno operirali, tako poslabšal, da je po nekoliko urah umrla. Javnost zahteva sedaj energično, naj se stavkujoče osebje, ki je bilo krivo te usodne zamude, postavi pod obtožbo umora pred sodnike.

Sorodnica kralja železnic — diplomatka

Gospa Jefferson Barden Harrimanova, poslanka na Norveškem

Ameriški državni predsednik Roosevelt, ki je dal v svojem reorganizacijskem delu ameriškim ženskam možnost, da zasedejo vodilna mesta v državnih uradih, jim je odprl tudi pot do diplomatske kariere. Že pred tremi leti je poslal go. Ruth Bryan Owenovo na poslaniško mesto v prestolnico Danske. Ta pa je pred kratkim to mesto zapustila, ko se je poročila z danskim gardnim častnikom Rohdejem.

Sedaj je predsednik poslal go. Jefferson Borden Harrimanovo kot poslanico na Norveško. Nova poslanica šteje 66 let in deluje že več nego 30 let v ameriški demokratski stranki. L. 1912. je organizirala Američanke in je pripomogla k izvolitvi predsednika Wilsona. Pozneje je bila v raznih državnih uradih pred nekim časom pa je z uspehom položila diplomatski izpit in so jo nameravali poslati na Irsko. Ga. Harrimanova je sestrična nekdanjega slovitega ameriškega železniškega kralja Harrimana.

Kronanje v filmu

Kakor pišejo londonski listi, namerava britska radijska družba prenašati del svečanosti kronanja s televizijo. Prenašali se bodo prizori iz velikega sprevoda, ki bo sledil kraljevi dvojici po kronanju v Westminsterski opatiji, in sicer dotlej, da bo ta sprevod dosegel Hyde Park Corner.

Spor za najdenino

Namesto četrt milijona Kč — samo 8400 Kč

Poročali smo o nenavadni najdbi, ki jo je napravil praški mizarski pomočnik Žakovski. Našel je na cesti damsko torbico, v kateri so bile hranilne knjižice in razni papirji v skupni vrednosti 4 in pol milijona češkoslovaških kron. To najdbo je oddal takoj na policiji in so praški listi pisali, da mu pripada najdenina skoraj četrt milijona kron. Sedaj pa kaže, da bo stvar malo drugačna.

V noči tistega dne je namreč prišla na policijo tajnica obeh izgubiteljic, ge. Pavle Löwensteinove in Elize Blochove ter javila, da sta bili izgubili torbico med avtomobilsko vožnjo. Naslednje predpoldne je prišla Löwensteinova sama in ko je podala dokaz, da gre za njeno last ter za last njene sestre, so ji jo izročili. Po svojem odvetniku pa je Löwensteinova ponudila najditelju 15.000 Kč najdenine, ne pa četrt milijona. Odvetnik je namreč mnenja, da bi zakonita najdenina znašala le 8400 Kč, njegova klientinja pa prostovoljno ponuja skoraj še enkrat toliko.

To utemeljuje s tem, da glede hranilnih knjižic najditelj sploh ne more zahtevati nobene najdenine, ker so bile vinkulirane in ne bi mu izplačali v banki niti pare, če bi prišel z njimi tja. Zanj so bile torej brez vrednosti. Vrednostni papirji pa so bili vredni 157.872 Kč in za te more zahtevati zakonito najdenino, ki bi znašala 8400 Kč. Zakon namreč določa za vrednosti do 21.000 Kč 10-odstotno najdenino, za to, kar gre čez to vrednost pa še pet odstotkov. Drugačnega mnenja je zopet odvetnik, ki ga je najditelj pooblastil, da uredi to stvar. Verjetno je, da bo prišlo radi različnih naziranj med obema strankama do sodne razprave in je umljivo, da čaka vsa češkoslovaška javnost z napetostjo, kako se bo ta pravda iztekla.

★

Zaradi najdbe milijonskih vrednosti v Pragi po delavcu Žakovskem je nastal zanimiv preokret. Advokat ge. Löwensteinove je ponudil najditelju 15.000 Kč nagrade pod pogojem, da sprejme ponudbo v treh dneh. Oglasila pa sta se še dva reflektanta na nagrado, in sicer transportna delavca Novotny in Hladek, ki sta baje obenem z Žakovskim ugledala ročno torbico s hranilnimi knjižicami na tleh. Torbico je sicer pobral Žakovsky, toda pravico do najdenine si lastita tudi Novotny in Hladek. Tako Žakovsky kakor Novotny in Hladek so pred potekom tridnevnega termina pristali na ponuđeno najdenino v znesku 15.000 Kč in so že podpisali tozadevno listino pri advokatu Löwensteinove. Kako si bodo denar med seboj delili, ni znano.

Radenska
prirodna mineralna voda

Srce, ledvice, živce, (nervozo, razburjenost, prenapete in slabe živce), ženske, kataralne in nervozne motnje (beli cvet, neobčutljivost i. sl.) prehodna doba žen in moških (klimakterij, jetra, želodec, kamne, spolne slabosti in motnje (splošne kakor tudi nervozne), sklerozo, notranje žleze (sladkorno bolezen, giht i. t. d.) zdravi z dobrim uspehom

RADENSKO ZDRAVILNO KOPALIŠČE
(pri Mariboru).
Zahtevajte prospekte!

Kulturni pregled

Slavistika v dnevnem tisku

Za petdesetletnico slavističnega publicista, urednika kulturne rubrike v »Prager Presse« A. St. Mágra, so izdale njegovi prijatelji tenak a lep jubilejni zbornik, ki izraža v zasluženo častni in nevsakdanje tehtni obliki priznanje osebnosti in delu tega praktičnega slavista. V Lipskem vzgojeni in izšolani sin češkega kiparja se je posvetil knjigotržtvu in si pridobil v velikih nemških založništvih ogromen literarni razgled, ki ga je poglobil s privatnim študijem slovanske filologije in z obiskavanjem slavističnih predavanj na lipski univerzi. Češki izvor je dal A. St. Mágru slovansko občutje in prodorni smisel za svojske vrednote slovanskih kultur, nemška vzgoja pa je to češko srce obdala z navidez trdo lupino tipične nemške stvarnosti, sistematičnosti, natančnosti in neizmerne delavnosti. Tako je ta nemško pišoči Čeh postal najizrazitejši predstavitelj slavistične publicistike; znanstvenik, spremenjen v žurnalista.

A. St. Mágr

Zbornik, ki so ga izdali prijatelji njegovega dela, je laskav, toda ne laskajoči se poklon, kakor ga ni dobil menda še noben urednik ob svojem srečanju z Abrahamom. Odlični slavisti in literarni znanstveniki so v tem primeru opustili običajno rezerviranost znanstvenikov nasproti žurnalistom in so pripravili temu sistematiku slovanske informativne službe nevenljiv šopek jubilejnih člankov, ki se predvsem sučejo okrog vprašanja slavistike odnosno znanosti sploh v dnevnem tisku.

O samem delu in pomenu urednika A. St. Mágra razpravlja v krasnem, sintetično zgoščenem uvodu profesor Karlove univerze dr. Jiři Horák. Mágrov redakcijski tovariš František Kubka dovtipno prikazuje jubilanta v njegovem redakcijskem okolju in podaja fini oris njegove osebnosti, ki ga dr. Pavel Eisner izpopolnjuje z novimi krepkimi potezami, zaustavljajoč se predvsem *pri Mágru* kot prevajalcu. V ožji krog Mágrovega jubileja sodi tudi podrobna, pregledno sestavljena bibliografija ob koncu knjige, najprepričevalnejša potrditev vseh pohvalnih besed, ki so raztresene kakor rozine po stvarnih in tehtnih člankih zbornikovih sodelavcev. Služba dnevu je nehvaležna; nje usoda, ki korenini v bajni človeški pozabljivosti, je tem bolj kruta, čim vestnejše kdo izvršuje to službo in čim strastneje polaga v vsakdanji pensum drobce svoje osebnosti, svojih možgan, svoje duše. Dnevu žrtvovano delo izginja v posodi brez dna, v pozabi, ki je sestra časa; šele bibliografija pokaže vsebino in smoter tega dela, njegov sistem in njegovo linijo, za katero odgoneta vešči čitatelj piščevo filozofijo, njegov najosebnejši credo, osnovne poteze njegove osebnosti. Bibliografija Mágrovega dela je torej njegova najzgovornejša, čeprav najmanj nameravana hvala.

Toda oseba ki še živi in ima pred seboj — pod podnebjem ugodnih možnosti in na tleh prijazne osebne usode — vsaj še dve desetletji polnega dela, je tudi v tem zborniku samo sredstvo, ne pa edini smoter. Kajti drugi del Mágrovega zbornika prinaša pod zaglavjem »Slavistika v dnevnem tisku« toliko občih problemov in vzpodbud, da sega od priložnostnega k nadčasovnemu, od osebnega k splošnemu.

Gre za vprašanje odnosa med znanostjo in žurnalistiko in posebej še med slavistiko in dnevnim tiskom. O tem razpravljajo bolgarski pesnik Kiril Christov, ravnatelj Slovanske knjižnice, dr. O. Křížek, univ. profesorji dr. Jan Mukařovsky, dr. M. Murko dr. Albert Pražák in dr. Frank Wollman, ravnatelj praških Mestnih knjižnic dr. Jan Thon in ravnatelj Narodnega muzeja dr. Josef Volf.

Širši problem, v koliko naj žurnalistika služi znanosti, je ostal v ozadju. Naposled je to problem osnovnih pogledov na funkcionalni pomen žurnalistike, na to, kaj žurnalistika je in koliko je mogoče njeno delo objektivizirati in metodizirati v smislu znanstvenih načel. Jan Mukařovsky je posvetil temu osrednjemu vprašanju še največ pozornosti: »Položaj za stik med znanostjo in javnostjo bi se lahko zdel neugodnejši kakor kdaj prej, toda stvar se je preobrnila narobe. Občinstvo, ki v dobi prerodov in negotovosti čuti potrebo orijentacije, se začenja obračati k znanosti in jo prositi nasvetov... Toda ne želi si, da bi znanost prihajala dol k občinstvu, marveč se hoče samo povzpeti k vedi. Tako vidimo naraščati zanimanje za znanstveno knjigo. Javnost hoče torej več kakor samo popularizacijo: hotela bi se povzpeti k samim virom.« V takem posredovanju med občinstvom in znanostjo, ne pa v popularizaciji, vidi prof. Mukařovsky naloge znanstvenega žurnalista, tega novega sodelavca v razvoju sodobnega demokratičnega tiska(kajti samo demokratični tisk stremi po večji objektivnosti in znanstveno odgovorni samostojnosti žurnalistov).

Ostali članki se v glavnem dotikajo vprašanja, kako urediti slavistično informativno službo — vprašanja poglobitve in razširjenja kulturne, odnosno slovanske rubrike v dnevnem tisku. Prof. dr. Murko zahteva od listov več pozornosti za slovanske kulturne a tudi politične in gospodarske zadeve. Zaradi tega naj bi imele redakcije v svojih vrstah specialista za slovanske jezike in slovanska vprašanja. Prof. dr. Pražák zahteva znanstveno specializacijo sodelavcev kulturnih rubrik in hoče, da bodi dnevni tisk v tem pogledu na višini sodobnih kulturnih načel in metod Jan Thon meni, da mora dnevni tisk v večji meri ko doslej služiti slavističnim interesom in zahteva predvsem sistematično poročanje o vseh važnejših pojavih v slovanskih kulturah. Prof. dr. Wollman izhaja iz stališča, da je »delež slavistike v našem dnevnem tisku neprimerno večji in nujnejši kakor katerekoli druge stroke« in nato razglablja konkretne slavistične naloge v dnevnem tisku, ki obstoje 1. v informativno bibliografskem poročevalstvu, 2 v podrobnejših referatih ali recenzijah važnejših novih del in 3. v jubilejnih in aktualnih člankih. Nato pisec opozarja na nekatere nedostatke v slovanskem poročevalstvu, ki ga izven Češkoslovaške izvršujeta, kakor navaja, samo »Jutro« in zagrebški »Obzor«. Ti nedostatki so: pomanjkljiva informativno bibliografska služba, pretirani esejizem referatov, preveč prostora za domače literarne in gledališke pojave, prevelika »jubilejnost«.

Priznavamo, da nedostatki, ki jih navaja dr. Wollman, obstoje in ne dvomimo, da ima dnevni tisk in slavicis velike možnosti. Položaj slovanstva v Evropi, zlasti njegov odnos nasproti imperialističnemu germanstvu, ni tako ugoden, da bi slovansko delo postalo neaktualno. Kulturna politika slovanskih listov nujno vodi k slavistiki kot znanstvenemu sistemu celotnega slovanoznanstva. V praksi pa stoje na poti k vzorom, ki jih je postavil zlasti prof. Wollman nemajhne ovire. Nerealno bi bilo, če bi kdo pričakoval, da se dado spraviti s poti samo z dobro voljo slavistično delujočih žurnalistov v redakcijah dnevnikov.

Poglavitna ovira je pomanjkljiva občna zavest o slovanskih kulturnih smotrih in nalogah, nič manjša pa komercialni interesi tiska, ki ob slabem zanimanju za slovanska vprašanja ne dopuščajo intenzivnejše slovanske informativne službe. V tem pogledu je potrebno še ogromno dela s strani vzgojnih činiteljev, slovanskih organizacij, univerz itd. Najugodneje je na Češkoslovaškem, ki danes vodi ideološko in organizatorično. Poljski tisk je skoraj v celoti gluh in slep za slovanske informacije, da niti ne omenjamo ruskega; pri nas je nekoliko bolje, vendar provincialno »Jutro« stori in slavicis več ko beograjski dnevniki v več mesecih. Tudi bolgarski tisk je s te strani še nezaveden in nepripravljen. »Prager Presse« in njen A. St. Mágr sta častna izjema, in to, kar je mogoče temu listu, ni mogoče drugim. Sistematično in znanstveno utemeljeno poročanje in slavicis ostaja še dolgo ideal, vendar je treba iskati poti k njemu. Predvsem je treba razširjati in poglabljati, objektivizirati in metodizirati samo kulturno poročevalsko službo v dnevnikih, ki mora postati nujen ustavni del slehernega dnevnika, neizogibna, organično potrebna naloga njegove celotne poročevalske službe. Šele to spoznanje, ki je postulat večje kulturne višine ne le urednikov, marveč tudi izdajateljev in naročnikov, skratka vsega okolja — šele to spoznanje bo omogočilo večjo smotrnost tudi in slavicis. —o.

Iz mariborskega gledališča

Sezona gostovanj je v polnem razmahu. Na baletnem večeru, ki ga je organiziral baletni mojster zagrebške opere Maks **Froman**, smo videli skrbno in vsestransko pretehtan program z revijo fantazijskih, karakternih, grotesknih plesov, ki so jih poleg Fromana izvajale Gizela **Bravničarjeva**, Greta **Skalova** in Marta **Remškarjeva**, članice baleta ljubljanske opere. Bilanca večera: Froman je v svojem poslu mojster. **Bravničarjeva** je izrazit ter vsestransko usmerjen plesni talent. **Skalova** se nagiblje h groteski, pri **Remškarjevi** pa prevladuje težnja h karakterni usmerjenosti. Mojstrski spremljevalec pri klavirju je bil dr. Danilo **Švara**.

V **»Drju«** je gostoval odlični tolmač Nušićevih vodilnih likov in nestor jugoslovenskih igralcev **Mihajlo Marković**. Njegov Cvijović se je utrnil iz prave resničnosti, naturne življenjskosti ter podajavne neposrednosti. V tem njegovem Cvijoviću ni bilo nič narejenosti in nič tvorbe, ampak neprekinjeno, spontano prehajanje situacije v situacijo. Marković je bil od vsega početka v živem kontaktu z mariborskimi igralci, pa tudi s publiko, ki ob tako sijajnem Cvijoviću ni štedila z obilnim in frenetičnim priznanjem.

V ponedeljek 5. aprila pa so se predstavili na posebni **koncertni akademiji** naša odlična altistka ga. **Franja Bernot-Golobova**, ki je ob Orfejevi ariji iz Gluckove opere »Orfej in Euridica«, ariji zapeljive Dalile iz Saint Saënsove opere »Samson in Dalila«, Schubertovi »Smrti in deklici«, Magdalenini ariji »O ve mladostna leta« iz Kienzlovega »Evangeljnika« ter V. Novakovih moravskih pesmih izkazala vso učinkovito elementarnost svojega v vseh legah sijajno blestečega ter polno zvenečega alta. Bila je deležna iskrenega priznanja od strani mariborske glasbene publike, ki bi jo želela zopet kmalu slišati. Koncertni pianist **prof. René Gallatia** se je s smiselno, globoko dojeto spremljavo ter štirimi solističnimi klavirskimi točkami (Bach, Toccata in fuga v d-molu, Chopinova Fantazija v f-molu, Skrjabinova sonata-fantazija v gis-molu, Papandopulova Toccata) izkazal virtuoznega interpreta klavirskih skladb. V okviru koncertne akademije je bil tudi plesni debut absolventke koreografske šole Mete Vidmarjeve Mariborčanke **Jože Stucinove**, ki je ob štirih lastnih plesnih zasnutkih »Jesenske pesmi«, »Čarovnika«, »Balade« in »Kubanske habanere« očitovala mnogo smisla za eksotičnost in sentimentalne fantazije, pa tudi dokaj nadarjenosti in ambicije. Z vztrajnim izpopolnjevanjem bo lahko izločila vse nedostatke, ki so v zvezi z začetniškimi pojavi ponavljanja ritmičnih motivov in tehnične nedognanosti. Gledališče je bilo dobro zasedeno in ni občinstvo štedilo s priznanjem. —ec.

Zapiski

Pri nas in v Švici. V beograjski »Javnosti« primerja Dobrivoj Tkalac v članku »Troje braće-jedan dom« kulturne razmere v Švici z razmerami v Jugoslaviji in prihaja do marsikatere zanimive ugotovitve in misli. Med drugim ugotavlja, da je program, po katerem naj bi se zgodovina in književnost vseh naših narodnih skupin poučevala enotno, ostal na papirju in se ne izvaja niti na univerzah. Pisec misli, da bi bilo treba na vsaki univerzi postaviti tri profesorje za tri zgodovine in tri književnosti; samo tako bi bilo mogoče temeljito medsebojno spoznavanje. V tem pogledu bi nam lahko bila za vzgled Švica, kjer se vsak učenec uči v šoli nemški, francoski, italijanski in celo romano-latinski jezik, čeprav slednjega govori samo okrog 40—50 tisoč ljudi, torej nekako 1,1% prebivalstva Švice . . . Tudi kultura najmanjšega naroda je lahko lepa, zanimiva in poučna, kajti kultura ne zavisi od števila človeških rok, marveč od globine inspiracije pri poedincih. Takisto tudi lepota nekega jezika ne zavisi od števila ljudi, ki govore tisti jezik. Pisec upravičeno graja, da se v srbskih in hrvatskih šolah ne poučuje slovenski jezik kot obvezni predmet.

Odmevi Puškinove stoletnice. V znamenju stoletnice smrti A. S. Puškina je izšla v beograjski mladinski zbirki »Zlatna knjiga« Puškinova povest »Kapetanova hći« v lični izdaji s Tropinjinovim portretom in z ilustracijami Vladimira Žerdinskega. Prevajalec začudo ni označen. Naj mimogrede omenimo, da opažamo ta pojav čedalje pogosteje, delno tudi v novih slovenskih prevodih. Čas bi že bil, da bi opustili tako primitivno gledanje na literarno odgovornost prevajalstva. Pri mladinski izdaji »Kapitanove hčeri« bi bil prav primeren vsaj kratek uvod o Puškinovem delu, tembolj, ker že platnice opozarjajo na stoletnico.

Stoletnica A. Ch. Swinburna. Pred dnevi je poteklo sto let, kar se je rodil eden največjih angleških pesnikov 19. stoletja Algernon Charles Swinburne. Povojni literarni pojavi so zasenčili tudi njegovo slavo, vendar je Swinburne pesnik prevelikega formata in preoriginalne tvorne sile, da bi ga lahko trajno uvrstili med literarne antikvitete. Potomec stare plemiške rodbine in sin poznejšega admirala britanske mornarice je bil po svojem demokratičnem radikalizmu in bohemskem življenjskem stilu pravi enfant terrible tudi tedaj, ko je odrasel. Vendar doba njegovega življenjskega in tvornega »Sturm-und Dranga« ni bila dolga, kajti temperamentni Swinburne se je kmalu izčrpal in se umaknil v samoto, kjer se je vedno bolj vdajal uživanju alkohola, tega tolažljivega demona strtih duš. L. 1879 je bil zdravstveno že na robu prepada, kar ga njegov prijatelj in nenadarjeni tovariš v službi literature, advokat Wats-Dunton energično reši iz območja londonskih beznic in tako rekoč konfinira na svojem podeželskem posestvu. Tu je Swinburne preživel še trideset let, vendar literarno delo tega razdobja daleč zaostaja za prejšnjim. V pesniku je ugasnil ogenj, to, kar je ostalo, so bile samo še iskre v žerjavici. Umrl je l. 1909. Swinburnova najznačilnejša in najdragocenejša dela potekajo iz prvega razdobja njegove tvornosti, tako na pr. njegove najboljše drame, zlasti »Erechteus«, »Atalanta v Calydonu«, »Chastelard«, »Bothwell«, »Mary Stuart«, dalje njegova velika in najpomembnejša pesniška knjiga »Poems and Ballads« in pesniška zbirka »Spevi pred zoro«, ki jo je vzpodbudil Mazzini, s katerim se je Swinburne seznanil v Italiji. Izmed poznejših spisov so še najbolj zanimivi eseji, med njimi več študij o Shakespearu, za katerega je imel Swinburne mnogo toplega in prodornega zanimanja. Poglavitni problem Swinburnovih pesnitev je odnos ideje, razpoloženja in občutja do besede. Dasi so mu zaradi ognjevite službe besedi očitali čezmerno retoričnost, je vendar v tem pesniku, ki so ga primerjali zaradi njegove brezobzirne erotike in sadističnih elementov v nji z Baudelairom, mnogo pristnega življenja in prometejskega upora zoper temo in zaostalost, zoper filistrstvo in modni angleški spleen. Kritiki poudarjajo poleg vpliva Baudelaira tudi daljne odmeve grške pesnice Sapphe. Njegovo pesnitev »Laus Veneris« je utegnila inspirirati Wagnerjeva glasba. Swinburne je bil pesnik morja, viharja, strasti, demonije, kosmičnega življenja in večnega boja med svetlobo in temo, zato pa tudi pesnik svobode in duhovnega upora zoper vse, kar je majhnega in tesnega, mlačnega in ravnodušnega. V njegovem romantično in naturistično podprtem simbolizmu se je nadaljeval Byronov boj z angleško družabno stvarnostjo.

SPORT

Še o osmih golih SK Ljubljane

Nedeljski rezultat v Beogradu je posledica nesrečnih okoliščin, ki so spravile SK Ljubljano iz forme — Kaj pravijo ostali?

Za nedeljsko tekmo, ki jo je morala SK Ljubljana odigrati proti BSK v Beogradu, je vladalo v Ljubljani in tudi drugod pri nas veliko zanimanje, v glavnem pač le zaradi tega, s kakšno srečo se bo naše moštvo rešilo te najtežje naloge v letošnji sezoni. Vse napovedi so se kajpa ujemale v tem, da za zmago ali presenečenje ni skoraj nobenih nad in se je treba bati le tega, da bi ne prišlo do kakšne katastrofe. In zgodilo se je res natančno tako, kajti SK Ljubljana je sredi Beograda in pred več tisoč razvajenimi gledalci izgubila to prvenstveno tekmo z rekordno razliko v tej letošnji konkurenci. Enajstorica je s tem porazom občutno poslabšala svojo pozicijo v prvenstveni tabeli in treba bo sedaj res zbrati vse sile, da se reši v preostalih štirih srečanjih najhujšega, t. j. padca na zadnje mesto in izpada iz prihodnjega ligaškega tekmovanja.

O podrobnosti te nesrečne igre, ki je seveda spravila najbolj vnete pristaše in delavce pri klubu v zelo mučno razpoloženje, za enkrat doma nismo mogli dobiti nobenih podatkov, ki bi bili zreli za objavo. Potni maršal in tudi igralci se omejujejo na kratke izjave, po katerih se da reči le toliko, da je bil poraz rezultat cele vrste nesrečnih okoliščin, ki so od minute do minute ubijale voljo v moštvu, tako da je nazadnje popolnoma klonilo. Spričo tega je seveda težko razpravljati, kdo je večji in kdo manjši krivec te nesreče, tem težje zato, ker bi takšen obračun spet znova sprožil vprašanje, ali in kdo naj ostane še v enajstorici in koga naj zamenja morda zadnji junior. SK Ljubljano čaka namreč v naslednjih nedeljah še bolj odločilna naloga kot jo je imela reševati preteklo nedeljo. Zato se za zdaj omejimo zaradi informiranja javnosti le na kritike, ki so jih po tej tekmi objavili ostali naši listi.

Tako pravi med drugim »Politika«: »Pri Ljubljani jih je bilo malo, ki bi zaslužili dobro oceno in spada med nje morda samo desna zveza. Najslabši človek v moštvu je bil vratar Logar. Branilca sta bila topot čudno fair in prav zaradi tega tudi slaba. Srednje vrste v drugem delu igre skoraj ni bilo opaziti«.

Prestolnično »Vreme« piše o »katastrofi Ljubljane« med ostalim: »Ljubljana je sem in tja nudila zelo dobro igro. Toda vse to ni bilo dovolj, da bi se čvrsto uprla odličnemu moštvu »plavih«. Vidno slabo je igral vratar Logar in on ima na duši tri gole, ki jih ne bi bil prejel noben drugi vratar. Od ostalih ljubljanskih igralcev je treba posebej omeniti le desno in levo zvezo, levega krilca in levega branilca«.

Zagrebška glavna dnevnika sta soglasno mnenja, da je bil najslabši del moštva napadalna vrsta in da je ona mnogo kriva, da ni v drugem polčasu realizirala kakšne dve ali tri sigurne pozicije.

Tako drugi! Mi pa bomo rajši počakali, da nam SK Ljubljana slednjič morda sama kaj pove iz Beograda, ali pa, da bo kar prej odšla na tekmo v Split in morda tam z dejanji zabrisala neprijeten vtis, ki ga je s tem »rekordom« zapustila med vsemi prijatelji slovenskega nogometa.

V nekaj vrstah

Prihodnjo nedeljo bo prvenstveni spored v ligi spet popoln. Igralo se bo pet tekem, in sicer v Beogradu med Jugoslavijo in Gradjanskim, v Sarajevu med Slavijo in BSK, v Osijeku med Slavijo in Baskom, **v Zagrebu** med Haškom in Concordijo ter **v Splitu med Hajdukom in Ljubljano.** Prijatelje Ljubljane čaka torej drugo nedeljo še ena težka preizkušnja!

Namesto odpovedane meddržavne tekme med Francijo in Italijo, ki je bila, kakor znano, nenadno odpovedana, so v Parizu nastopili Angleži, in sicer londonski profesionalni klub Charlton, ki je zmagal nad reprezentanco Francije s 5:2 (2:2).

Zveza slovenskih lahkoatletskih klubov. (Iz 5. seje t. o. in 4. seje u. o. 9. t. m.). Vzame se na znanje odpoved mitinga Ilirije 21. III Vzameta se na znanje razpisa prireditev Litije in SSK Maratona 2. maja. Čitajo se s pravico takojšnjega nastopa: Lebeničnik Karel, Kos Franc (SK Amater), Žebre Ivan (1919), Korotan, Ljubljana). Verifikacije rekordov zveze: 100 m: 10.7 in 200 m: 22.4 Kovačič Alfonz (Primorje), 10 km: 33:03.8 Bručan Jože (Ilirija) skok v viš.: 185 Martini Fric (Primorje), met kladiva: 49.17 m ing. Stepišnik Milan (Ilirija), 1-urni tek 16.860.5 m Šporn Stane (Ilirija), 4×200: 1:33.3 Primorje (Kovačič, Skušek, Gabršek, Pleteršek). 400×300×200×100 m: 2:03.5 Primorje (Pleteršek, Gabršek, Skušek, Kovačič). 4×800: 8:07.2 ASK Primorje (Goršek, Krevs, Czurda, Gabršek). 800×400×200×200 m: 3:38.8 Primorje (Goršek, Gabršek, Pleteršek, Kovačič. Zapisnik skupščine sodniškega zbora v Ljubljani se vzame na znanje in pošlje JLAS s predlogom, naj odobri spremembo poslovnika. Fidal. V. Zona, Trst: Sprejme se predlog za izvedbo dvoboja Dravska banovina - Julijska Krajina v Ljubljani letos jeseni z revanšo spomladi l. 1938 v Trstu. Vlogo celjskih klubov ministru za telesno vzgojo za podporo za zgraditev stadiona se s priporočilom odpošlje preko JLAS. Prijava novega odbora Bratstva Jesenice se vzame na znanje.

Tajnik.

Jugoslovenski zimskosportni savez (Službeno: Izpremembe v članstvu. Nanovo so bili sprejeti na področju **GZSP:** Društvo za tujski promet, Sv. Križ nad Jesenicami. **LZSP:** Smučarski klub »Kum« Trbovlje. **MZSP:** Sportni klub Laško. Studenški sportni klub, Studenci pri Mariboru **ZZSP:** društvo za promet stranaca Mrkolje: Ski klub »Slalom« Zagreb in Sokolsko društvo Varaždin. **SZSP:** Sokolsko društvo Novo Sarajevo; Sokolsko društvo Sarajevo - Vratnik in sportni klub Makabi, Sarajevo. — **BZSP:** Srpsko planinarsko i turističko društvo, Niš, SPTD Leskovac, SPTD Kosovska Mitrovica, SPTD »Zlatibor«, Čajetina in Sportni klub Železničar, Beograd. — **Črtanje iz članstva:** Zaradi neplačane članarine se črtajo iz članstva na področju: **LZSP:** Smučarski klub Logatec, Smučarski klub »Bloke« Nova vas; Smučarska klub Pristava, Križe pri Tržiču; Sportni klub Grafika; ASK »Primorje«, Ljubljana. **MZSP:** Slovensko planinsko društvo Ruše. **SZSP:** Planinarsko društvo Kosmos, Sarajevo; Hrvatsko planinarsko društvo »Orijen«, Dubrovnik; Smučarski klub Kolašin, Sarajevski amaterski sportni klub Sarajevo in Turističko društvo »Prijatelj prirode« Tuzla. — Vsi klubi, ki članarine še niso poravnali, se pozivajo, da jo poravnajo v teku 5 dni, ker sicer bodo črtani iz članstva. Vsi podsavezi se naprošajo, naj plačano članarino takoj pošljejo savezu in poročajo, kateri klubi še niso plačali.

Službeno iz LNP. Drevi izjemoma ob 19. seja p. o.; po seji p. o. seja u. o.

Službeno iz s. o. pri LNP. Seja za delegiranje sodnikov bo zdaj v sredo ob običajni uri.

Naše gledališče

DRAMA

Začetek ob 20. uri.

Torek 13. aprila: zaprto.
Sreda 14. aprila: Matura. Red Sreda.

V igri »Rivala«, delo Anderona in Stallingsa bodo igrali glavne vloge gg.: Levar, Sancin, Severjeva in Daneš. Dejanje se godi za časa svetovne vojne v Franciji in sicer v vojaških krogih, deloma v zaledju in deloma na fronti. Režiser: ing. Stupica.

OPERA

Začetek ob 20. uri.

Torek 13. aprila: zaprto. Gostovanje opere v Celju: Traviata.
Sreda 14. aprila: zaprto.

Premiera Respighijeve opere »Plamen«, ki jo je prevedel in naštudiral dirigent Niko Štritof, bo predvidoma koncem tedna, ter obeta postati velik dogodek v našem muzikalnem življenju. Delo je nadvse skrbno pripravljeno in bo popolnoma na novo inscenirano. Slikovite kostume iz 6. stoletja bo izdelala gledališka krojačnica, osnutke za inscenacijo je napravil ing. Franz. Zasedbo posameznih partij, ki bo prvovrstna, objavimo prihodnjič.

Radio

Sreda, 14. aprila

Ljubljana 12: Razni zbori (plošče) — 12.45: Vreme, poročila — 13: Čas, spored, obvestila — 13.15: Plošče po željah — 14: Vreme, borza — 18: Mladinska ura: Ob 200 letnici rojstva Alojzija Galvanija (prof. M. Adlešič) — Akvarij II. predavanje (g. M. Zor). — 18.40: Mladi ljudje in kazenski zakon (g. Roman Rus) — 19: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila — 19.30: Nac. ura: Mesečni kulturni pregled — 19.50: Šah — 20: Prenos simfoničnega koncerta mariborske Glasbene Matice — 22: Čas, vreme, poročila, spored — 22.15: Reproduciran koncert plesne glasbe.

Beograd 17.20: Pesmi — 17.50: Plošče. 18: Narodne pesmi — 20: Prenos z Dunaja — 22.20: Orkestralna glasba — **Zagreb** 20: Lahka glasba s plošč — 20.30: Prenos iz Ljubljane — 22.30: Lahka in plesna muzika — **Praga** 19.20: Koncert vojaške godbe — 20.20: Koncert orkestra zbora in solistov — 22.20: Danska in švedska klavirska muzika — **Varšava** 19.20: Lahka glasba s plošč. — 21: Chopinova klavirska sonata v H-molu — 21.45: Komorna glasba — 22.25: Ples — **Dunaj** 12: Koncert orkestra — 13.10: Plošče — 16.05: Lahka glasba — 17: Štiriročne klavirske skladbe — 19.35: Koncert Brahmsove glasbe — 22.20: Vojaška godba — **Berlin** 18: Pester glasbeni program — 19.15: Plošče — 20.50: Mladinske pesmi — 21: Dunajske melodije — 22.30: Lahka in plesna muzika — **München** 18: Lahka godba orkestra — 19: Nadaljevanje koncerta — 20.45: Dunajske pesmi — 22.30: Skladbe za cembalo. 23: Plesni orkester — **Stuttgart** 18: Pester glasbeni program — 19: Vesela muzika za delopust — 20.45: Zabaven aprilski program — 21.30: Plesna muzika s plošč. — 22.30: Pesmi noči — 22.35: Lahka in plesna muzika — 24: Nočni koncert

Osem dinarjev za osem ur dela

Zagorski brezposelni zaman čakajo na zaslužek

Zagorje, 12. aprila

Brezposelni se dnevno oglašajo na občini in prosijo za zaposlitev. Toda le izbrani pridejo do kakšnega priložnostnega majhnega zaslužka, drugi žal tega niso bili doslej deležni Vsi nestrpno čakajo, kdaj se bodo nadaljevala dela na cestah v Trebeljevem in na Slačniku. Govori se po Zagorju, da je za cesto v Trebeljevem 1 milijon za Slačnik pa 250.000 Din kredita, vendar pa se dela ne morejo pričeti, ker baje banska uprava za cesto v Trebeljevem nima inženjerja, ko je vendar dosedanji vodja inž. Fink dodeljen drugam. Dela na cesti v Slačniku pa se bodo pričela proti koncu aprila, — tako je vsaj brezposelnim bilo na občini zagotovljeno.

Preteklo soboto so prejeli zaslužek on. brezposelni delavci, ki so tolkli kamenje. O tem težavnem in slabem zaslužku je »Jutro« že pisalo Nekateri namreč v kamnolomu v Štopah, niso zaslužili za osemurno delo polnih osem dinarjev. Rekord v slabem zaslužku pa je dosegel neki delavec v Grošljevem kamnolomu. Delal je dnevno po 12 ur, in to celih devet dni, zaslužil pa je bore 60 Din. Lahko si je misliti njegovo ogorčenje, ko je dobil izplačilo. Seveda je zaman zatrjeval, da je natolkel več gramoza, kakor je tam stalo zapisano. Prav takšno nezadovoljstvo je vladalo tudi med vozniki gramoza na kotredeški cesti. Dva voznika, občinska odbornika, sta bila za isto vožnjo baje nekoliko bolje plačana kakor drugi vozniki Kaj so dosegli s protestom na občini, zaenkrat javnosti ni znano.

Težave brezposelnih se, kakor je videti, se ne bodo kmalu obrnile k dobremu. Treba je namreč predvsem eno: da se odločujoči malo zavzamejo zanje in za njihove družine. No, na oglaševalni deski občine je pravkar bila nabita nova odredba občinske uprave, da se obravnavajo zadeve brezposelnih samo ob torkih in petkih, in sicer pri referentu za socialno skrbstvo. Le v izjemnem primeru je mogoče priti brezposelnemu pred obličje gospoda župana. Občinski očetje so se pri tem sklepu gotovo zgledovali na občinski upravi v Trbovljah. Zdaj bi pa seveda bilo treba, da bi zagorska občinska uprava posnemala tudi trboveljsko skrbstvo za brezposelne. Potem bi bilo marsikaj bolje.

Brez posebnega obvestila

✝

Dotrpel je naš dobri mož, brat, zet, svak in stric, gospod

Dr. LAZNIK KAROL

ODVETNIK V CELJU

Pogreb dragega pokojnika bo v sredo 14. t. m. ob 16. uri iz hiše žalosti, Cankarjeva cesta št. 7, na okoliško pokopališče v Celju.

Sv. maša zadušnica se bo darovala v četrtek 15. aprila v župni cerkvi v Celju.

CELJE, 12. aprila 1937.

Globoko žalujoča soproga **HEDA LAZNIKOVA** in ostalo sorodstvo.

A. POLTZER: 2

Kaminski napušč

Prigode Patricije Holmove

št. 13

2.

Na 72. policijsko stražnico je prišel kmalu po polnoči razburjen mož. Oblečen je bil preprosto, a zelo skrbno. Službujoči narednik, ki je imel o svojem poznanju ljudi najboljše mnenje, je poznega prišleca takoj opredelil, da je gospodarski sluga. In ni se motil.

»Dvornik lorda Kingsleya sem. Prosim, takoj pridite v hišo njegovega lordstva. Mislim, da se je zgodil zločin — —« Mož si je potegnil z roko po čelu, ki so ga pokrivale debele potne kaplje. Težko je dihal.

Narednik ga je jel izpraševati. Dvornik je povedal, da je bil lord Kingsley snoči poslal vso služinčad z doma. On da se je vrnil prvi. V svojo brezmejno grozo je našel hišna vrata na stežaj odprta, v razsvetljenem stanovanju pa ni bilo žive duše.

Ko je sluga še poročal, je stopil iz sosednje sobe neki gospod. Mignil je narednику, ki je poskočil s stola, in se takoj obrnil k dvorniku lorda Kingsleya.

»Na kaj opirate svojo domnevo, da se je zgodil zločin?«

»Sir, nekaj zelo čudnega sem odkril. Na telefonskem aparatu na pisalni mizi njegovega lordstva sem našel sledove krvi. Tudi vod je pokvarjen — bojim se, da se je zgodilo njegovemu lordstvu nekaj hudega.«

»Ali ga ni doma?«

Mož je odločno zmajal z glavo.

»Ne, sir. O njegovem lordstvu ni ne duha ne sluha. To je tisto, kar me najbolj vznemirja — —«

»Kje je hiša vašega gospodarja?«

Na Berkeleyskem skvêru št. 175!«

»Prav, takoj pojdemo tja! Vi, narednik in še en uradnik greste z menoj.« Tako je odločil gospod iz stranske sobe. Bil je nadzornik Whinstone, še mlad mož, kakih šest čevljev visok in za scotlandyarskega nadzornika nenavadno izbrano oblečen.

Ko so uradniki z dvornikom vred stopili na cesto, se je megla že nekoliko zredčila. Nadzornik, ki ga je bil slučaj zadržal na 72. policijski stražnici, je prepustil vodstvo lordovemu slugi. Tako so možje, čeprav so hodili peš, ker je avtomobilski promet še počival, dokaj hitro prišli na lice mesta.

Dvornik je odklenil vrata.

Krenili so v lordovo delovno sobo.

Nadzornik je pogledal okoli sebe. Oko mu je obstalo na preprogi. Tik zraven pisalne mize je ležalo nekaj sivega. Sklonil se je in pobral elegantno damsko rokavico. Bila je namenjena za desno roko in komaj nošena. Na dlani je imela še vlažno temno liso. Nadzornik Whinstone je za zdaj položil svojo najdbo na pisalno mizo. Nato je preiskal telefonsko slušalo, pri čemer je skrbno pazil, da ga ne bi prijel za držaj. Zdaj se je obrnil k dvorniku;

»Stopite pogledat, ali manjka kateri izmed plaščev vašega gospoda — —«

Čez nekaj minut se je sluga vrnil in povedal, da ni nobeden izmed lordovih plaščev izginil.

»Hm, prav za prav si je težko misliti, da bi kdo ob takem vremenu brez plašča zapustil hišo,« je sam pri sebi zamrmral nadzornik. Ta čas je bil našel mesto, kjer je bila vrvica električnega voda prestrižena.

Tretji uradnik, ki je bil ostal v predsobju, je prišel z novico, da sta neki sluga in kuharica pravkar stopila v hišo. Njuna zaslišba ni prinesla ničesar novega. Oba sta izpovedala, da je bil dal lord snoči vsej služinčadi dopust.

»Ali se je tudi prej že kdaj zgodilo, da ste vsi hkratu zapustili hišo?« je vprašal nadzornik.

Dvornik je to zanikal. »Narobe, sir. Njegovo lordstvo je zmerom vztrajal pri tem, da mora biti nekaj služabnikov doma. V teh prostorih so spravljeni dragoceni umetnostni zakladi.«

Whinstone je hitro vprašal: »Ste snoči kaj pogrešili?«

»Kolikor morem za zdaj dognati, ne manjka nič —«

Nadzornik je moža pazljivo pogledal. Zdelo se mu je, kakor da bi mu bilo še nekaj na jeziku.

»Ali si morete na kak način pojasniti gospodarjevo izginjenje?« je vprašal.

»Ne, sir — — a v glasu mu je zvenela zadrega.

Nadzornik Whinstone je bil prepričan, da mož nekaj skriva, vendar se je ta mah naredil, kakor da ga ne bi bil izpregledal.

V naslednji pol uri, ki jo je uradnik na videz brezdelno prebil v hiši — ogledoval je stari kamin — sta se vrnila tudi šofer in kuhinjska služkinja. Zaslišal ju je. Nič novega.

Nato so policijski uradniki zapustili hišo ob Berkeleyskem skvêru. Nadzornik se je sam pri sebi tiho muzal. Odkril je bil nekaj važnega.

Narednik je nosil zavoj. V zavoju sta bili siva damska rokavica in sneto telefonsko slušalo.

Nadzornik Whinstone je stopil v svojo službeno sobo v Scotland Yardu. Ura je bila dve po polnoči — — !

3

Patricija je trudna in zbita prišla v pisarno. Snočnji doživljaj ji ni dal miru. Kar naprej je morala misliti na strašne rdeče lise na svoji rokavici. Samo kje je imela to rokavico? Ni se mogla spomniti. Kajti ko je bil naša Pravkar še zaklenjena vrata tuje hiše mahoma spet odprta, je bila ne glede na gosto meglo planila v beg.

Dolgo je dirjala po ulicah, ne vedoč, kje je prav za prav, dokler ni mahoma obstala pred vhodom k podzemeljski železnici. Šele v razsvetljenem vozu vlaka se je oddahnila.

MALI OGLASI

Službo dobi

Beseda 1 Din. davek 3 Din. za šifre ali dajanje naslova 6 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Hišnik
vešč vrtnarstva za vilo v mestu, dobi zaposlenje. — Predpogoj zakonski par brez otrok, najljubše penzionist. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Solnčno stanovanje«. 9069-1

Krojaškega pomočnika
za mešano delo, prvovrstnega, sprejme za stalno Salon Šlibar, Resljeva 8. 9469-1

Plačilnega natakarja
(ali natakarico,) — vešča nemščine, kavcije zmožnega, iščem. — Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Celoletno mesto«. 9479-1

Uradnika
absolventa trgovske akademije — sprejme denarni zavod. — Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Začetnik«. 9471-1

Ketlarice (verižkarice)
za boljše nogavice sprejme tovarna Vidmar, Ljubljana, Savlje 18. 9239-1

Brivskega pomočnika
prvovrstnega delavca, nekadilca, sprejme salon — Gjud Aleksander, Ljubljana, Kongresni trg 6. 9460-1

Marljivega kontorista(-injo)
vešča nemščine in srbohrvaščine, takoj sprejmem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Kontorist«. 9464-1

Brivski pomočnik
bubi-štucer, — dobi takoj stalno službo. Vsa oskrba v hiši. Petkovič, Domžale. 9468-1

Čevljar. pomočnika in vajenca
sprejme takoj Mulej, Frankopanska 8. 9474-1

2 krojaška pomočnika
za boljša dela, sprejmem takoj. Florjanska ul. 22, Ludvik Roškar. 9486-1

Službe išče

Vsaka beseda 50 par, davek 3 Din. za šifre ali dajanje naslova 5 Din; najmanjši znesek 12 Din.

Kemični pharm.
kem. tehn. kozmetični strokovnjak, prima organizator s 25letno inozemsko prakso — sedaj solastnik in glavni chef v Nemčiji, s prima recepti, išče vodilno mesto v slučnem podjetju. Kasnejše sodelovanje v poljubni višini možno. Cenj. dopise na ogl. odd. Jutra pod »100% strokovnjak«. 9477-2

Trgovski pomočnik
sposoben voditi podružnico ter vajen vseh del znanja, tudi nemščine in nekoliko z lesom, želi spremeniti službo. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 9483-2

Službo v Celju
išče mlada gospa, zmožna slovenskega, francoskega in nemškega jezika za čez dan. Vprašati je v Celju, Gosposka ulica št. 3/I, vrata desno. 9481-2

Brivski pomočnik
samostojen delavec, prvovrsten bubi štucer, solšden, vojaščine prost, išče stalne službe. Anton Skombek, Bruderman, Marenberg. 9480-2

Prodam

Beseda 1 Din. davek 3 Din. za šifre ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Cepljene trte
na ameriški način enoletne Muscat Kraljica vinograda, Muscat sopr. Mathias Jovana, Kraljica Jelenaveta, tvrdke Hirši Vladislav in drug. Subotica, ima na zalogi Sever & Komp., Ljubljana in stane posamezna trta od navedenih sort Din 5.—. 9030-6

Prodam:
2 vagona praznih, dobro ohranjenih zabojev, male in srednje velikosti. Informacije pri »Levante«, Ljubljana, Miklošičeva c. 13. 9476-6

Stroj za sladoled
znamke Goldner, proda E. Ilšch, Maribor, Slovenska ulica 6. 9482-6

Pohištvo

Beseda 1 Din. davek 3 Din. za šifre ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din

Razno pohištvo
prodam, smešno poceni. — Krasna svetla spalnica, trd les 2.950 Din. Smole, Stari trg 24. 9487-12

Kupim

za šifro ali dajanje naslova Beseda 1 Din. davek 3 Din. 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Moške stare obleke
čevlje, perilo, kupujem. — Pridem na dom. Pišite na Mara Andlovic, Galusovo nabrežje 27. 9306-7

Kompresor
za avtoličanje, kupimo. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Kompresor«. 9470-7

Dragocenosti

Vsakovrstno zlato
kupuje po najvišjih cenah
ČERNE - juvelir
Ljubljana, Wolfova ulica 1. 12-38

Kapital

Beseda 1 Din. davek 3 Din. za šifre ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

AL. PLANINŠEK
Ljubljana
Beethovnova ul. 14/I.
Telefon 35-10.
izpesluje nakup in prodajo
hranilnih knjižic vseh denarnih zavodov takoj v gotovini najbolje
Informacije daje brezplačno 39-16

Knjižico
Obrtne banke d. 70.000 Din kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Takojšnje plačilo«. 6428-16

Posojila
dobe državni in samoupravni uslužbenci v Ljubljani v gotovini in blagovnih bonih. »Hermes«. Informacije: Tavčarjeva 2. 87-16

Knjižice Celjske posojilnice d. d.
manjše in večje zneske, — kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Proti gotovini«. 9090-16

Vloge
bivše Slavenske banke kupujemo: Zadruga Zazip Zagreb, Gajeva 7. 9462-16

V najem

Beseda 1 Din. davek 3 Din. za šifre ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Brivsko - frizerski salon
prodam ali dam v najem — poceni. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Frizer«. 9488-17

Lokali

Beseda 1 Din. davek 3 Din. za šifre ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

V Zagrebu
naprodaj preko 30 let obstoječa lepo urejena detajlna trgovina špecerije in delikates. Potreben kapital Din 250.000. Da se ev. poslovodji na obračun proti večji kaviciji. Dopise na Interreklam d. d. Zagreb Masarykova 28 pod značko »404-200«. 9463-19

Posest

Beseda 1 Din. davek 3 Din. za šifre ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Večje število parcel
kompleksov, posestev, gozdov, trgovskih in stanovanjskih hiš ter vil ima naprodaj gradbeni strokovni izobraženi posredovalec Kunaver Ludvik, Cesta 29. okt. št. 6. Telefon 37-33. Pooblaščeni gradbeni in sodni cenitelj za nasvete brezplačno na razpolago. 69-20

Hiša
nova stavba s hotelom in restavracijo v kopališkem mestu blizu Sušaka, naprodaj. Eno nadstropje, 6 sob z 12 posteljami in pohištvom. V parterju velika dvorana s pohištvom. Kuhinja s štedilnikom in pritikline. U gotovini 120.000 Din. Prevzem malega dolga pod ugodnimi pogoji. Naslov: Petrovič, staklana, Sušak. 9484-20

Stanovanje odda

Beseda 1 Din. davek 3 Din. za šifre ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Enosob. stanovanje
solnčno, oddam na Cesti 29. oktobra (Rimski cesti) št. 23. Ogled od 11. dopoldne dalje. 9475-21

Dvosob. stanovanje
v pritličju, oddam za maj. Cimpermanova 3, Prule. 9489-21

Stanovanja išče

Trisobno stanovanje
s kopalnico, išče v mestu uradniška družina treh odraslih članov. Ponudbe z navedbo cene pod »Primerno in solnčno« na ogl. odd. Jutra. 9091-21a

Hišo v najem
vzamem na periferiji ali najbližji okolici, eno ali dvostanovanjsko. Pogodba za več let. Ponudbe pod »Dober plačnik« na ogl. odd. Jutra. 9231-21a

Sobo odda

Beseda 1 Din. davek 3 Din. za šifre ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Opremljeno sobo
v centru, oddam dvem gospodom. — Koman Franja, Cankarjevo nabrežje 7/II. 9485-23

Sobico
lepo opremljeno, oddam. — Vprašati od 12.—14. Wolfova 10/I. 9473-23

Sobo
s separiranim vhodom, lepo opremljeno, veliko solnčno in zračno za 2 osebi s 1. majem ugodno oddam. Naslov v vseh poslov. Jutra 9276-23

Opremljeno sobo
s posebnim vhodom, oddam 1—2 osebam. — Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 9478-23

Opremljeno sobo
solnčno, s posebnim vhodom, oddam Podrožničkom. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 9466-23

Izgubljeno

Izgubljene so bile
očala od Poljanske ceste do glavne pošte. Pošten najditelj se naproša, da jih odda v ogl. odd. Jutra. 9467-28

Informacije

Beseda 1 Din, davek 3 Din, za šifre ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Osebe
katere so iskale v letu 1935/36 pomoči v zdravilišču Lipik na Hrvatskem, se vljudno naprošajo za njih naslove proti primerni nagradi. Na: ogl. odd. Jutra pod »Lipik«. 9302-31

Razno

Trenškoti, veterni suknjiči
Novosti,
lepe vzorce za pumparice, sportne obleke nudi ceneno
Presker,
Sv. Petra c. 14.

Platno, gradl, šifoni, cefirji, poplini; barvasta svila za perilo, etamini, batisti, zavese, preproge, tekači, odeje, perje in puh najcenejše v NOVI
specijalni trgovini
F. I. GORICAR, Ljubljana, sv. Petra cesta 30. — V slučaju potrebe se spomnite na to trgovino!

ADLER

VOZ VELIKE TRPEŽNOSTI IN TEHNIČNIH ODLIK

SIGURNA VOŽNJA S POGONOM NA SPREDNJA KOLESA
SVOBODNE NIHAJOČE OSI — HIDRAVLIČNI AMORTIZERJI

ADLER DIPLOMAT 3 LITRE	ADLER TRIUMF 1.7 LITRA	ADLER JUNIOR 1 LITER

ADLER-WERKE prej. HEINRICH KLEYER A. G. FRANKFURT a/M.
ZASTOPANA V JUGOSLAVIJI PO

»OPTIMA« TRGOVSKA D. D.
v Zagrebu, Mihanovićeva 1 (Esplanade)

NAJNOVEJŠI MODELI — LASTNA SERVICE-DELAVNCA — VELESKLADIŠČE REZERVNIH DELOV IN DVOKOLES
SPECIJALITETA: ADLER »3 GANG« DVOKOLESA.

IŠČEMO ZASTOPNIKE IN SERVICE-DELAVNICE V PROVINCI

ZAHTEVAJTE PONUDBE! ZAHTEVAJTE POSKUSNO VOŽNJO!
BRZOJAVI: JUGOADLER. TELEFONI: 9238, 8557 in 4655.
OBIŠČITE NAS NA ZAGREBŠKEM VELESEJMU!

✝

Zapustila nas je za vedno naša nadvse ljubljena, preskrbna zlata mama, stara mama, tašča, sestra in teta, gospa

Marija Markelj

roj. GAZULLI,
vdova po prof. in direktorju učiteljišča v Kopru

dne 11. t. m., po dolgi, težki bolezni, previdena s tolažili sv. vere v 76. letu starosti.

Na zadnji poti jo spremimo v torek, dne 13. t. m., ob 2. uri popoldne, izpred mrliške veže Zavetišča Sv. Jožefa na Vidovdanski cesti 9, na pokopališče k Sv. Križu.

V Ljubljani, dne 11. aprila 1937.

Žalujoči ostali.

Oglasi v „Jutru" imajo vedno največji uspeh!

G. Th. Rotman:

Profesor Bizgec gre na potovanje okoli sveta

72

Zdaj je bil na vrsti profesor. Siromak pa ni bil več tako mlad, in kolena je imel že nekoliko trda. Previdno se je pomikal po vrvi in nenehoma krehal.

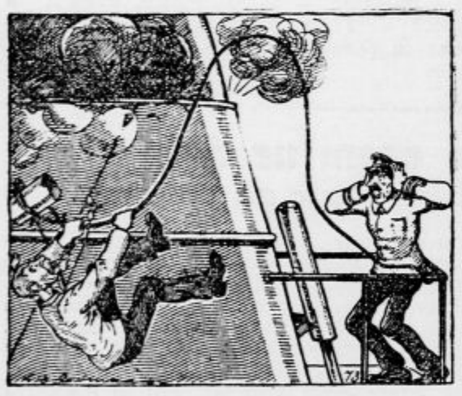

73

Tedaj se je zgodila nesreča... Periskopova cev, ki je na Kitajskem menda niso obili Bog ve kako trdno pričvrsti li, se je mahoma odlomila, in profesor Bizgec je z vrvjo vred omahnil v globino...

74

Ker je bila vrv na drugem koncu še vedno privezana, je profesor, ki se je obupno držal zanjo, sunkoma obvisel, to pa tako, da je zadel z zadnjo platjo ob razbeljeni dimnik. »Aj, aj!« je zatulil in zacvrčalo je kakor zrezek na masti. Na srečo se je ujel za lestvico, tako da je kmalu stal na palubi pri vnučkih.

✝

Sorodnike, prijatelje in znance obveščamo, da je blaga gospa

Ivana Kunstelj

vdova po prisilniškem pazniku Andreju

dne 11. aprila odšla za svojim ljubljenim možem v večnost vsa vdana in večkrat okrepčana s sveto popotnico.

Pogreb bo v torek, dne 13. aprila ob 4. popoldne iz mrliškega hrama na Vidovdanski cesti (hiralnica).

Tihega sožalja prosimo

ŽALUJOČI OSTALI.

✝

ZDRUŽENJE TRGOVCEV za srez ljutomersko-gornjeradgonski v Ljutomeru naznanja žalostno vest, da je preminul danes njega član in zaslužni bivši podpredsednik, gospod

FRANC REPIČ

TRGOVEC V LJUTOMERU.

Dragega tovariša spremljamo k zadnjemu počitku v torek 13. t. m. ob 16. uri.

Blag mu spomin!

LJUTOMER, 11. aprila 1937.

ZAHVALA

Prisrčno se zahvaljujemo vsem, ki so sočustvovali z nami ob izgubi naše drage mame

Katinke Bizilj

posestnice in bivše mesarice

in vsem, ki so s poklonitvijo vencev in s svojo udeležbo poveličali njeno zadnjo pot.

LJUBLJANA, 12. aprila 1937.

ŽALUJOČI OSTALI.

Urejuje Davorin Ravljen. — Izdaja za konzorcij »Jutra« Adolf Ribnikar. — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja Fran Jeran. — Za inseratni del je odgovoren Alojz Novak — Vsi v Ljubljani.